

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU MESTA VRÁBLE

vyhotovená podľa prílohy č. 4 k zákonu č. 24/2006 Z.z..

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VRÁBLE 2015-2024

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie.
2. Sídlo.
3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, od ktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie.

II. Základné údaje o strategickom dokumente

1. Názov.
2. Územie (SR, kraj, okres, obec).
3. Dotknuté obce.
4. Dotknuté orgány.
5. Schvaľujúci orgán.
6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom.

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument bude realizovať.
2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.
3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú významne ovplyvnené.
4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu.
5. Environmentálne ciele vrátane zdravotných cieľov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu vrátane zdravia

1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne).

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

1. Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplývať z realizácie strategického dokumentu.

VI. Dôvody pre výber zvažovaných alternatív a popis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

I. Základné údaje o obstarávateľovi

1. Označenie.

Mesto Vráble

2. Sídlo.

Mesto Vráble
Mestský úrad
Hlavná 1221,
952 16 Vráble

3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, od ktorého možno dostať relevantné informácie o strategickom dokumente, a miesto na konzultácie.

Primátor: Ing. Tibor Tóth
Prednosta: Ing. Soňa Červená
Adresa: Mesto Vráble-Mestský úrad
Hlavná 1221, 952 16 Vráble
Tel.: +42137/7777043
Fax: 037/783 23 04
E-mail: info@vrable.sk

Poverená osoba
Meno: Mgr. Lucia Matušková
Adresa: Mestský úrad Vráble,
oddelenie Životného prostredia a výstavby
Tel.: +42137/7777043
E-mail: lucia.matuskova@vrable.sk

II. Základné údaje o strategickom dokumente

1. Názov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble 2015 - 2024

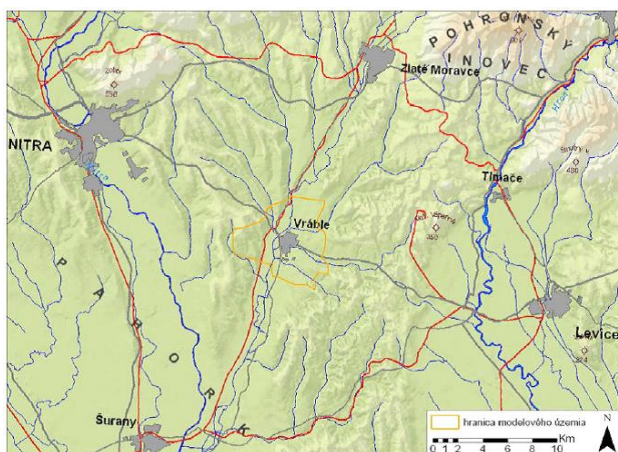
Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble s výhľadom do roku 2024 (PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja mesta. Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta Vráble, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a dopĺňovaný.

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z.z., ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života mesta. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy

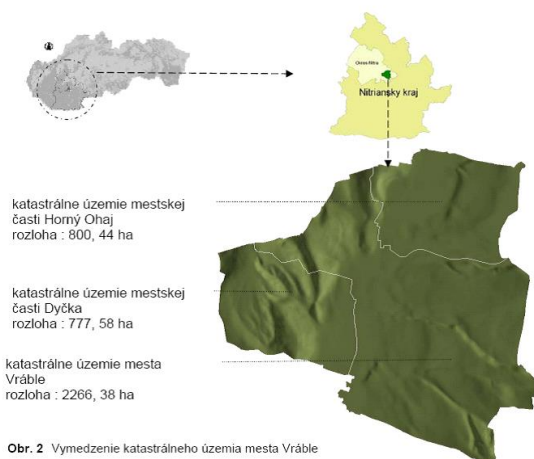
regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

2. Územie (SR, kraj, okres, obec).

Kraj:	Nitriansky
Okres:	Nitra
Obec:	Vráble
Región:	Požitavie
Poloha:	48°14'27"S 18°18'31"V

Obr.1 Mapa širších vzťahov (zdroj Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002)

Obr. 2 Vymedzenie katastrálneho územia mesta Vrábľa

3. Dotknuté obce.

Dotknutými obcami sú susedné obce mesta:

- Lúčnica nad Žitavou
- Telince
- Melek
- Tajná
- Nová ves nad Žitavou
- Veľké Chyndice
- Klasov
- Paňa

4. Dotknuté orgány.

Dotknutými orgánmi sú všetky orgány verejnej správy, ktorých záväzný posudok, súhlas, stanovisko alebo vyjadrenie PHRSR mesta Vráble vydávané podľa osobitných predpisov podmieňuje povolenie, alebo ktorých vyjadrenie sa vyžaduje pred jeho prijatím alebo schválením. Vzťahuje sa teda hlavne na subjekty národnej a regionálnej úrovne so sídlom alebo pôsobnosťou na území Nitrianskeho samosprávneho kraja a to najmä:

- Ministerstvo pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR
- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
- Ministerstvo hospodárstva a výstavby SR
- Ministerstvo financií SR
- Krajský úrad životného prostredia v Nitre
- Krajský stavebný úrad v Nitre
- Krajský pozemkový úrad v Nitre
- Krajský lesný úrad v Nitre
- Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie v Nitre
- Krajský pamiatkový úrad v Nitre
- Regionálne úrady verejného zdravotníctva s pôsobnosťou v Nitrianskom samosprávnom kraji
- Národná diaľničná spoločnosť, a.s.
- Západoslovenská energetika, a.s.
- ŽSR, Správa železničných tratí a stavieb
- Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
- Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s.

5. Schvaľujúci orgán.

Orgánom kompetentným na prijatie strategického dokumentu je mestské zastupiteľstvo mesta Vráble. Strategický dokument bude schválený Uznesením mestského zastupiteľstva.

6. Obsah a hlavné ciele strategického dokumentu a jeho vzťah k iným strategickým dokumentom.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble predstavuje pomerne rozsiahly strednodobý programový dokument rozvoja mesta na roky 2015 – 2024 spracovaný v zmysle § 9 Zákona č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Štruktúra strategického dokumentu a obsahová náplň jednotlivých kapitol vychádzajú z tohto zákona ako aj z metodických pokynov pre vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja vydaných Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Dokument je v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja SR. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble obsahuje:

Obsah

1 ÚVOD	5
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VRÁBLE	12
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA	13
2.1 HISTÓRIA MESTA	13
2.2 PRÍRODNÉ POMERY	14
2.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	33
2.6 OBYVATEĽSTVO	42
2.7 VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	53
2.8 BÝVANIE	59
2.9 PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	62
2.10 ŠKOLSTVO A VZDELANIE	66
2.11 SOCIÁLNA SFÉRA	70
2.12 ZDRAVOTNÍCTVO	73
2.13 ŠPORT	74
2.14 KULTÚRA	76

2.15 UBYTOVACIE ZARIADENIA.....	79
2.16 STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY	79
2.17 CESTOVNÝ RUCH	79
2.18 REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA ZA ROKY 2009 – 2013	82
2.19 SAMOSPRÁVA	82
2.21 IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ.....	83
2.21 EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	84
3 SWOT ANALÝZY	85
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ.....	88
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	89
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	91
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	92
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	92
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO.....	94
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	94
3.8 KULTÚRA.....	96
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	97
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	97
3.11 INFORMATIZÁCIA MESTA	99
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA VRÁBLE.	100
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VRÁBLE.....	111
4 VÍZIA A POSLANIE MESTA VRÁBLE.....	112
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE.....	115
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VRÁBLE	123
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	124
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	125
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	126
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	127
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	127
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	129
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	130
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	131
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	131
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	132
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA.....	133
6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	133
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	133
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	134
6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	135
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	136
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	136
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	137
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	139
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	139
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	140
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	141
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VRÁBLE	143
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR MESTA VRÁBLE	144
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	145
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	147
8 AKČNÝ PLÁN	148
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	148
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	150
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	153
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	155
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	156
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	159
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	161
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	163
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	164
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	166

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA.....	166
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA VRÁBLE	169
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	169
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	169
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	171
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	172
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	173
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	175
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	177
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	178
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	179
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	181
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	182
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA.....	182
10 ZÁVER.....	188
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	189

Hlavné ciele strategického dokumentu

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia – prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov, vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunít, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťahnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľaďovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne, zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre mesto Vráble nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Vráble po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude mesto smerovať do cestovného ruchu, kultúry, poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste. Mesto bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať vysokú nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia s cieľom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja mesta a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov s cieľom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spoluprácou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Nitrianskeho samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií mesta definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode..., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja: Pre mesto Vráble je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2020 naplnila tri kľúčové priority rastu: inteligentný rast ktorý je založený na efektívnych investíciách do vzdelávania, výskumu a inovácií, udržateľný rast, vďaka prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zameranie sa na konkurencieschopné odvetvia priemyslu a inkluzívny rast, s veľkým dôrazom na tvorbu pracovných miest a zmiernenie chudoby.

K základným predpokladom realizácie stratégie programu patrí:

- integrovaný prístup (kombinovanie investícií, prierezové riešenie problémov)
- majetkové usporiadanie vlastníckych vzťahov
- dostatočné financovanie prenesených kompetencií štátnej správy na samosprávu zo štátneho rozpočtu

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Vráble na roky 2015 – 2024 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30.

Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia mesta Vráble, vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia

budú mať miesto aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľov. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v meste, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v meste.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe mesta ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov mesta s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj mesta.

Cieľ 3

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, efektívna prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj mestského kompostoviska.

Cieľ 4

Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov mesta. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.

Cieľ 5.1

Informovanosť a poradenstvo

Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Podprogram 5.2.

Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Podprogram 5.3.

Cieľ 5.3

Ochrana ovzdušia

Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.

Podprogram 5.4.

Cieľ 5.4

Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.

Cieľ 6.1

Sociálne služby

Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu.

Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v meste. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Cieľ 7.1

Vzdelávanie

Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.

Šport

Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť mesta. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1

Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2

Organizačné zabezpečenie

Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3

Propagácia v oblasti kultúry

Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia mesta a to nielen prostredníctvom www stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu kultúrno historických pamiatok, prírodných krás, pravidelných kultúrnych podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1

Propagácia mesta

Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2

Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.

Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3

Cestovný ruch.

Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Cieľ 10.1

Administratíva

Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste

Podprogram 10.2.

Cieľ 10.2

Bezpečnosť

Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

PO 11. Informatizácia mesta

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Cieľ 11.1

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.

Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.

Podprogram 11.2.

Cieľ 11.2

Počítačová gramotnosť.

Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Vzťah k iným strategickým dokumentom*Miestnej úrovni*

- **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni mesta,
- **MÚSES Vráble**
- Program odpadového hospodárstva,
- **Viacročný rozpočet mesta**
- **Územný plán mesta**

Národnej úrovni

- **Partnerská dohoda** určuje stratégiu, priority a podmienky SR na využívanie fondov EÚ tak, aby sa dosiahli priority stratégie Európa 2020. Ide teda o základný národný dokument, ktorý zastrešuje všetky operačné programy SR pre nové programové obdobie. Neformálne vyjednávania k príprave Partnerskej dohody a operačným programom Slovenskej republiky na roky 2014-2020 sa začali 25. januára 2013 stretnutím so zástupcami Európskej komisie. Následne sa uskutočnili aj ďalšie neformálne kolá rokovaní, o ktorých bližšie informácie je možné získať na stránkach Úradu vlády ako Centrálného koordinačného orgánu pre fondy EÚ v podmienkach SR.
- **Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020** - pozičný dokument identifikuje z pohľadu Európskej komisie hlavné rozvojové potreby s možnosťou financovania opatrení v rámci fondov Spoločného strategického rámca EÚ v podmienkach SR. Zároveň tento dokument predstavuje základ pre negociácie s Európskou komisiou k Partnerskej dohode a operačným programom SR na roky 2014-2020.
- **Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020**
- **Integrovaný regionálny operačný program „IROP“** - predstavuje programový dokument SR pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorého globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí.
- Sektorový operačný program, ktorý je strednodobý dokument vypracovaný pre vopred určené sektory.
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR NRSK), ktorý je strednodobý programový dokument, je v súlade s cieľmi a prvoradými potrebami ustanovenými v národnom pláne a s podkladom na vypracovanie príslušného regionálneho operačného programu. Jeho vypracovanie zabezpečuje samosprávny kraj.
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,
- Národný program reforiem, máj 2012,
- Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
- Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
- Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
- 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
- Konceptia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania

Nadnárodnej úrovni

Programové dokumenty Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov tvoria:

- Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
- Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,

- Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
- CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
- CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
- CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
- CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
- Národný (regionálny) rozvojový plán (RDP – Regional Development Plan), ktorý je hlavným dokumentom pre vyjednanie podpory zo Štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Rámec podpory spoločenstva (CSF – Community Support Framework), ktorý bude vytvorený na základe Národného rozvojového plánu v spolupráci s Európskou komisiou, je hlavným dokumentom vymedzujúcim poskytnutie podpory zo štrukturálnych fondov Európskej únie.
- Sektorové operačné programy (SOP – Sectoral Operation Programme), ako taktické dokumenty vytvorené na úrovni ministerstiev, ktoré rozpracovávajú problémové celky stratégií majúcich plošný (celoštátny) charakter, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Regionálne operačné programy (ROP – Regional Operation Programme), ako taktické dokumenty, ktoré budú spracované na úrovni regiónov NUTS II a rozpracovávajú tie problémové celky stratégií, pre ktoré bude žiadané spolufinancovanie zo zdrojov Európskej únie.
- Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS) – ROP odráža 1 usmernenie SUS t.j. „urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, a súčasne 3 usmernenie SUS t.j. „vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“

III. Základné údaje o súčasnom stave životného prostredia dotknutého územia

1. Informácie o súčasnom stave životného prostredia vrátane zdravia a jeho pravdepodobný vývoj, ak sa strategický dokument bude realizovať.

V území riešenom v hodnotenej dokumentácii je stav životného prostredia priaznivý a koncentrácia stresových faktorov je pomerne nízka. Napriek tomu sa vyskytujú environmentálne problémy, ktoré je možné rozdeliť do nasledujúcich kategórií:

Problémy ohrozenia prvkov ÚSES – najmä v dôsledku konfliktov prvkov ÚSES a ekologicky významných segmentov krajiny so stresovými javmi a zdrojmi. Funkčnosť biokoridoru regionálneho významu (Žitava, vodná nádrž) ohrozujú strety so stresovými faktormi – líniovými stavbami technickej a dopravnej infraštruktúry (najmä cesta I. triedy, elektrické vedenia VN, plynovod).

Problémy ohrozenia prírodných zdrojov – ohrozenie povrchovej vody, podzemnej vody a pôdy v dôsledku znečistenia ovzdušia, intenzívnej poľnohospodárskej výroby a úniku splaškových vôd. Ohrozením biologickej diverzity je drevinová skladba, v ktorej sa presadzujú lesné monokultúry pre hospodárske využitie (ťažba drevnej hmoty). Rozsiahle lesné plochy v pohorí Strážovské vrchy sa vyznačujú vysokým imisným zaťažením v dôsledku znečistenia ovzdušia exhalátmi. Na území bolo zaznamenané chradnutie bučín, ktoré sa vyskytuje celoplošne a je sprevádzané nekrózami kôry. Najintenzívnejšie napadnutie nekrózami kôry sa vyskytuje v monokultúrach buka I. vekovej triedy vo výške 700–900 m.n.m.

Problémy ohrozenia životného prostredia – týkajú sa predovšetkým obytného územia mesta a kontaktných polôh. Ohrozujúcim faktorom je vznik devastovaných, zaburinených plôch v zastavanom území alebo v jeho bezprostrednom okolí, ako aj rekultivovaná skládka odpadu, z ktorej sa predpokladajú úniky znečistenia do pôdy. Problémom je spaľovanie biologického odpadu zo záhrad namiesto kompostovania. Absencia splaškovej kanalizácie predstavuje riziko nelegálneho vypúšťania splaškových vôd do vodných tokov. Kvalitu životného prostredia ohrozujú miestne stredné zdroje znečistenia ovzdušia.

Kvalita životného prostredia je do značnej miery ovplyvňovaná tak prírodnými ako aj negatívnymi civilizačnými javmi, ktoré majú charakter stresových faktorov. Väčšinou sa viažu na nepriaznivé výstupy z výrobných odvetví a dopravných trás pričom zasahujú buď priestor, línie alebo majú bodový charakter. Za primárne stresové faktory sa považujú umelé a poloprírodné prvky v krajine, prejavujú sa cez svoj fyzický bariérový efekt a následné hygienické a estetické vplyvy. Patria sem všetky hmotné antropogénne prvky územia slúžiace na výrobo-skladovacie, dopravné, obytno-rekreačné, vodohospodárske, poľnohospodárske, energetické a iné účely. Ich negatívny vplyv sa prejavuje najmä v plošnom zábere ekosystémov a následnou antropizáciou územia. Sekundárne stresové faktory predstavujú negatívne javy, ktoré vznikli dôsledkom realizácie ľudských aktivít v krajine. Vplyv

sekundárných stresových faktorov sa nepriaznivo prejavuje v ohrozovaní jednotlivých zložiek životného prostredia.

Horninové prostredie – inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.

Podľa geomorfologického členenia (MAZÚR, LUKNIŠ, 1986) možno územie zaradiť do oblasti Podunajskej nížiny, celku Podunajskej pahorkatiny. Východná, mierne zvlnená časť je súčasťou podcelku Hronská pahorkatina, stredom územia prechádza Žitavská niva, západné svahy tvorí Bešianska pahorkatina, ktorá je časťou podcelku Žitavská pahorkatina. Na modelovanie georeliéfu v minulosti pôsobila činnosť vetra (Hronská a Žitavská pahorkatina) a vodné toky Žitava, Širočina a Telinský a Kováčovský potok. Rovina pozdĺž rieky Žitavy v šírke 1000 až 1500 m prechádza postupne do pahorkatiny. Prítoky Žitavy vytvárajú menšie konkávne formy. Celkový ráz územia je mierne zvlnený, maximálna výška dosahuje 239 m n. m., v najnižšie položených miestach dosahuje nadmorská výška 138 m n. m. Celkové prevýšenie v rámci sledovaného územia je 101 m. Sklonitosť územia je jednou z najdôležitejších charakteristík reliéfu. Ovplyvňuje dynamiku materiálu po svahu, dostupnosť terénu a tým limituje spôsob využívania zeme. V predmetnom území sú zastúpené 4 kategórie sklonitosti (MUSES Vráble, 2008, s.10).

Kategórie sklonitosti			
sklon v °	rozloha	podiel v %	
0-3	3056,17	79,80	
3-7	701,53	18,32	
7-12	70,58	1,84	
12-25	1,49	0,04	

Zdroj: MUSES Vráble, 2008, s.10

Hlavné typy reliéfu v území sú viazané najmä na geologické jednotky. Rozlíšiť je možno dva hlavné typy reliéfu – akumulčný až akumulčno-erózný reliéf viazaný na substrát fluviálneho pôvodu a eróznou-akumulčný až eróznou-denudačný reliéf viazaný na eolické spraše a neogénne sedimenty a ich delúviá. V území sme vymedzili nasledovné typy reliéfu:

- akumulčná fluviálna rovina so sklonitosťou do 0,5° – vyskytuje sa na nive Žitavy a jej prítokov (Širočina, Host'ovský potok), zaberá väčšinu plochy posudzovaného územia
- akumulčno-eróznou zvlnená rovina viazaná na nízku terasu Žitavy v oblasti Vrábiel' so sklonitosťou 1-2°, miestami do 3°
- mierne úpätne svahy a plošiny pahorkatiny (sklonitosť 1-3°) – prevládajú v jv. časti územia medzi Vrábl'ami a Horným Ohajom , ide o riečne terasy Žitavy prekryté sprašoidnými sedimentmi
- stredne strmé svahy pahorkatiny (sklonitosť 3-5°) – vyskytujú sa v oblasti viníc na jz. územia a na svahoch v okolí VN Vráble
- strmšie svahy pahorkatiny (5-10°) – tvoria najstrmšie časti svahov v oblasti Vinice – Pivnice a VN Vráble (ÚPN Vráble, 2010, s.5).

Na geologickej stavbe územia sa podieľajú kvartérne a neogénne sedimenty, vzniklé fluviálne a eolicky. Fluviálnou činnosťou je tvorená Žitavská niva a brehy jej prítokov. Podložie tu tvoria ílovité až piesčité hliny holocénu, v menšej miere piesčité až ílovité hliny pleistocénu. Na fluviálne sedimenty Žitavskej nivy nadväzujú eolicko-deluviálne a eolické spraše Hronskej a Žitavskej pahorkatiny. Neogénne piesky, prachy a piesčité íle a tiež pleistocénne piesčité a ílovité hliny a piesky možno nájsť prevažne vo západnej časti územia (Žitavská pahorkatina) ale miestami ich nájdeme aj vo východnej časti (Hronská pahorkatina). V menšej miere sú zastúpené deluviálno-fluviálne sedimenty pleistocénu (piesčité až ílovité hliny a piesky južne od vodnej nádrže), íly, piesky a pieskovce neogénu a štrky pleistocénu (HARČÁR, PRIECHODSKÁ, 1988). Petrograficky sú sedimenty zastúpené kremeňom, pyroxenickými andezitmi a menej úlomkami kryštálických hornín. Vyskytujú sa i valúny o veľkosti 1 – 6 cm. Na štrkopieskoch sa vyskytujú zreteľné povlaky mangánu a oxidu železitého. Ide tu o pliocénny jazerný sediment, pochádzajúci z neovulkanického pohoria Hronského Inovca. Pleistocénne sedimenty sú zastúpené sprašami, na ktorých sa vyvinuli genetické pôdne typy – hnedozeme. Spraše sú silne vápenaté, obsahujú zrnká kremeňa, živca, kalcitu v podobe práškov, mycélií a povlakov (MUSES Vráble, 2008, s.11-12).

Neogén Žitavskej pahorkatiny tvoria sedimenty veku stredný bádén-pliocén. Najstarší stupeň bol vytvorený transgresiou morských sedimentov do celej Podunajskej nížiny a zodpovedá mu špačinské súvrstvie, ktoré obsahuje značný podiel vulkanického materiálu. Súvrstvie vrchného bádenu zastúpené vápňitými ílmi, slieňitými ílmi, pieskami, zlepcami a tufitmi až tufitickými pieskovecami, charakteristické je striedanie pelitov a psamitov. Sedimenty sarmatu sú plošne málo rozšírené, na celom území pahorkatiny bol zistený až panón – ivánske súvrstvie s hrúbkou až do 930 m. V SZ časti Žitavskej pahorkatiny, v ktorej leží aj záujmové územie bol vrchný panón overený uhoľným prieskumom v hĺbkach 70 – 80 m (íly, piesčité íly, piesky). Pontské sedimenty patria beladickému súvrstviu, ktoré je charakterizované uhoľnými vrstvami a výskytom lignitu. Nachádzajú sa na celom území a k povrchu vystupujú Z od V a JV a v nesúvislom pruhu J. Hrúbka týchto sedimentov dosahuje 30 – 500 m, na okrajoch pahorkatiny prevláda sladkovodný vývoj (rýchle striedanie vápňitých ílov, uhoľných ílov s vložkami lignitu a vápňitých siltovcov, smerom do stredu je vývoj polobrakický. V nadloží sa nachádzajú sedimenty pliocénu - volkovské súvrstvie (dák) a kolárovske vrstvy (roman). Volkovské súvrstvie je dokumentované na celom území Žitavskej pahorkatiny pod kvartérnym pokryvom. V limnickom alebo fluviálnolimnickom prostredí sedimentovali pestré íly, piesčité a prachovité íly, piesky, štrky, rozpadavé pieskovce. Hrúbka týchto vrstiev sa pohybuje v rozpätí 22 – 650 m, pričom v S časti pahorkatiny prevláda piesčitejší vývoj, v južnej časti vápniťo-ílovitý panvový vývoj. Územie pahorkatiny je súčasťou podunajskej neogénnej panvy, jej SV výbežku Žitavského zálivu v pokračovaní komjatickej depresie. Staršie sedimenty výplne sú porušené zlomami karpatského smeru (SV-JZ), ktoré vytvárajú výraznú blokovú stavbu najmä voči sedimentom bádenu so skokmi až 1000 m, v panóne a mladších sedimentoch vyznievajú. Často sú sprevádzané menšími protiklonnými zlomami, ktoré vznikli v dôsledku vyrovnávacích pohybov nerovnovážnych krýh. Na SZ a Z komjatickej depresie prebiehajú mojmirovské zlomy, na JV šurianske zlomy. Záujmové územie patrí do mojmirovského poruchového systému, ktorého zlomy sa rozvetvujú, vzájomne sa na seba napájajú alebo priebežne vyznievajú.

Na území Žitavskej pahorkatiny sú podľa genézy zastúpené fluviálne, eolické, eolickodeluviálne, deluviálne a deluviálno-fluviálne sedimenty. Fluviálne (riečne) sedimenty sú viazané na údolia povrchových tokov (Nitra, Žitava). Vytvárajú akumulácie terasových stupňov a výplň dnových častí údolí. Do stredného pleistocénu patria zvyšky terasových uloženín v údolí Žitavy s výškou povrchu 10-15 m a s postupným poklesom až na 1,0 m, ktoré sú tvorené štrkami, pieskami a ílovito-piesčitými hlinami s hrúbkou 3 - 8 m. Do vyššieho pleistocénu (würm) patria nízke terasové stupne Žitavy s výškou povrchu 3 - 5 m s hrúbkou 5 - 7 m, južnejšie 7 - 8 m a nízke terasy na ľavej strane údolnej nivy Nitry, ktoré sú prevažne prekryté sprašami a riečnymi pieskami. Povrch údolnej nivy je tvorený náplavovými hlinami charakteru piesčitých až ílovitých hlien. Konzistencia zemín je vďaka vysokej hladine podzemných vôd prevažne mäkká. Hrúbka súdržných sedimentov dosahuje 2-5 m. Najmladšie fluviálne sedimenty (holocén) sú súvislo zachované v dnových častiach Nitry, Žitavy a ich väčších prítokov. Zastúpené sú štrkami, piesčitými štrkami, pieskami a hlinami. Hrúbka náplavov Nitry a Žitavy dosahuje v priemere 6 - 10 m a hrúbka pokryvných hlien a pieskov 1 - 3 m. Výplň opustených starých ramien Nitry je tvorená ílovitými sedimentmi mäkkej konzistencie s obsahom organických látok. Vo väčšine autochtónnych potokov na Žitavskej pahorkatine sú holocénne akumulácie tvorené hlinami a hlinitými pieskami malých hrúbok (do 3,0 m). V S častiach na okrajoch pohorí sú v údolných nivách zastúpené zahlinené štrky. Eolické sedimenty - sú to sedimenty, ktoré vznikli prevažne sedimentáciou prachovitých častíc za spolupôsobenia vetra a ich následným preplavením. Vytvárajú takmer súvislú pokrývku Žitavskej pahorkatiny a ich hrúbka dosahuje 1 - 20 m. Zastúpené sú hlavne sprašami, ktoré sú masívne, makropórovité s vertikálnou odlučnosťou, s výrazným podielom prachovitej frakcie (s prevládajúcim zrnitostným zložením od 0,005 do 0,063 mm), vápňité a spravidla presadavé. Vek sprašovitého pokryvu je prevažne stredný až vrchný pleistocén (würm). V oblasti Žitavskej pahorkatiny dosahujú mocnosti 2-3 m. Pod sprašami vystupujú sprašové hliny, ktoré vznikli nielen eolickou cestou, ale aj splachmi. Sú podobného zrnitostného zloženia ako spraše, v dôsledku zmeny štruktúry však nie sú presadavé. Preplavením spraší vznikli na okrajoch svahov eolicko-deluviálne sprašové hliny. Lemujú najmä východný okraj Žitavskej pahorkatiny, J od Zlatých Moraviec a dolné úseky pravostranných prítokov rieky Žitava. Menšie plošné rozšírenie majú v Z a strednej časti pahorkatiny v horných úsekoch autochtónnych potokov. Ide o sedimenty na strmších svahoch a na dnách úvalín, kde v dôsledku svahových procesov došlo k soliflukcii až splachu spraší i ostatných sedimentov a k ich vzájomnému premiešaniu (spraše, íly, piesky, sprašové hliny). Sú to prechodné sedimenty medzi sprašami a delúviami. Deluviálne sedimenty patria po sprašiach k plošne najrozšírenejším kvartérnym

sedimentom. Tvoria nesúvislý a veľmi nerovnomerne hrubý pokryv svahov pahorkatiny, pokrývajú predovšetkým južné svahy Zobora. Na povrch vystupujú prevažne v S časti Žitavskej pahorkatiny, v J časti sú prekryté sprašami. Ide predovšetkým o ílovito-piesčité hliny s rôznym obsahom úlomkov. Konzistencia hlin je prevažne tuhá. Obsah a veľkosť úlomkov v týchto sedimentoch výrazne kolíše. Úlomky sú ostrohranné, nehomogénne, nevytriedené o veľkosti priemerne 50-100 mm, ojedinele až do 250 mm. Obsah úlomkov môže byť až do 50 % a vtedy sedimenty nadobúdajú charakter hlinito-kamenitej až balvano-kamenito-hlinitéj suty. Predstavujú produkt zvetrania skalného podložia, ktorý zostáva na mieste, prípadne je premiestnený iba na krátku vzdialenosť. Podľa prieskumných prác má prevažne charakter zahlineného hrubozrnného granitového piesku, stredne uláhlého (Správa o hodnotení, č. C, 2014, s.40-42).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Realizácia strategického dokumentu nebude mať vplyv na uvedené zložky životného prostredia.

Seizmicita územia

Seizmicita územia patrí medzi endogénne geodynamické procesy. Podľa normy STN 73 0036 „Seizmické zaťaženie stavieb“ leží záujmové územie v oblasti s možnosťou výskytu zemetrasení o sile 6-7° podľa stupnice makroseismickej intenzity MSK-64 pre 90% pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov. Izoseisty o intenzite 6° prebiehajú v smere približne SZ-JV vo vzdialenosti cca 15 km S a J od predmetného územia. Pri bežných stavbách nie je potrebné uvažovať s účinkami zemetrasenia (Správa o hodnotení, č. C, 2014, s.40-42).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Realizácia strategického dokumentu nebude mať vplyv na uvedené zložky životného prostredia.

Nerastné suroviny

V katastrálnom, resp. posudzovanom území Vrábiel, Dyčky a Horného Ohaja a jeho bezprostrednom okolí sa podľa Hlavného banského úradu nenachádzajú žiadne evidované ani využívané ložiská nerastných surovín. V minulosti sa v okolí mesta ťažili štrky (terasa Žitavy pri Hornom Ohaji) a piesky. V širšom okolí mesta v rámci Žitavskej pahorkatiny sa nachádza viacej evidovaných lokalít stavebných surovín (neogénne piesky, tehliarske hliny – spraše), žiadna z nich však nemá stanovenú legislatívnu ochranu (chránené ložiskové územie, resp. dobývací priestor). Do termínu 8.2. 2009 zasahovalo do katastrálneho územia Vrábiel „Prieskumné územie – Nitra-ropa a horľavý zemný plyn (určené pre Dunaj Hydrocarbons, s.r.o. Bratislava)“. Nie je informácia o ďalšom využívaní Prieskumného územia po uplynutí lehoty. V danom území nie je predpoklad ďalšieho rozvoja (ÚP Vráble, 2010, s.11).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Realizácia strategického dokumentu nebude mať vplyv na uvedené zložky životného prostredia.

Geotermálna energia

Z geopotenciálov je v oblasti Vrábiel perspektívne možné využívanie geotermálnej energie - Vráble patria do perspektívnej oblasti využívania geotermálnej energie, tzv. *komjatickej depresie*. Na južnom okraji Horného Ohaja je zriadený geotermálny vrt (hĺbka vrtu cca 400 m, teplota vody 22 °C), ktorý je v súčasnosti nevyužívaný (v ÚPN mesta je plánované jeho využitie na rekreačné účely – vybudovanie kúpaliska). Druhý vrt (občasne využívaný na úžitkovú vodu) je vybudovaný pri ceste k PD v Hornom Ohaji (ÚP Vráble, 2010, s.6).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Jedným z alternatívnych zdrojov energie je geotermálna energia. Strategický dokument plne podporuje využívanie tohto zdroja energie cieľom:

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike - Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie a Využitie zvýšenej teploty v podzemí, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá.

Klimatické pomery – zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).

Územie spadá do teplej klimatickej oblasti, okrsku teplého, suchého s miernou zimou a teplého, mierne suchého s miernou zimou (LAPIN A KOL., 2002). Priemerná ročná teplota je 9,5 °C a

priemerná teplota za vegetačné obdobie je 16,6 °C. Záujmové územie sa vyznačuje dlhou vegetačnou dobou, ktorá je spôsobená skorým príchodom jari, neskorou jeseňou a miernou zimou. Najteplejší mesiac je júl s priemernou teplotou 20,0 °C a najchladnejší je január s priemernou teplotou -1,4 °C. Priemerná ročná suma zrážok za posledných 25 rokov je 552 mm, vo vegetačnom období (IV-IX) 311,8 mm. Najviac zrážok spadne v máji priemerne 63.6 mm, najmenej v marci (31,6 mm). Snehová pokrývka sa udrží priemerne 38 dní z rok. V skúmanom území prevláda severozápadné prúdenie vzduchu, najsilnejšie vetry fúkajú od severozápadu a východu. Najveternejšie mesiace sú február až apríl, najpokojnejšie august a september. Najvyššia priemerná vlhkosť vzduchu je v decembri a januári 88% a najnižšia je v apríli 64%. Percentuálne najvyššia vlhkosť vzduchu sa vyskytuje v zimnom období a najnižšie hodnoty sú typické pre letné mesiace. Na záujmovom území je priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu 75% (MUSES Vráble, 2008, s.12-13).

Zrážky

Priemerný ročný úhrn zrážok v širšom záujmovom území (sledované obdobie 1961 – 1990) sa pohybuje v rozmedzí 550 – 600 mm pri priemernom ročnom úhrne potenciálnej evapotranspirácie 650 – 750 mm. Priemerná hodnota klimatického ukazovateľa zavlaženia poukazuje na nedostatok zrážok v hodnote 150 – 200 mm.

Teplota

Na základe výsledkov pozorovaní z obdobia 1961 – 1990 priemerná ročná teplota vzduchu v oblasti aluviálnej nivy Nitry sa pohybuje v rozpätí 9–10 °C a v oblasti vyššie položenej Žitavskej pahorkatiny je priemer nižší 8–9 °C. Najteplejší mesiac je júl a najchladnejší január.

Veternosť

Veterné pomery sú dôležitou klimatickou charakteristikou, pretože značne ovplyvňujú priebeh meteorologických prvkov ako napríklad teplotu vzduchu, výpar, snehovú pokrývku, výskyt hmiel a iné. Z hľadiska výskytu hmiel (Miňdáš J., Škvarenina J., in Atlas krajiny SR, 2002) ide o oblasť nížin so zníženým výskytom hmiel (20 – 45 dní) a oblasť podhorských až horských svahových polôh so zníženým výskytom hmiel (20 – 50 dní). Z hľadiska hodnotenia sily vetra, v sledovanej oblasti sa tak v celoročnom, ako aj sezónnom hodnotení vyskytuje prevažne slabý vietor s priemernou rýchlosťou 2,4 m.s-1 (Správa o hodnotení, č. C, 2014, s.45-52).

Vlhkosť a tlak

Vlhkostné a tlakové pomery - priemerná relatívna vlhkosť vzduchu je 72-76 %, pričom najväčšia je v zime (75 - 85 %), najmenšia v lete a na jar (65 - 70 %). Tlak vodných pár je najväčší v lete (14 - 16,5 hPa), najmenší v zime (4,5 - 6 hPa). Dlhodobý ročný priemer je 9-10 hPa. Sýtosťný doplnok je rovnako najväčší v lete (7 - 10 hPa) a najmenší v zime (0,8 - 1,5 hPa), priemer je 3,9-4,3 hPa (údaje z klimatických staníc Tesárske Mlyňany a Nitra).

Oblačnosť a slnečný svit

Priemerná oblačnosť je v Nitre 58 %, pričom najmenšia je koncom leta (40 - 50 %) a najväčšia v koncom jesene a v zime (65 - 75 %). Slnko svieti priemerne 1800 - 1900 hodín za rok, čo znamená 40 - 45 % maximálne možného času (ÚPO Vráble, 2010, s.7).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Realizáciou opatrení by malo dôjsť k zlepšeniu klimatických podmienok, nakoľko strategický dokument predpokladá zvyšovanie zelených plôch: Opatrenie 5.4.2 Oddychové zóny a verejná zeleň. Aktivita: Spracovanie technickej dokumentácie. Výsadba zelených plôch v centrálnej časti mesta. Výsadba zelených plôch na sídlisku Lúky. Výsadba zelene na Čerešňovom námestí. Dostavba oddychovej zóny v Lesoparku Dyčka. Výstavba oddychovej zóny pri Vrábeľskom rybníku. Revitalizácia parku Žitava. Opatrenie 5.4.3 Doplnenie a udržiavanie brehovných porastov vodných tokov. Aktivita: Vypracovanie technickej dokumentácie. Obnova prirodzených porastov toku Žitava. Opatrenie 5.4.5 Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov. Aktivita: Vypracovanie technickej dokumentácie. Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej zelene pozdĺž intenzívne zaťažených dopravných koridorov, priemyselných a poľnohospodárskych areálov a skladov.

Ovzdušie – stav znečistenia ovzdušia.

Okres Nitra ako aj mesto patria medzi územia s nižším množstvom vyprodukovaných emisií na Slovensku. Trend v znečisťovaní ovzdušia sa ubera pozitívnym smerom v prípade oxidu siričitého, ktorý klesol od roku 2003 do roku 2013 na hodnotu 0,09 ton na km². V prípade tuhých emisií bol zaznamenaný mierny nárast. Oproti Slovenskému priemeru je však vo všetkých ukazovateľoch hodnota neporovnateľne nižšia. Mesto Vráble je križovatkou ciest medzi mestami Levice a Zlaté Moravce a z tohto dôvodu je vystavené zvýšenej frekventovanosti cestnej dopravy, čomu mesto nie je prispôsobené. Problémom je aj skutočnosť, že tieto cesty vedú priamo centrom mesta, čím sa výrazne zvyšuje vplyv dopravy na životné prostredie a zároveň znižuje kvalita života obyvateľov mesta. Hlavnými nežiaducimi vplyvmi sú zvýšený podiel exhalátov v ovzduší produkovanými spaľovacími procesmi automobilov a samozrejme hluk (MUSES Vráble, 2008, s.50).

Významným zdrojom emisií a tým aj znečistenia ovzdušia sú mobilné zdroje, a to predovšetkým automobilová doprava. Znečistenie ovzdušia ako jeden z bezprostredných dopadov automobilovej dopravy na okolie vzniká hlavne prevádzkou motorov pohybujúcich sa vozidiel, ale aj vírením čiaštočiek prachu usadených na komunikácii a jej okolí a tiež opotrebovaním jednotlivých častí vozidla. K hlavným látkam znečisťujúcim ovzdušie pochádzajúcim z automobilovej dopravy patria najmä oxid uhoľnatý CO, oxidy dusíka NO_x a aromatické uhľovodíky C_xH_y a pevné častice, zlúčeniny olova. Cez mesto Vráble prechádza cesta I. triedy č. 51 v smere Nitra – Levice. Intenzita dopravy na tejto ceste sa v intraviláne mesta pohybuje okolo 8-10 tisíc vozidiel za 24 hodín. Okrajom mesta prechádza cesta II. triedy č. 511 Partizánske - Zlaté Moravce – Nové Zámky s intenzitou rádovo nižšou (2-3 tisíc voz. / 24 hodín) (ÚPO Vráble, 2010, s.83).

K hlavným stacionárnym zdrojom znečistenia ovzdušia (ZZO) v hodnotenom území patria najmä kategórie veľkých a stredných zdrojov v zmysle Národného emisného inventarizačného systému (NEIS) podľa výkonu (veľké zdroje – výkon od 50 MW a stredné zdroje s výkonom 0,3 – 50 MW). Medzi základné znečisťujúce látky vyhodnocované v rámci emisnej situácie patria: TZL (tuhé znečisťujúce látky), SO₂ (oxid siričitý), NO_x (oxidy dusíka), CO (oxid uhoľnatý) a TOC (celkový organický uhlík). Medzi veľké a stredné zdroje znečistenia ovzdušia patria HYBRAV a.s. Chov hydiny, Výroba dosiek plošných spojov Semecs, s.r. o., Staničná, Vráble, Kotelňa ZŠ Viliama Záborského, Levická, ČSPH OMV, Kotelňa Stredné odborné učilište elektrotechnické, SLOVNAFT, a.s. ČSMP Nitrianska ul., Kotelňa MATADOR - INALFA, a.s. Staničná, Vykurovanie výrobnej haly MATADOR - INALFA, a.s. Staničná 1045, Vykurovania haly expedície MATADOR - INALFA, a.s. Staničná, Kotelňa Opravovňa poľnoh. strojov, spol. sr.o. Štúrova, Plynová kotelňa Kongsberg Automotive, s.r.o., Hlavná, Klimatizačné jednotky Automotive Slovakia, s.r.o., Hlavná, Výroba mäkkých polyuretánových penových dielov Automotive Slovakia, s.r.o., Hlavná, Vykurovanie objektov Automotive Slovakia, s.r.o., Hlavná 48, Plynová kotelňa TEGAL, s.r.o., Staničná, Plynové ohrievače vzduchu TEGAL, s.r.o., Staničná, Kotelňa HEFRA VRÁBLE, s.r.o., Staničná, Sídliisko Lúky, Sídliisko Žitava, Sídliisko Kaška, Vykur. jednotky - objekty III. závodu priem. parku INDUSTRIE UND GEWERBEPARK, s.r.o., Hlavná, SAD NITRA, ČSPH Vráble, Štúrova, PERFEKT - SH, s.r.o. Malotonážna chémia, Hliníková 45, Vykurovanie objektov MIBA STEELTEC, Hlavná.

Najväčšie množstvá škodlivín sa produkujú predovšetkým vo forme CO₂, NO_x, uhľovodíkov, ťažkých kovov, v menšej miere SO₂ zo spaľovacích procesov. V bytovom a verejnom sektore sú za najväčších znečisťovateľov ovzdušia považované plynové kotolne Lúky, Žitava a Kaška. Aj snaha o zlepšenie životného prostredia a znižovanie emisii bol dôvod rozhodnutia pre vybudovanie kotolne na biomasu na sídlisku Lúky. Poloha Vrábel' podľa energetickej koncepcie mesta poskytuje aj dobré predpoklady pre zásobenie drevnou štiepkou okolitými lesnými porastmi. Nevyužitý potenciál lesnej biomasy a drevného odpadu použiteľného na výrobu štiepky predstavuje množstvo cca 48 018 ton ročne, čo je cca 500.000 GJ tepla (www.vrable, 10.9.2014).

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia v riešenom území v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste I. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách,
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach,
- výrobné prevádzky v meste.

Produkcia v t na km ² podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Nitra	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tuhé emisie	0,36	0,41	0,52	0,41	0,37	0,38	0,37	0,37	0,39	0,39	0,40
Oxid siričitý	0,11	0,09	0,08	0,09	0,06	0,06	0,05	0,05	0,06	0,08	0,09
Oxid dusíka	1,05	1,80	1,43	1,31	0,75	1,10	0,90	0,75	1,03	0,35	0,42
Oxid uhoľnatý	1,47	1,65	2,07	2,02	1,55	2,98	2,97	2,73	2,51	1,36	1,13
Tuhé emisie SR	0,85	0,85	1,02	0,88	0,71	0,70	0,69	0,67	0,71	0,72	0,75
Oxid siričitý SR	2,15	1,96	1,81	1,78	1,43	1,41	1,30	1,41	1,39	1,19	1,11
Oxid dusíka SR	1,19	1,16	1,14	1,06	0,96	0,94	0,87	0,88	0,88	0,81	0,79
Oxid uhoľnatý SR	3,76	3,87	3,70	3,94	3,74	3,64	3,00	3,38	3,65	3,56	3,71

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NO_x), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popôlčky, ktoré

zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčiek je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc. Ako už ale bolo spomenuté, oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Nitra jeden z najmenej znečistených regiónov. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k nárastu dochádza v prípade tuhých emisií, ako aj v prípade produkcie oxidu uhoľnatého, ktoré sú pravdepodobne produkované ako externé vplyvy dopravy a zásobovania teplom v zimnom období (prechod na pevné palivá v dôsledku vysokých cien elektrickej energie a plynu).

Produkcia podľa chemickej zlúčeniny v % na celkovom objeme											
Okres Nitra	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tuhé emisie	12,16	10,49	12,68	10,76	13,50	8,43	8,54	9,43	9,79	17,69	10,57
Oxid siričitý	3,76	2,30	2,04	2,42	2,24	1,32	1,11	1,32	1,46	3,72	1,34
Oxid dusíka	35,04	45,49	34,73	34,12	27,35	24,23	20,93	19,18	25,87	16,25	14,80
Oxid uhoľnatý	49,04	41,72	50,55	52,70	56,91	66,01	69,42	70,08	62,88	62,34	73,28

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Kvalitu ovzdušia na území mesta Vrábľa výrazne ovplyvňujú exhaláty z lokálnych vykurovacích zariadení a kotolní, ďalej znečisťujúce látky z priemyselných podnikov a priemyselného parku. Nemenej dôležitý je negatívny dopad a vplyv exhalátov z dopravy, najmä v blízkosti frekventovaných križovatiek, napájajúcich sa na hlavné dopravné komunikácie so susednými obcami, resp. okresnými mestami. Túto situáciu by mohlo zlepšiť vybudovanie dopravného cestného obchvatu, ktorým sa odkloní značná časť počtu automobilov prechádzajúcich centrálnou časťou mesta (MUSES Vrábľa, 2008, s.61).

Prízemný ozón

Rast koncentrácií prízemného ozónu súvisí s rastúcou emisiou prekursorov ozónu, ktorými sú VOC, NO_x, CO. Pochádzajú najmä z automobilovej dopravy, energetiky a priemyslu. V Nitrianskom kraji sa nenachádza monitorovacia stanica, ktorá je určená na meranie koncentrácie troposférického ozónu. Monitoring, ktorý prebieha na území SR ukazuje, že v súčasnosti je prekračovaná cieľová hodnota prízemného ozónu pre ochranu vegetácie (s výnimkou intravilánov miest) (HLAVATÁ A KOL., 2003)

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Realizácia cieľov v strategickom dokumente bude mať pozitívny vplyv na kvalitu ovzdušia. Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia - Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta. Opatrenia podprogramu sú zamerané na: Opatrenie 5.3.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti. Aktivita: Obmedziť spaľovanie fosílnych palív a prechod na alternatívne zdroje vykurovania.

Vodné pomery – povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.

Na hydrologické pomery územia okrem zrážok vplývajú aj ďalšie klimatické činitele (chod teplôt, veterné pomery, vlhkosť vzduchu a pod.). Územie patrí do povodia rieky Žitava, podľa typov režimu odtoku (Šimo, Zaťko, 2002). Možno ho zaradiť do vrchovinovo-nížinnej oblasti dažďovo-snehového typu. Z ľavej strany sa vlievajú Širočina, Telinský a Kováčovský potok, z pravej strany výpustný kanál z vodnej nádrže. Pôvodná sieť tokov a aj vlastné hydrologické pomery boli značne pozmenené vodohospodárskymi úpravami na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov minulého storočia. Korytá tokov boli narovnané, z bokov obohnané násypmi. Okolité meandre a mokrade boli vysušené. Výnimkou je neregulovaný úsek rieky Žitava severne od Horného Ohaja, kde bolo koryto iba prehĺbené a tak si zachovalo svoj pôvodný tvar. Najvyššie vodné stavy a prietoky sa vyskytujú v marci, najnižšie v septembri. Výskyt minimálnych prietokov sa viaže na mesiace so zníženým množstvom atmosférických zrážok, ešte s vysokými teplotami vzduchu a s nimi spojeným primeraným výparom. Maximálne povodňové prietoky bývajú prevažne na jar a súvisia s topením sa snehu, najmä keď sa kombinuje s výdatnými dažďovými zrážkami. Pokles prietokov v zime je málo výrazný. Jediná stála vodná plocha je vodná nádrž Vrábľa nachádzajúca sa v severovýchodnej časti územia. Ide

o viacúčelovú umelú vodnú nádrž, ktorá vznikla prehradením údolia Host'ovského a Babindolského potoka (1965-1967). Plocha nádrže je 36, 25 ha, objem 599 575 m³ akumulovanej vody. Podľa teplotného režimu sa nádrž zaraďuje do kategórie chladnej. Voda v zimnom období klesá pod bod mrazu a hladina zamŕza. Vodná nádrž je zanášaná pôdnymi čiastočkami z okolitých poľnohospodárskych pôd, problémom je aj eutrofizácia. Vodná nádrž má retenčnú funkciu, je využívaná pre chov rýb. Pre vysoký stupeň trofie, prítomnosť rias a siníc, biologický zákal, obsah fenolov nie je vhodná pre kúpanie. Významná je pre letnú rekreáciu – rybolov. VN Vráble je revírom SRZ.

Vodohospodársky významné vodné toky sú Telinský potok, Širočina, Žitava. Celé územie je vlahovo deficitné, s nízkymi hodnotami odtokového koeficientu a špecifického odtoku z územia (1-5 l.s-1.km-2). Z vodných tokov územia je hydrologicky sledovaná Žitava, na ktorej sa prietokové charakteristiky sledujú v profile Vieska nad Žitavou. Prietokové charakteristiky sú uvedené v tab. č.3. V období 1996-2000 bol najväčší nameraný prietok 29,96 m³.s-1, naopak najnižší prietok bol 0,26 m³.s-1. Q100 (storočná voda) je 80,0 m³.s-1, malý prietok Q(355) je 0,185 m³.s-1 (ÚPO Vráble, 2010, s.9).

Podzemné vody

Hydrogeologické pomery na danom území sú pomerne zložité, nakoľko sú ovplyvňované dynamickosťou rieky Žitavy. Podzemné vody sú viazané na štrky a piesky nív potokov a rieky. V týchto miestach sú aj ich najbohatšie zásoby. Hladina podzemnej vody v oblasti má od 80-tych rokov klesajúcu tendenciu. Najväčší negatívny vplyv na kvalitu povrchových i podzemných vôd má poľnohospodárstvo. Územím prechádza hranica artézskych oblastí s výdatnosťou na jednu studňu nad 2,0l.s-1. Perspektívne je využívanie geotermálnej energie. V Hornom Ohaji sa nachádzajú 2 vrty (teplota vody okolo 22°C), z ktorých je jeden čiastočne využívaný. Do katastra nezasahuje pásмо vodohospodársky chráneného územia.

Mesto Vráble sa nachádza v rajóne NQ 073 „Neogén Žitavskej pahorkatiny“, ktorého východnú hranicu tvoria náplavy rieky Žitava vyčlenené ako čiastkový rajón. Sedimenty tejto oblasti majú pomerne rovnomerné, málo významné zvodnenie, čím sa výrazne odlišujú od ostatných okolitých celkov. Podzemné vody neogénnych sedimentov sú artézskeho charakteru, prúdia a akumulujú sa v pórovom prostredí priepustných sedimentov. Kolektormi sú piesky, ílovité piesky, drobné štrky, v podhorskej oblasti Tribča až balvanité štrky. Zvodnené vrstvy sa vyznačujú pestrým granulometrickým zložením s premenlivým obsahom pelitických prímiesí, rozdielnou hrúbkou a plošným rozšírením. Pričenne i pozdĺžne zlomové línie vytvárajú kryhovú stavu pahorkatiny. Na tvorbe zásob podzemných vôd tohto hydrogeologického rajónu sa podieľajú hlavne prestupy vôd zo susedných hydrogeologických celkov. Kvartérny pokryv Žitavskej pahorkatiny je súvislý, tvoria ho sedimenty viacerých genetických typov (eolické, deluviálne, fluválne a ich kombinácie) a sú vo všeobecnosti nízko priepustné a zvodnenie je veľmi malé resp. žiadne. Hydrogeologický charakter uvedených genetických typov sedimentov neumožňuje priamu infiltráciu zrážkových vôd do horninového prostredia, ide predovšetkým o spraše, hliny, piesčité a ílovité hliny, íly. Nízky stupeň zvodnenia charakterizovaný hodnotami koeficienta prietochnosti $T = <1.10 \cdot 10^{-4} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$ dosahujú kolektory v S cípe rajónu, v strednej a Z časti územia. Stredný stupeň zvodnenia s hodnotami koeficienta prietochnosti $T = 1.10 \cdot 10^{-3} - 1.10 \cdot 10^{-4} \text{ m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$ bol priradený SV, V a JV časti územia. Z hľadiska získania významnejších zdrojov podzemnej vody a celkového vodohospodárskeho charakteru je tento hydrogeologický rajón málo priaznivý (Správa o hodnotení, č. C, 2014, s.55-56).

Kvalita povrchových vôd

Kvalita povrchových vôd sa vyhodnocuje v rámci celoslovenského monitoringu kvality tokov SR. Výsledky laboratórnych rozborov vody sú spracované podľa STN 75 7221 „Kvalita vody. Klasifikácia kvality povrchových vôd“. Podľa tejto normy sa kvalita povrchových vôd zaraďuje na základe jednotlivých ukazovateľov (skupiny A – H) do tried kvalít s použitím sústavy medzných hodnôt uvedených tried. Povrchové vody sú zaraďované do 5 tried kvality: I. trieda – veľmi čistá voda, II. trieda – čistá voda, III. trieda - znečistená voda, IV. trieda – silne znečistená voda a V. trieda – veľmi silne znečistená voda. V rámci povodia rieky Žitavy sa v roku 2005 kvalita povrchových vôd sledovala v mieste odberu Dolný Ohaj s mapovým číslom V103 na riečnom kilometri 2,10 s počtom meraní 24. V tomto mieste odberu ovplyvňujú kvalitu povrchových vôd najmä odpadové vody zo škrobární Slovškrob, a.s., prevádzka Ohaj, Dolný Ohaj. K celkovému znečisteniu v Žitave však prispievajú aj ďalší producenti, či už priamym vypúšťaním odpadových vôd do vodného toku, alebo do jej prítokov (Hostiansky potok, Leveš): ZVS, a.s., ČOV Zlaté Moravce; ZVS, a.s., Topoľčianky; Vinárske závody, spol. s r.o., Topoľčianky; ZVS, a.s. ČOV Vráble; Hybrav, a.s. Nitra, farma Vráble. Kyslíkový režim toku je v IV. triede kvality, čo spôsobujú hodnoty ChSKCr ($c_{90} = 37,83 \text{ mg.l}^{-1}$). Skupina ukazovateľov B je zaradená do IV. triedy kvality kvôli hodnotám mernej vodivosti ($c_{90} = 132,9 \text{ mS.m}^{-1}$), rozpustným látkam ($c_{90} = 874 \text{ mg.l}^{-1}$) a chloridom ($c_{90} = 372,23 \text{ mg.l}^{-1}$). Skupina nutrientov (C) ostáva v V. triede vzhľadom na hodnoty P-PO4 ($c_{90} = 0,57 \text{ mg.l}^{-1}$). Koncentrácie ostatných nutrientov spĺňajú

limity III. a IV. triedy kvality. Sapróbny index biosestónu radí vodný tok do III. triedy kvality. Mikropolutanty (F) sú zaradené do V. triedy kvality vzhľadom na vysoké koncentrácie NELUV ($c_{90} = 0,35 \text{ mg.l}^{-1}$) (MÚSES Vráble, 2008, s.86).

Podzemné vody

Kvalita podzemných vôd neogénu Žitavskej pahorkatiny nie je veľmi priaznivá pre získanie kvalitnej pitnej vody. Vo väčšine prípadov sú podzemné vody charakterizované zvýšenými koncentraciami železa (Fe), mangánu (Mn) a amónnych iónov (NH_4^+) primárneho pôvodu, ako aj výraznejším zastúpením chloridov (Cl^-) a síranov (SO_4^{2-}). Pomerne nízke koncentrácie dusičnanov (NO_3^-) sú napriek intenzívnemu poľnohospodárstvu vďaka izolačnej schopnosti nadložných ílovitých sedimentov, ktoré zabraňujú prieniku sekundárneho znečistenia do hlbších horizontov. Vody kvartérnych sedimentov Žitavskej pahorkatiny sú zastúpené podzemnými vodami aluviálnej nivy rieky Žitava, ktorých kvalita je výrazne ovplyvnená nepriaznivou kvalitou zrážkových vôd. Na tvorbe chemického zloženia podzemných vôd sa zúčastňujú hlavne zložky Ca^{2+} , Mg^{2+} , NH_4^+ a SO_4^{2-} pôvodom zo zrážok. Práve znečistenie z poľnohospodárstva sa najvýraznejšie prejavuje zvyšovaním koncentrácie dusičnanov v povrchových i podzemných vodách. Pretože namerané koncentrácie dusičnanov vo vodách prekračujú resp. sa blížia k hodnote 50 mg.l^{-1} , poľnohospodársky využívané územia v okrese Nitra, t.j. katastrálne územia 59 obcí boli zaradené medzi zraniteľné oblasti (podľa Nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti). (Správa o hodnotení, č. C, 2014, s.61-62).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Pozitívny vplyv strategického dokumentu sa premietne v budúcnosti do kvality povrchových a podzemných vôd v dvoch smeroch. Jednak je to starostlivosťou o vodné toky, ktorú riešia: Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami, Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami. Opatrenia podprogramu: Opatrenie 5.2.1 Ochrana vodných tokov pred znečistením. Aktivita: Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta Vráble. Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov poľnohospodárskych podnikov. Opatrenie 5.2.2 Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia. Aktivita: Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba protipovodňových opatrení v mestskej časti Horný Ohaj. Hydromelióracia priestoru Pončíky – časti územia západne od rieky Žitava. Hydromelióracia priestoru medzi Dyčkou a Vráblami. Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pôch. Aktivita: Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia kanalizovaného toku Žitava. Revitalizácia koryta vodného toku Telinský potok. Revitalizácia a vyčistenie koryta vodnej nádrže.

Druhý rozmer súvisí s budovaním splaškovej kanalizačnej siete, ktorá ovplyvňuje hlavne kvalitu podzemných vôd: Opatrenie 4.6 Odvádzanie odpadových vôd. Aktivita: Vypracovanie technickej dokumentácie. Dostavba kanalizačnej siete v časti Horný Ohaj. Dostavba kanalizačnej siete v časti Dyčka. Rekonštrukcia ČOV Vráble. Rekonštrukcia kanalizačnej siete na sídlisku Lúky.

Pôdne pomery – kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.

Podľa bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek zaberá prevažnú časť územia zaberá pôdny druh stredne ťažkých pôd. Popri tokoch sú to ťažké, miestami veľmi ťažké pôdy, na malej ploche sú zastúpené aj ľahké pôdy. Na celom území sa nachádzajú hlboké pôdy, väčšinou bez skeletu. V severnej a východnej časti územia sú pôdy na svahoch ohrozené vodnou eróziou. Na území sa vyskytujú nasledovné pôdny typy:

Čiernice - Čiernice patria do skupiny pôd molických, ktoré sú charakteristické procesom intenzívneho hromadenia a premeny organických látok (humifikácie zvyškov) hlavne stepnej a lužnej vegetácie. Vyskytujú sa prevažne v širokých nivách riek, kde záplavy minimálne ovplyvňujú vývoj pôdneho pokryvu. Vyhovujú širokému sortimentu rastlín. V riešenom území sa tvorili zo starých karbonátových fluvialných sedimentov, z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov. Čiernice kultúzemné, černozemné, modálne, glejové, sporadicky slancové a slaniskové, so sprievodnými glejmi, slaniskami, slancami a organozemami.

Čiernica zaberajúca južnú časť a charakter pásového zastúpenia má aj pozdĺž Telinského potoka a potoku Širočina. Čiernica je pôdou hlbokou a je mierne alebo slabo skeletovitá (MÚSES Vráble, 2008, s.15). Území sa vyskytuje malá plocha čiernic južne od Horného Ohaja (9,2 ha - 1,9 % poľnohospodársky využívaného územia). Ide o PEJ 020.01 (ÚP Vráble Zadanie, 2010, s.21).

Hnedozeme patria do skupiny ilimerických pôd, ktoré sa vyznačujú prítomnosťou luvického diagnostického B-horizontu. Tento vzniká translokáciou koloidných častíc a ich akumuláciou v nižších častiach profilu v podmienkach premyvneho, alebo sezónne premyvneho typu vodného režimu. Sú jedným z najviac využívaných pôd v poľnohospodárskej výrobe. Sú úrodné a vyhovujú širšiemu sortimentu rastlín. V riešenom území sa tvorili na spraši, na sprašových a polygénnych hlinách.

Spolu s černozemou zaberajú najväčšiu časť poľnohospodársky využívaného územia. V kombinácii s regozemou je substrátom pre viničnú oblasť v severnej časti územia. Taktiež v katastri môžeme nájsť aj silne skeletovité plytké pôdy hnedozemno –

regozemného zloženia, ktorá sa vyskytuje pod skládkou tuhého komunálneho odpadu „Židová“ (MUSES Vráble, 2008, s.16). Hnedozeme sú v území druhým najrozšírenejším pôdnym typom v území. Vyskytujú sa ako dva subtypy – modálna a luvizemná, a to v pahorkatinnom území západne od nivy Žitavy. Spolu zaberajú cca 119,4 ha, čo predstavuje 25,0 % plochy poľnohospodársky využívaného územia. Patria sem PEJ 044.01, 144.01, 146.01 a 146.02 (ÚP Vráble Zadanie, 2010, s.21).

Fluvizeme - predstavujú mladé dvojhorizontové A-C pôdy vznikajúce procesom akumulácie humusu na riečnych sedimentoch, ktorých vývoj je rušený záplavami. Sú to pôdy s ochrlickým A horizontom, prevažne hlinitej textúry (fácia povodňových hĺn) s nízkym obsahom humusu, ktorý v prirodzených podmienkach prechádza cez prechodný A/C horizont do pôdotvorného substrátu (C horizontu). Ten je v dôsledku periodických povodňových akumulácií často zvrstvený. Má len slabé znaky glejovatenia v dôsledku kolísania hladiny podzemnej vody (hrdzavé škvrny - oxidačno-redukčné prostredie). Ich množstvo narastá s hĺbkou. Od 1 m sa začína objavovať redukčný G horizont, t.j. horizont s prevahou redukčných znakov glejovatenia (sivá, modrosivá farba) (Turanová a kol. 2014). Fluvizem je veľmi zastúpeným pôdnym typom. Jej vznik podmienili hydrologické pomery územia a najmä tok rieky Žitavy, v ktorej okolí sa aj s najväčším zastúpením nachádza. Pred reguláciou dochádzalo na tomto území k výrazným a k pravidelným záplavám, čím vzniklo vhodné prostredie pre vznik zamokrených lúk (MUSES Vráble, 2008, s.16). V území sa vyskytuje len subtyp fluvizem glejová, a to ílovito-hlinitá až ílovitá. Zaberá spolu 259,0 ha na veľkých plochách nivy a nízkej terasy Žitavy a nív jej prítokov. Je najrozšírenejším pôdnym typom v území (zaberá 54,3 % poľnohospodársky využívaného územia). Patria sem PEJ 012.01, 013.01 a 112.01 (ÚP Vráble Zadanie, 2010, s.21).

Černozeme patria do skupiny pôd molických. Nachádzajú sa v najsuchších a najteplejších oblastiach nížin Slovenska. Sú to úrodné pôdy. Ich limitujúcim faktorom je dostatok vody prístupnej pre rastliny. V riešenom území sa tvorili zo spraší a sprašových hĺn, zo starých karbonátových fluviálnych sedimentov, z neogénnych ílov. Černozem vznikala na sprašiach a na premiestnených sprašiach východne od intravilánu a je tiež veľmi dôležitou pôdou pre poľnohospodárstvo v tejto oblasti. Černozeme sú v území pomerne málo rozšírené, a to medzi intravilánmi Vrábiel a Horného Ohaja na ploche 38,2 ha (zaberajú 8,0 % poľnohospodársky využívaného územia). Patria sem PEJ 039.02, 039.03 (ÚP Vráble Zadanie, 2010, s.21).

Regozeme patria do skupiny pôd iniciálnych, ktoré sú v začiatočnom štádiu svojho vývoja. Na pôdach nie je súvislý porast, preto obsahujú malé množstvo organických látok. Tieto sú narušované rôznymi faktormi, najmä eróziou. Sú menej úrodné. Vhodnou plodinou pre pestovanie na nich je raž a menej náročné krmné plodiny. V riešenom území sú tvorené z nekarbonátových viatych a preplavených pieskov. Regozem má základ taktiež ako černozem na sprašiach ale aj na pieskoch prípadne íloch. Z najväčšej časti zaberá západnú časť sledovaného územia (MUSES Vráble, 2008, s.16).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v meste Vráble od roku 2003.

Výmera územia v ha.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celk. výmera úz. mesta	3831	3831	3831	3831	3831	3831	3831	3831	3831	3831	3831
Poľnohosp. pôda - spolu	3299	3298	3297	3297	3292	3288	3283	3282	3280	3280	3278
- orná pôda	2836	2889	2889	2889	2881	2878	2875	2874	2872	2871	2870
- vinica	122	122	122	122	123	123	123	123	123	122	122
- záhrada	103	103	103	103	102	102	102	102	102	102	102
- ovocný sad	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
- trvalý trávny porast	232	179	178	178	180	180	178	178	180	180	180
Nepoľnoh. pôda - spolu	533	533	535	535	540	543	548	550	551	552	553
- lesný pozemok	30	30	30	30	30	30	30	31	31	31	31
- vodná plocha	104	104	104	104	103	103	103	103	103	103	103
- zast. plocha a nádv.	335	336	337	338	338	340	343	345	345	347	349
- ostatná plocha	64	64	64	63	68	69	72	71	72	70	70

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

K pozitívnej zmene došlo hlavne v prípade zastavaných plôch a ornej pôdy. K najväčším negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade poľnohospodárskej pôdy – trvalé trávnaté porasty. K miernemu nárastu došlo v prípade ostatných plôch. Do roku 2013 stúpila výmera na 70 ha. Rozsah nepoľnohospodárskej pôdy pomaly narastá. Zastavané plochy a nádvoria sa rozšírili o 4,17 %. Rozsah ostatných plôch sa zvýšil o 9,3 %.

V území sa nachádza 7 z 13 typologicko-produkčných kategórii. kategórii najproduktnejších orných pôd je 572,27 ha poľnohospodárskej pôdy, čo predstavuje 16,97 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Do kategórie vysoko produkčných orných pôd spadá 1943,82 ha (57,63 %). Uvedená kategória je v rámci hodnotenia najrozšírenejšou v riešenom území. Kategória veľmi produkčných orných pôd je zastúpená 264,90 ha (7,85 %). Kategória produkčných orných pôd predstavuje 508,11 ha (15,06 %), kategória stredne produkčných orných pôd 47,11 ha (1,40 %). Do kategórie málo produkčných polí a produkčných trávnych porastov je v území zastúpená najmenej, zaberá 12,80 ha (0,38 %) a kategória produkčných trávnych porastov 23,99 ha (0,71 %).

Najproduktnejšie pôdy sa nachádzajú východne od mestskej časti Dyčka, južne od mesta Vráble a severne od mesta pri vodnej nádrži (MÚSES Vráble, 2008, s.41).

Pôdne druhy

Najzastúpenejším pôdnym druhom podľa (VÚPOP, 2002) na území sú stredne ťažké pôdy, ktoré sa vyskytujú na veľkej časti katastrálneho územia najmä v oblasti Žitavskej a Bešianskej pahorkatiny (časť Hronskej pahorkatiny). Zvyčajne bez skeletu, v menšom zastúpení sa vyskytujú aj mierne skeletnaté prípadne silne skeletnaté. Ide o hlbokú úrodnú pôdu s dostatočným množstvom humusu. Popri tokoch sú to ťažké, a severne od intravilánu Horného Ohaja, aj veľmi ťažké pôdy, zvyčajne však bez skeletu a taktiež s hlbokým humusovým horizontom. Na malej ploche (medzi mestskou časťou Dyčka a riekou Žitava a tiež južne od potoka Širočina) sa vyskytujú ľahké pôdy, bezskeletnaté hlboké pôdy (MÚSES Vráble, 2008, s.16).

Chemická degradácia pôdy (kontaminácia pôdy)

Monitorovanie a hodnotenie kontaminácie pôd je súčasťou Čiastkového monitorovacieho systému Pôda ako aj Geochemického atlasu SR, časť Pôda (ČURLÍK, ŠEFČÍK, 1999). V riešenom území sa na poľnohospodárskej pôde nenachádza monitorovacia lokalita, výsledky sú preto spracované pre okres Nitra. Sledované územie patrí medzi územia s intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou, ku ktorej patrí používanie rôznych agrochemikálií, čo dáva predpoklad, že v území by sa chemická degradácia pôdy potencióálne mohla vyskytovať. Napriek uvedenému bolo v území zistené len mierne zvýšenie koncentrácie niektorých rizikových prvkov. Z hľadiska kontaminácie pôd patria poľnohospodárske pôdy do kategórie pod A, A1 Nekontaminované pôdy (Rozhodnutie MP SR č. 531/1994). Ide o zvýšené koncentrácie Cd a Ni (pravdepodobne spôsobenú aplikáciou fosfátov) a Cu, Zn. Z hľadiska acidifikácie pôd nebol zistený výrazný acidifikačný trend pôd. Určité odchýlky možno pozorovať len na kyslých pôdach a substrátoch, čo sa môže prejaviť v zhoršení hygienického stavu životného prostredia vo zvýšenom množstve polutantov, predovšetkým ťažkých kovov a hliníka do potravinového reťazca. V sledovanom území bolo pozorované zníženie obsahu prípustných živín (P, K), pravdepodobne ako dôsledok zníženia dávok hnojív. Bol zistený aj pokles pôdneho humusu, čo je spôsobené nedostatočným prísunom kvalitnej organickej hmoty. Zmeny v obsahu celkového dusíka (Nt) sú menej výrazné. Zhutnenie poľnohospodárskych pôd (kompakcia pôdy) sa prejavila na hnedozemiach a luvizemiach (MÚSES Vráble, 2008, 45-46).

Erózia pôdy

Vyjadruje stratu odnos pôdy pri súčasnom spôsobe využitia krajiny. Najviac ohrozené sú svahy Žitavskej pahorkatiny, hlavne vinice v severnej a severozápadnej časti. Ohrozené sú i orné pôdy na juhozápade a miestami aj svahy Hronskej pahorkatiny na východe. Pôdy bez ohrozenia sú v meste zastúpené v ploche 3090,08 ha, stredne ohrozené pôdy sú zastúpené o ploche 491,47 ha. Silne ohrozené pôdy sú zastúpené v ploche 218,82 ha. Najmenšie zastúpenie majú extrémne ohrozené pôdy – 29,48 ha. Prípustná strata pôdy limitné množstvo pôdy ktoré môže byť ročne odplavené vodnou eróziou. Podľa Slovenskej technickej normy (STN 75 4501) sú limity na prípustnú stratu pôdy nasledovné: plytké pôdy (do 0,3 m) – 1 t.ha-1.rok-1, stredne hlboké pôdy (0,3 – 0,6 m) – 4 t.ha-1.rok-1, hlboké pôdy nad 0,6 m – 10 t.ha-1.rok-1. Na celom území sa nachádzajú hlboké pôdy, preto za limitnú hodnotu straty pôdy možno považovať 10 t.ha-1.rok-1. Túto hodnotu prekračujú silne a extrémne ohrozené pôdy, ktoré zaberajú 248, 3 ha, čo je 6, 48 % z rozlohy územia (MÚSES Vráble, 2008, 77-79).

Vodná erózia je viazaná je najmä na poľnohospodársky pôdny fond – v okolí Vrábiel sú to intenzívne využívané pahorkatinné polohy so strmšími svahmi využívanými ako orná pôda. Prvotným faktorom je nesprávne využívanie pôdneho fondu (absencia protierozných opatrení, nevhodná štruktúra plodín), avšak náchylnosť na eróziu zvyšujú aj nepriaznivé fyzikálne vlastnosti pôdy, pôdna štruktúra a malý obsah humusu. V uplynulých 50 rokoch ubudlo v pahorkatinných oblastiach Slovenska na strmších svahoch odhadom 20-30 cm pôdy, čo je dôsledkom najmä nesprávneho spôsobu hospodárenia a výberu plodín. Veterná erózia poškodzuje obyčajne plochy bez vegetačného krytu s piesočnatými pôdami a to predovšetkým v suchších obdobiach roka. Výskyt veternej erózie je udávaný aj v oblasti Vrábiel (Magicová a kol. 1991, Barančok a kol. 1997), hoci sa tu vyskytujú väčšinou zrnitostne ťažšie pôdy. Zhutnenie pôd je plošne relatívne rozšírenou degradáciou pôd. Prejavuje sa prakticky vo všetkých poľnohospodársky intenzívne využívaných oblastiach nížin a kotlín a je dôsledkom utlačenia podpovrchovej vrstvy pôdy dlhodobým používaním ťažkých mechanizmov. Pôdy v okolí Vrábiel patria

väčšinou medzi pôdy primárne až potenciálne náchylné na zhutnenie – najmä luvizemné hnedozeme pahorkatinnej časti katastra s málo priepustným podorníčím a zrnitostne ťažé fluvizeme glejové na nive rieky Žitava (ÚPO Vráble, 2010, s.13).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Strategický dokument rieši aj ochranu pôdy ako takej pred fyzickou, nepriamo aj chemickou degradáciou: Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia, Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia. Opatrenia podprogramu: Opatrenie 5.4.1 Realizácia protierózných opatrení. Aktivita: Spracovanie technickej dokumentácie. Realizácia protierózných opatrení.

Fauna, flóra – kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.

Podľa fyto geografického členenia Slovenska (FUTÁK, 1980) patrí územie do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (Eupannonicum), okresu Podunajská nížina, ktorý zaberá celú nížinnú krajinu Podunajskej pahorkatiny a Podunajskej roviny. Príslušnosť územia do oblasti panónskej flóry sa prejavuje najmä výrazným zastúpením teplomilných druhov ponticko-panónskeho a submediteránneho pôvodu vo flóre tohto územia. Na sledovanom území sa vyskytuje bežná flóra pre túto panónsku oblasť a nevyskytujú sa tu žiadne mimoriadne významné lokality flóry, na ktorých by sa sústreďovali významné taxóny, či už vzácne, ohrozené alebo endemické druhy rastlín, prípadne ich spoločenstvá. Väčšina lokalít s "prírodnou vegetáciou" nesie silné stopy antropogénneho ovplyvnenia a nachádza sa tu mnoho druhov šíriacich sa práve vďaka činnosti človeka v prostredí. Podľa fyto geograficko-vegetačného členenia (PLESNÍK IN: HRNČIAROVÁ ED., 2002) patrí územia katastra mesta Vráble do dubovej zóny, nížinnej podzóny, pahorkatinnej oblasti a okresov Žitavská pahorkatina, Žitavská niva a čiastočne do okresu Hronská pahorkatina (MUSES Vráble, 2008, s.17).

Reálna vegetácia

Reálna vegetácia sa od rekonštruovanej potenciálnej prirodzenej vegetácie v skúmanom území značne odlišuje, pretože vplyv človeka v minulosti i v súčasnosti je značný. Došlo najmä k odlesneniu, odvodneniu a zastavaniu územia. Pozornosť bola venovaná najmä poloprirodzenej a prirodzenej vegetácii, ktorá sa v danom území vyskytuje iba v malej miere a fragmentárne. Veľkoblukové polia a zastavané plochy osídľuje vegetácia značne ruderalizovaná a človekom silne narušená, ktorá pre ekologickú stabilitu územia nezohráva dôležitú úlohu. Z prirodzenej vegetácie sa v území fragmentárne vyskytujú najmä rôzne typy mokradňovej vegetácie, lesnej, krovitej a brehová vegetácia potokov, čiastočne rieky Žitavy a vodnej nádrže.

Nelesná vegetácia

Z nelesnej vegetácie sa v skúmanom území vyskytujú najmä brehovité porasty rieky, potokov, odvodňovacích kanálov a vodnej nádrže. Nápadnými sú trstinové porasty zväzu *Phragmites communis*. Sú to druhovo chudobné monodominantné porasty, v ktorých sa okrem dominantnej trste obyčajnej (*Phragmites australis*) vyskytujú ďalšie druhy s veľmi nízkou početnosťou, napr. pivoja plotná (*Calystegia sepium*), prhláva dvojdomá (*Urtica dioica*), alebo ľuľok sladkohorký (*Solanum dulcamara*). Tieto porasty dobre znášajú kolísanie vodnej hladiny a striedajú sa s porastami pálky širokolitej (*Typha latifolia*) alebo pálky úzkolitej (*Typha angustifolia*). Tieto porasty sú takisto monodominantné a fyziognomicky nápadné. Na brehoch potokov, kanálov a vodnej nádrže sa vyskytujú tiež ostricové porasty zväzu *Magnocaricion elatae* a *Phalaridion arundinaceae*. Sú to napr. spoločenstvá ostrice ostrej (*Carex acutiformis*), alebo spoločenstvá ostrice Buekovej (*Carex bukovii*). V týchto spoločenstvách sa uplatňujú viaceré vlhkomilné druhy typické pre tieto stanovištia, napr. mäta vodná (*Mentha aquatica*), mäta dlholistá (*M. longifolia*), karpinec európsky (*Lycopus europaeus*), šíšiak vrúbkovaný (*Scutellaria galericulata*), vrábica vrbovitá (*Lythrum salicaria*), vrbovka chlpatá (*Epilobium hirsutum*), kosatec žltý (*Iris pseudacorus*), kostihoj lekárska (*Symphytum officinale*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), zo zriedkavejších druhov mlieč močiarny (*Sonchus palustris*), blšník červenkový (*Pulicaria dysenterica*), jastrabina lekárska (*Galega officinalis*). Brehové porasty zväzu *Oenanthon aquaticae* sú ovplyvňované vodou priamo, znášajú jej kolísanie počas roka a vyskytujú sa v niektorých kanáloch a zregulovaných potokoch (Širočina, Telinský potok). V týchto spoločenstvách sa vyskytujú druhy ako okrása okolkatá (*Butomus umbellatus*), veronika drchničková (*Veronica anagallis-aquatica*), ježohlav vzpriamený (*Sparganium erectum*), nezábudka močiarna (*Myosotis palustris*), krčičník krídlatý (*Scrophularia umbrosa*). Vodné spoločenstvá tried *Lemnetea* a *Potametea* sú zriedkavé a vyskytujú sa v mozaike s pobrežnými spoločenstvami. Predstavujú ich napr. porasty žaburinky menšej (*Lemna minor*) na hladine eutrofizovanej vody vodnej nádrže Vráble, alebo porasty červenavca kučeravého (*Potamogeton crispus*) v pomaly tečúcej vode potoka Širočina. Z ďalších typov nelesnej vegetácie sa vyskytujú lemové pobrežné spoločenstvá zväzu *Senecionion fluvialis*, ktoré sa vyskytujú v kontakte s krovitými vrbinami. Sú charakteristické výskytom lianovitých a popínavých rastlín, ako pivoja plotná (*Calystegia sepium*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), druhy rodu kukučína (*Cuscuta*), alebo druhy ako nadutica bobuľnatá (*Cucubalus baccifer*), ibiš lekárska (*Althaea officinalis*) a tiež invázne neofyty, z ktorých sa v skúmanom území vyskytuje napr. astra novobelgická (*Aster novi-belgii*), štiav špenátový (*Rumex patientia*) a zlatobyl obrovská (*Solidago gigantea*). Z lúčnych porastov sa v malej miere vyskytujú iba zvyšky ovsičkových lúk zväzu *Arrhenatherion*. Tieto sa vyskytujú pozdĺž vodných tokov na suchších stanovištiach mimo priameho dosahu vody, v úzkych pásoch pozdĺž cestných komunikácií, ktoré sú pravidelne kosené. Okrem dominantného ovsiča obyčajného (*Arrhenatherum elatius*) sa vyskytujú aj mezofilné druhy ako paštrnák siaty (*Pastinaca sativa*), pakost lúčny (*Geranium pratense*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), na suchších miestach aj kostrava žliabkatá (*Festuca rupicola*), repík lekárska (*Agrimonia eupatoria*), ojedinele aj vzácna tráva pýr hrebenitý (*Agropyron cristatum*) pri potoku Širočina (MUSES Vráble, 2008, s.17-20).

Územie mesta Vráble a jeho okolia zaradujeme do zóny stepí eurosibírskej podoblasti, provincie Panónskej panvy a Západopanónskej subprovincie. Z hľadiska vyčlenenia živočíšnych regiónov (ČEPELÁK, 1980) možno sledované územie zaradiť do panónskej oblasti, juhoslovenského obvodu, dunajského okrsku s pahorkatinovým podokrskom (MAŘAN, 1958, ČEPELÁK, 1980, BUCHAR, 1983). Pre faunu stepí sú charakteristické rôzne biotopy - stepi a lesostepi (lúčne), obhospodarované plochy (vinice, sady, agrocenózy), kultúrne lesy (agát a pod.), sídla. Charakterizujú ju teplomilné druhy. Okolo riek sa nachádzajú rozsiahle mokradňové ekosystémy, lužné lesy.

Vybrané skupiny živočíchov

Drobné zemné cicavce (Rodentia, Eulipotyphla) a ich ektoparazity (Siphonaptera) vybraných lokalít mesta Vráble. Údaje o faune blch Žitavskej pahorkatiny možno nájsť v práci CYPRICH, KRUMPÁL (1988). Poznatky o drobných cicavcoch, ich sifonapterofaune ako aj bibliografiu Ponitria sumarizoval DUDICH (1993a,b,c). Výskum drobných zemných cicavcov prebiehal v rokoch v roku 2008 na 5 lokalitách mesta Vráble (vodná nádrž Vráble, Telinský potok, potok Širočina, rieka Žitava pri Hornom Ohaji, ekoton medzi vinohradmi a agrocenózou) pomocou sklápacích pascí. Odchytené drobné cicavce boli teriologicko-parazitologicky vyšetrené. V príspevku analyzujeme materiál 41 blch získaných zo 156 exemplárov drobných cicavcov (tab. 5). Blchy sme zobrali z týchto hostiteľov: *Apodemus flavicollis* (Melchior, 1834), *Apodemus sylvaticus* (Linnaeus, 1758), *Apodemus uralensis* Kratochvíl et Rosický, 1952, *Myodes glareolus* (Schreber, 1780), *Microtus subterraneus* (de Selys-Longchamps, 1836), *Microtus arvalis* (Pallas, 1779), *Sorex araneus* Linnaeus, 1758, *Sorex minutus* Linnaeus, 1766, *Crociodura leucodon* (Hermann, 1780). Priamym pozorovaním sme na vodnej nádrži zaznamenali ondatru pižmovú – *Ondatra zibethicus* (Linnaeus, 1766), chrčka poľného - *Cricetus cricetus* (Linnaeus, 1758) a Kminiak (1989) uvádza výskyt hryzca vodného - *Arvicola terrestris* (Linnaeus, 1758). Charakter výskytu jednotlivých druhov vtákov (DANKO A KOL., 2002) bol rozdelený do 4 kategórií: 1) hniezdiče – N, 2) predpokladané hniezdiče – (N), 3) hospites – H, 4) migranti – M, 5) zimní hostia – Z. Druhy uvádzame v poradí podľa systému Voous (1973, 1977) a v slovenskom názvosloví podľa FERIANCA (1958). Kategórie ohrozenosti sú druhom priradené podľa ekososozologického zoznamu (KRIŠTÍN A KOL., 2001). Vo vybraných stanovištiach v k. ú. mesta Vráble sa vyskytuje spolu 144 druhov vtákov zaradených do nasledovných radov: Podicipediformes, Pelecaniformes, Ciconiiformes, Anseriformes, Accipitriformes, Falconiformes, Galliformes, Gruiformes, haradriiformes, Columbiformes, Cuculiformes, Strigiformes, Apodiformes, Coraciiformes, Piciformes a Passeriformes (MUSES Vráble, 2008, s.25-30).

Vzhľadom k tomu, že väčšinu katastrálneho územia Vráblov tvoria polia, živočíšne spoločenstvá reprezentujú druhy, ktoré pôvodne obývali stepi. Typickými zástupcami vyšších živočíchov sú bylinožravé vtáky a hlodavce. Z vtákov sú to: jarabica poľná, prepelica poľná, bažant obyčajný, škovránok poľný. Z hlodavcov sú typické: zajac poľný, syseľ obyčajný, chrček roľný. Na poliach, lúkach a ich okrajoch žije veľa dravcov a iných vtákov, ktoré majú v tomto biotope dobré podmienky na lov a chytanie drobnejších živočíchov. Sú to predovšetkým kaňa sivá, kaňa popolavá a chrapkáč poľný. Z bezstavovcov tu žijú najmä dážďovka zemná, bystruška menivá, bystruška medená. Na miestach pestovania poľnohospodárskych plodín žijú škodcovia: napr. obilniny poškodzuje kováčik obilný, repku olejnú blyskáčik repkový. Na zastavané územia ľudských obydli sa viažu niektoré typické druhy živočíchov ako myš domová, potkan obyčajný, vrabec domový, drozd čierny. Potom sa tu vyskytujú živočíchy, ktoré využívajú hospodárske budovy a ľudské obydli na hniezdiská, napr. bocian biely, lastovička obyčajná, belorítka obyčajná a žltouchost domový. Veľkých cicavcov reprezentuje najmä jelenia zver. Bežným druhom je aj líška. Z drobných cicavcov sú to najmä piskory, belozúbky, ryšavky a hrdziaky. Z hadov je vo veľkom množstve zastúpená neškodná užovka. Zo žiab skokan zelený a skokan hnedý.

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Strategický dokument nebude mať negatívny vplyv na faunu a flóru. Aktivita, ktoré budú realizované v rámci PHRSR nepredpokladajú nové zábery lokalít s výskytom prirodzenej vegetácie ako aj živočíšstva. Skôr predpokladá revitalizáciu pôvodných porastov v rámci tunajších hydrokorydorov.

Krajina – štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.

Územie mesta VRÁBLE a jeho okolie patrí k poľnohospodársky intenzívne využívaným typom krajiny, kde podstatnú časť tvoria prvky využívania ornej pôdy. Najvýznamnejším segmentom siete ÚSES na území mesta VRÁBLE je hlavne tok Žitavy, resp. jeho nezregulovaná časť. Je tu však viacero prvkov krajiny, zvlášť takých, ktoré sa viažu na hydrický systém nivy Žitavy a jej prítokov, ale aj človekom vytvorených prvkov ako sú vinohrady. Nenachádza sa tu žiaden prvok (biocentrum, biokoridor) nadregionálneho významu. Na regionálnej úrovni bol na sledovanom území vyčlenený len regionálny biokoridor toku rieky Žitavy a jej vetvy potok Široči - na, Host'ovský potok a Babindolský potok. Na sútoku dvoch posledne menovaných potokov bola vybudovaná vodná nádrž Vráble, ktorá je klasifikovaná z hľadiska ÚSES ako vodná plocha nadregionálneho významu vyčlenená v rámci projektu Commercialfishponds project (IUCN). V oblasti sa nachádzajú nasledujúce plochy vyžadujúce zvýšenú pozornosť v oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny:

- Nadregionálne biocentrum vodná nádrž Vráble
- Lokálne biocentrum Vinohrad 1 a Lokálne biocentrum Vinohrad 2
- Regionálny biokoridor potok Širočina
- Lokálny biokoridor Telinský potok
- Lokálny biokoridor – Kovačovský potok
- Lokálne biocentrum Lúka – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum Lužný lesík – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum lokálneho významu - meandre Žitavy
- Nadregionálny biokoridor toku Žitavy

V oblasti životného prostredia sa mesto musí zameriavať na ochranu prírodného dedičstva, ochranu vôd, ovzdušia, zachovanie biodiverzity, odpadové hospodárstvo. I keď sa časť týchto činností javí ako priamo nesúvisiaca s výkonom samosprávy, tá ma v podstate uspokojovať potreby občanov, medzi ktoré patrí aj zdravé a neporušené životné prostredie s vhodnou biodiverzitou, ktorej sa prispôsobuje aj poľnohospodárska činnosť a to všetko na udržateľnej báze. Čistotu ovzdušia zásadne ovplyvňuje doprava, ktorej vplyv na územie mesta sa môže zmierniť po vybudovaní dopravného cestného obchvatu mesta, čím sa prakticky z centrálnej časti vylúči veľká časť tranzitnej dopravy. Ďalším faktorom sú exhaláty z kotolní, pozornosť však treba venovať škodlivinám z priemyselných podnikov. Necitlivé zásahy v oblasti regulácie toku Žitavy v uplynulých desaťročiach spôsobili vážne narušenie ekologickej stability povodia aj na Vrábeľskom úseku. Devastácia uceleného systému lužných lesov spôsobila, že tieto činnosti zamerané na reguláciu rieky, ktoré sledovali aj protipovodňové ciele, pôsobili miestami kontraproduktívne. Lužné lesy totiž zohrávajú neodškriepiteľnú protipovodňovú funkciu, ich ničenie, resp. necitlivá a nesystémová obnova spôsobuje vážne porušenie spomínaných funkcií, ako aj zmenšovanie životného priestoru tamojšej flóry a fauny. Jedným zo zásadných problémov je nízka kultúra užívania krajiny, ktorá výrazne zmenšuje šance danej lokality napríklad v oblasti cestovného ruchu. Často sa stretávame so všeobecným obrazom : intenzívne, prechemizované poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, zregulované a miestami zanedbané povodia riek a potokov, ktoré sú navyše v niektorých úsekoch devastované hromadami odpadkov. Negatívnu rolu často zohráva zdedená nevysporiadanosť vlastníckych vzťahov a všeobecná ľahostajnosť k štátnemu a mestskému majetku. Príťažlivosť prostredia znižujú aj niektoré skupiny obyvateľstva svojim nekultúrnym správaním a zvykmi. Jednou z najväčších záťaží na životné prostredie je odpad. Mesto by sa malo snažiť nachádzať spôsoby na znižovanie produkcie odpadu a jeho čo najefektívnejšiu likvidáciu. S tým súvisí efektívizácia separovaného zberu, motivácia obyvateľstva k separovaniu, využitie biologicky rozložiteľného odpadu, likvidácia divokých skládok a zamedzenie vzniku nových osvetovou činnosťou aj represívnou metódou. V prípade zriaďovania nových prevádzok na území mesta dbať o ich ekologickú prevádzku, podporovať zavádzanie nových technológií s cieľom vyhovieť najprísnejším normám v oblasti ochrany ovzdušia a vôd. V oblasti krajinného plánovania je vhodné priemyselné prevádzky oddeliť od ostatných častí mesta izolačnou zeleňou. Mesto by malo hľadať spoločnú platformu s lesohospodármi a vodohospodármi v oblasti napravenia prirodzenej prírodnej rovnováhy povodí, obnovenia lužných lesov a ďalších biokoridorov a biocentier. Treba sa usilovať o zvyšovanie rozlohy zelených plôch v meste, o premyslenú výsadbu zelene v prospech ľudí, o prirodzenú obnovu a rozvoj mestskej flóry, ktorá z dlhodobého hľadiska prispieva k zdravému životnému prostrediu. Keďže veľká časť pozemkov v extraviláne mesta a jeho okolí je tvorená poľnohospodárskymi plochami, problémy bioklímy sa dotýkajú aj tohto odvetvia, na prvý pohľad vymykajúceho sa dosahu samosprávnych kompetencií. V spolupráci s poľnohospodármi je potrebné sa usilovať aj o skultúrenie okolitých pozemkov, umiestnenie izolačných zelených pásov zabraňujúcim

erózii pôdy, zvyšovanie rozlohy vodných plôch. V oblasti poľnohospodárstva samospráva môže podporovať ekologické hospodárenie a biohospodárenie (ÚP Vráble Zadanie, 2010, s.20).

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Krajinná štruktúra nebude realizáciou dokumentu ovplyvnená. Skôr dôjde k zvýšeniu hodnoty územia kultiváciou zanedbaných plôch, čiernych skládok, revitalizáciou korýt vodných tokov atď..

Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny).

Na území katastra mesta Vráble sa nachádza niekoľko chránených území s ich ochrannými pásmami. Lokalita NATURA 2000 do katastra mesta nezasahuje. Podmienky ochrany týchto území sú rešpektované pre akúkoľvek činnosť v území sú definované v príslušných právnych predpisoch, ktoré sú tu taktiež uvedené.

Porasty prirodzenej, alebo poloprirodzenej vegetácie vyskytujúce sa na skúmanom území možno priradiť k nasledovným biotopom podľa Katalógu biotopov Slovenska (STANOVÁ, VALACHOVIČ, EDS., 2002). Biotopy sú uvedené v troch kategóriách: A. biotopy národného významu, B. biotopy európskeho významu, C. biotopy nezaraďené v Prílohe č. 1 vyhlášky 24/2003.

A. biotopy národného významu

Kr Krovinné a kričkovité biotopy

Kr8 Vrbové kroviny stojatých vôd - uzavreté porasty krovitých vrb s výskytom hygrolilných druhov a dominánt s typickými bočníkovitými korunami vrby poplavej (*Salix cinerea*) dorastajúce do výšky 2-5 m.

B. biotopy európskeho významu

Vo Vodné biotopy

Vo2 Prirodzené eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu Magnopotamion alebo Hydrocharition – porasty žaburínok (*Lemna* sp.) na hladine plávajúcich (natantných) vodných rastlín, štruktúrne veľmi jednoduché, nezakorenené na dne. Osídľujú eutrofné až mezotrofné stojaté vody vrátane rybníkov a umelých vodných nádrží.

Br Brehové nelesné porasty

Br7 Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek - vysokobylinné spoločenstvá na brehoch väčších vodných tokov v nížinách a pahorkatinách. Typické je zastúpenie lian a lianel. Majú líniový charakter a invadujú do nich viaceré invázne druhy rastlín.

Lk Lúky a pasienky

Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky - jedno- až dvojkosné lúky s prevahou krmovínarsky hodnotných tráv, (napr. ovsík obyčajný, kostrava lúčna a pod.) a bylín. Vyskytujú sa v širšom spektre stanovišť od vlhších po suchšie, s čím súvisí ich veľká variabilita. Sú druhovo pomerne bohaté. Vyskytujú sa v alúviách väčších riek, na násypoch, zatrávnených úhoroch, sadoch. Lk8 Aluviálne lúky zväzu *Cnidion venosi* - zaplavované lúky v alúviách riek so zachovaným režimom záplav. Prevažujú travy a ostrice. Druhovo bohaté, dvoj- až trojkosné porasty s dostatkom živín.

Ls Lesy

Ls 1.1 Vrbovo-topolové nížinné lužné lesy - tzv. mäkké lužné lesy v alúviách väčších riek so záplavovým režimom a vysokou dynamikou vývoja. Dominantnými drevinami sú vrby a topole, podrast je tvorený nitrofilnými a hygrolilnými druhmi. Sú náchylné na šírenie inváznych druhov.

C. biotopy nezaraďené v Prílohe č. 1 vyhlášky 24/2003

Vo Vodné biotopy

Vo8 Spoločenstvá bylín a šachorín eutrofných mokradí s kolísajúcou vodnou hladinou - bylinné spoločenstvá obojživelných rastlín zväzu *Oenanthon aquaticae*, ktoré znášajú kolísanie vodnej hladiny. Vyskytujú sa v stojatých a pomaly tečúcich eutrofných vodách. Porasty bývajú často maloplošné a mozaikovité.

Kr Krovinné a kričkovité biotopy

Kr7 Trnkové a lieskové kroviny - kroviny s dominanciou trnky, hlohov, ruže šípovej a polotieňomilných druhov bylín. Vyskytujú sa hojne na medziach a stráňach, tvoria remízky, porasty okrajov lesov a lesných ciest. Predstavujú tiež úspešné štádiá opustených pasienkov.

Lk Lúky a pasienky

Lk10 Vegetácia vysokých ostríc - vlhkomilné druhovo chudobné porasty s kolísavým vodným režimom a výraznou dominanciou vysokých ostríc. Výskyt v údolí riek a potokov a v terénnych depresiách väčšinou v mozaike s inými mokradovými spoločenstvami. Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmites*) - veľkoplošné, alebo líniové porasty vysokých trstín s

výraznou dominanciou trste alebo páľky. Vyskytujú sa v pobrežných oblastiach stojatých alebo mierne tečúcich vôd s kolísajúcou vodnou hladinou počas roka. Produkujú veľké množstvo biomasy.

X Ruderálne biotopy

X9 Porasty nepôvodných drevín - porasty umelo vysadených alebo spontánne sa šíriacich introdukovaných drevín (agát biely, borovica čierna, gaštan jedlý, topol kanadský a pod.). Výsadby sú časté v okolí sídel a komunikácií, najmä v južnej časti Slovenska. Niektoré porasty majú charakter plantáží. V bylinnom podraze sa šíria ruderálne alebo invázne druhy (MÚSES Vráble, 2008, s.31-32).

Územie mesta VRÁBLE a jeho okolie patrí k poľnohospodársky intenzívne využívaným typom krajiny, kde podstatnú časť tvoria prvky využívania ornej pôdy. Najvýznamnejším segmentom siete ÚSES na území mesta VRÁBLE je hlavne tok Žitavy, resp. jeho nezregulovaná časť. Je tu však viacero prvkov krajiny, zvlášť takých, ktoré sa viažu na hydrický systém nivy Žitavy a jej prítokov, ale aj človekom vytvorených prvkov ako sú vinohrady. Nenachádza sa tu žiaden prvok (biocentrum, biokoridor) nadregionálneho významu. Na regionálnej úrovni bol na sledovanom území vyčlenený len regionálny biokoridor toku rieky Žitavy a jej vetvy potok Široči - na, Host'ovský potok a Babindolský potok. Na sútoku dvoch posledne menovaných potokov bola vybudovaná vodná nádrž Vráble, ktorá je klasifikovaná z hľadiska ÚSES ako vodná plocha nadregionálneho významu vyčlenená v rámci projektu Commercialfishponds project (IUCN). V oblasti sa nachádzajú nasledujúce plochy vyžadujúce zvýšenú pozornosť v oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny:

- Nadregionálne biocentrum vodná nádrž Vráble
- Lokálne biocentrum Vinohrad 1 a Lokálne biocentrum Vinohrad 2
- Regionálny biokoridor potok Širočina
- Lokálny biokoridor Telinský potok
- Lokálny biokoridor – Kovačovský potok
- Lokálne biocentrum Lúka – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum Lužný lesík – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum lokálneho významu - meandre Žitavy
- Nadregionálny biokoridor toku Žitavy

Predpokladaný vplyv na životné prostredie

Všetky aktivity v rámci strategického dokumentu by mali byť realizované mimo chránených území a ekologicky významných lokalít. Strategický dokument podporuje ochranu všetkých chránených území a ekologicky významných lokalít.

Obyvateľstvo – demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľ'ov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).

Demografia

Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľ'stva a starnutie populácie. V prípade mesta Vráble bol zaznamenaný mierny pokles počtu obyvateľ'ov. Mierny pokles počtu obyvateľ'ov je spôsobený hlavne poklesom ekonomickej aktivity na lokálnom trhu v súvislosti s pretrvávajúcou ekonomicou krízou. Mladí ľudia sú nútení migrovať za pracovnými príležitosťami do väčších lokálnych centier - Nitra, prípadne aj hlavného mesta Bratislava.

Stav obyvateľ'stva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Vráble	9501	9470	9486	9411	9381	9417	9386	9307	8970	8941	8843
muži	4588	4587	4604	4567	4544	4555	4548	4519	4354	4324	4282
ženy	4913	4883	4882	4844	4837	4862	4838	4788	4616	4617	4561
Index	-	0,997	1,002	0,992	0,997	1,004	0,997	0,992	0,964	0,997	0,989
Priemer Ix											0,993

Zdroj: 20.7.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Za sledované 11 ročné obdobie v priemere počet obyvateľ'ov vzrástol o 7,44 %. Priemerný index dosiahol hodnotu 0,993, čo predstavuje priemerný ročný pokles o 0,07 %. Takmer v každom roku sledovaného obdobia dochádzalo k poklesu obyvateľ'stva (okrem rokov 2005 a 2008).

Najväčší podiel pripadá na obyvateľ'ov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľ'ov v predproduktívnom veku. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný výrazný pokles. Za

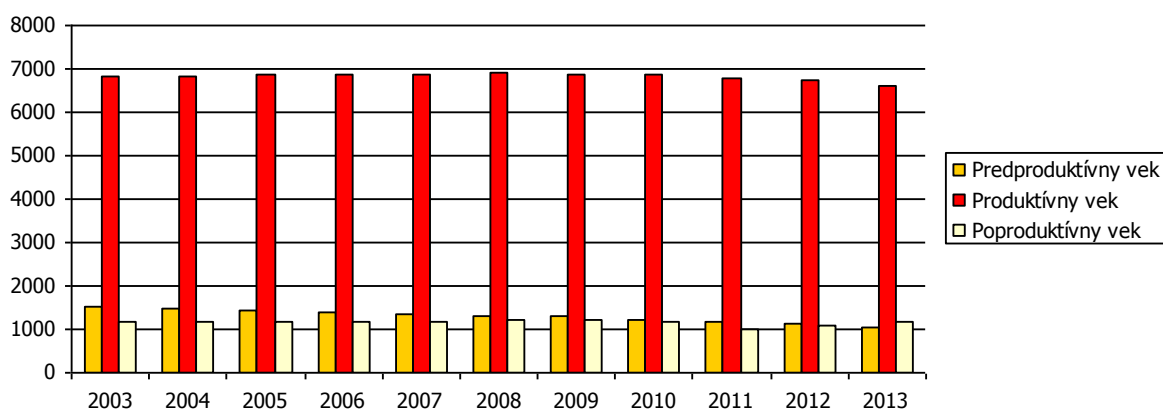
11 ročné obdobie klesol počet obyvateľov o cca. 44,64 %. V skupine v poproduktívnom veku bol vývoj relatívne stabilný. Počet obyvateľov v poproduktívnom veku vzrástol o 1,64 %.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Predproduktívny vek	1539	1485	1437	1378	1338	1318	1307	1234	1191	1140	1064
Produktívny vek	6805	6821	6870	6854	6861	6899	6862	6881	6768	6718	6604
Poproduktívny vek	1156	1164	1179	1179	1182	1200	1217	1191	1011	1084	1175

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

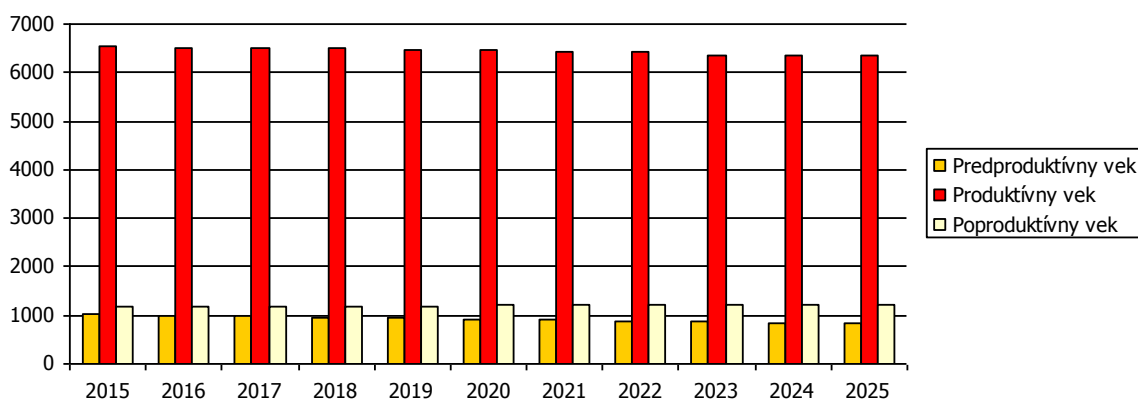
Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

MÚ Vráble

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu len vo vekovej skupine poproduktívneho veku.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

MÚ Vráble

Do roku 2025 sa predpokladá nárast obyvateľov len v skupine poproduktívneho veku. Pokles sa predpokladá v skupine predproduktívneho veku a produktívneho veku.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2025

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Predproduktívny vek	1020	996	979	958	938	919	900	881	862	844	826
Produktívny vek	6554	6520	6501	6489	6476	6461	6441	6427	6355	6350	6343
Poproduktívny vek	1179	1183	1187	1192	1197	1201	1206	1211	1215	1220	1225

V meste Vráble majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s úplným stredným vzdelaním a obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním. Vzhľadom na školský systém, chýba prepojenie ponuky vzdelávacej sústavy na potreby trhu práce a absencia inštitucionalizácia foriem

d'alsieho vzdelávania. Je nízka flexibilita trhu práce v oblasti využívania pružných modelov organizácie pracovného času a neštandardných foriem zamestnaní. Problémom sú tiež nedostatočné jazykové znalosti a znalosti z oblasti informačných technológií u obyvateľov v produktívnom veku. Nízka ponuka finančne náročných kurzov vyvoláva nezáujem zo strany občanov.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	dosiahnuté vzdelanie	počet
úplné stredné odborné (s maturitou)	2155	úplné stredné všeobecné	383
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	903	nezistené	148
bez školského vzdelania	1188	úplné stredné učňovské (s maturitou)	328
učňovské (bez maturity)	1394	vysokoškolské bakalárske	217
základné	1137	vyššie odborné vzdelanie	109
stredné odborné (bez maturity)	959	vysokoškolské doktorandské	49

Zdroj: statistics.sk, 10.9.2014

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra relatívne pozitívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v meste ďalej zvyšovať počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s nižším stredným vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k zvyšovaniu počtu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním.

Štruktúra zamestnanosti

Reštrukturalizácia ekonomiky od konca osemdesiatych rokov mala významný dopad aj na zamestnanosť obyvateľstva v meste. Zmeny sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v meste a regióne priemyselné odvetvia, obchod a obchodné činnosti. Od roku 2003 sa podiel priemyslu na zamestnaní mierne znížil (20,65 %). Najvýraznejší pokles nastal v prípade priemyselnej výroby, školstva, poľnohospodárstva a lesníctva.

Štruktúra zamestnanosti podľa odvetvovej klasifikácie v %

Okres Nitra	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Poľn., poľov. a les.....	4,40	4,11	3,93	3,65	3,39	2,88	2,94	3,74	2,83	2,62	2,83
Priem. spolu (okrem stav.)	26,13	25,74	24,40	23,78	23,99	26,15	24,77	22,79	23,41	22,07	20,65
Priemyselná výroba	23,94	23,64	22,35	22,49	22,66	25,19	22,99	20,94	22,29	20,91	19,42
Stavebníctvo	2,86	2,78	3,29	3,06	3,06	2,65	3,30	5,40	5,19	3,91	4,73
Veľkoobchod a maloobchod...	6,47	6,50	6,65	6,81	7,07	6,85	9,25	8,23	11,13	11,59	11,79
Hotely a reštaurácie	0,26	0,25	0,24	0,27	0,24	0,29	0,92	1,35	1,02	1,68	2,02
Doprava, sklad., pošty a tel.	4,47	4,15	3,70	3,94	3,95	4,05	3,68	3,47	3,35	4,50	3,86
Finančné sprostredkovanie	1,64	1,56	1,66	1,70	1,69	1,57	1,43	1,15	1,35	1,27	1,41
Neh., prenájom a obch. činnosti	4,77	4,97	4,95	5,01	5,17	4,93	6,54	7,19	6,11	7,33	8,80
Ver. správa a obr., pov. soc...	5,49	7,16	8,14	11,60	11,33	9,82	7,56	9,40	6,20	6,63	7,81
Školstvo	11,73	11,60	10,86	10,19	9,94	8,83	8,68	8,17	8,24	8,24	7,49
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	5,42	4,83	7,23	5,05	5,11	4,45	5,34	6,09	4,66	4,64	5,25
Ostatné spoločenské,	2,43	2,71	2,60	2,44	2,41	2,34	2,60	2,08	4,26	4,60	3,95

Zdroj: 20.6.2014, <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

V súčasnosti obyvateľstvo pracuje najmä v priemysle a poľnohospodárstve a v nevýrobných odvetviach (obchod, doprava, školstvo, verejná správa), v stavebníctve. Pracovné miesta v Vrábľoch vytvárajú najmä výroba, služby - obchody, pohostinstvá, školstvo, stravovacie zariadenia, zariadenia ubytovania, banky, lekárne, poisťovne, živnostnícke prevádzky a i.. Medzi najväčších zamestnávateľov patria: - EUROBET, s.r.o. - Výroba betónových prefabrikátov, EBEN – Výroba nábytku, HUHŇ PRESS TECH, s.r.o. - výroba kovových výliskov, MASAM a KRALKOV – Výroba náradia, UNIBYT HORŇÝ OHÁJ – Výroba nábytku, POĽNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRÁBLE, VINANZA VRÁBLE, LÚČNICA, s.r.o. - Farma (hovädzí dobytok – 200 ks, kačice 200 ks), HYBRAV NITRA, HYDINÁRSKA FARMA VRÁBLE, POĽNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRÁBLE, FARMA OHÁJ, KONGSBERG AUTOMOTIVE, s. r. o. (výroba radiacích systémov), HOECKLE s. r. o. (obrábanie kľukových hriadel'ov a ojníc), HELLER SERVICES, s. r. o. (strojársky priemysel), MIBA STEELTEC, s. r. o. (vysekávanie oceľových lamiel, strojné obrábanie, CESAM, s. r. o. (výroba protipožiarnych výrobkov), ICU MEDICAL SLOVAKIA, s. r. o., - HEFRA SK, s. r. o., INTERES, s. r. o., PLASMET, s. r. o., HTP SLOVAKIA VRÁBLE, s. r. o., TEGAL – HOLZAPFEL, s. r. o., MARATOM, s. r. o., LIAHARENSKÝ PODNIK, s. s. NITRA (Výroba kŕmnych

zmesí, živočíšna výroba), TEKRO NITRA, s. r. o., MATADOR AUTOMOTIVE VRÁBLE, a. s., SEMECS, s. r. o. a iné.

Obyvatelia sú ďalej zamestnaný vo verejnom sektore, ktorý je prezentovaný hlavne mestským úradom, rozpočtovými a príspevkovými organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Vrábľa, ako aj Vyššieho územného celku Nitra, prípadne inými inštitúciami v rámci špecializovanej miestnej štátnej správy.

Zdravotný stav obyvateľstva a celková kvalita životného prostredia človeka

Dlhodobá a pretrvávajúca intenzívna exploatácia prírodných zdrojov, znečisťovanie základných zložiek prostredia spôsobuje vnášanie cudzorodých látok do prostredia a do potravného reťazca. Zásahy do štruktúry krajiny, akumulácia komunálnych, priemyselných a poľnohospodárskych odpadov, podmieňujú celkovo zhoršený stav životného prostredia vrátane vplyvov na zdravotný stav a priemerný vek ľudskej populácie. Dotknuté územie a jeho okolie nepatrí do zaťaženej oblasti v zmysle environmentálnej regionalizácie SR. Do okresu Nitra však zasahujú Hornonitrianska, Dolnonitrianska a Dolnopovažská zaťažená oblasť. Environmentálne riziko vyplývajúce zo znečistenia abiotickej zložky prostredia dotknutého územia je stredné, severným smerom však prechádza do vysokého, až veľmi vysokého. Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom viacerých faktorov – ekonomickej a sociálnej situácie, výživových návykov, životného štýlu, úrovne zdravotníckej starostlivosti a v neposlednom rade aj kvality životného prostredia (ŽP). Vplyv ŽP na zdravie ľudí sa odzrkadľuje najmä v ukazovateľoch ako sú stredná dĺžka života, celková úmrtnosť, dojčenská a novorodenecká úmrtnosť, počet rizikových tehotenstiev, počet narodených s vrodenými vadami, príčiny smrti, počet alergických, kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, stav hygienickej situácie, šírenie toxikománie, alkoholizmu a fajčenia, stav pracovnej neschopnosti a invalidity, choroby z povolania a profesionálne otravy.

Aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch)

Hospodársky život mesta je dynamický a moderne štruktúrovaný, so silne zastúpeným priemyslom. Mesto ma priemyselnú tradíciu, na ktorú nadviazalo na prelome tisícročí aktivitou na prilákanie investorov. Dôsledkom toho sa môže pýšiť jedným z najväčších priemyselných parkov na Slovensku a silnou orientáciou na priemysel, najmä strojársky. Popri priemyselnom parku sa v meste nachádza priemyselná zóna, v ktorej pôsobí viacero spoločností. Miestne podniky nie sú mimoriadne kapitálovo silné, avšak v priemyselnom parku a zóne sa sústredili podniky s prevažne zahraničnou kapitálovou účasťou, ktoré vidia svoju budúcnosť prevažne vo VRÁBL'OCH. Medzi jednoznačné výhody zamestnávateľov v priemyselných zónach mesta je dobrá vybudovanosť infraštruktúry v tejto lokalite, priestor na ďalší rozvoj, blízkosť krajského mesta a s tým spojená dobrá dostupnosť pracovnej sily – v 15 minútovej dostupnosti je asi 120 000 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Ďalšie rozširovanie priemyslu však môže znamenať väčšiu záťaž na dopravu. Priemyselné a výrobné areály a prevádzky v meste zaberajú asi 39,65 ha. V meste sú lokalizované najmä mimo obytnej zóny. V súčasnosti predstavujú najmä závody Matador – Automotive a veľký areál niekdajšieho závodu TESLA Vrábľa. Na tejto ploche sa nachádza množstvo menších závodov. Veľký priemyselný park sa nachádza na pravom brehu rieky Žitava. Zaberá plochu 8,01 ha. Priemyselný park vo Vrábľ'och je prvým z priemyselných parkov na Slovensku. V riešenom území sa nachádzajú nasledovné hospodárske zariadenia :

Priemyselná výroba :

- EUROBET, s.r.o. - Výroba betónových prefabrikátov
- EBEN – Výroba nábytku
- HUHŇ PRESS TECH, s.r.o. - výroba kovových výliskov
- MASAM a KRÁLKOV – Výroba náradia
- UNIBYT HORNÝ OHÁJ – Výroba nábytku

Poľnohospodárska výroba :

POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRÁBLE – Rastlinná výroba a mechanizácia

- VÍŇANZA VRÁBLE – produkcia vín
- LÚČNICA, s.r.o. - Farma (hovädzí dobytok – 200 ks, kačice 200 ks)
- LIEHOVAR VRÁBLE – Pálenica
- HYBRÁV NITRA, HYDINÁRSKA FARMA VRÁBLE - (Chov sliepok, brojlerov, jarice nosného typu – 80 000 ks)
- POLNOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO VRÁBLE, FARMA OHÁJ – (Chov hovädzieho dobytku, oviec a kôz – 350 ks)
- BIOFARMA MAŠEKOV MLYN

Výroba v priemyselnom parku :

- KONGSBERG AUTOMOTIVE, s. r. o. (výroba riadiacich systémov)
- HOECKLE s. r. o. (obrábanie kľukových hriadeľov a ojníč)
- HELLER SERVICES, s. r. o. (strojársky priemysel)
- MIBA STEELTEC, s. r. o. (vysekávanie ocelových lamiel, strojné obrábanie, laserové vypaľovanie, výroba nástrojov)
- CESAM, s. r. o. (výroba protipožiarnych výrobkov)
- ICU MEDICAL SLOVAKIA, s. r. o. (výroba a distribúcia zdravotníckych pomôcok)

Ostatné prevádzky :

- HEFRA SK, s. r. o.
- INTERES, s. r. o.
- HTP SLOVAKIA VRÁBLE, s. r. o.
- TESSAL – HOLZAPFEL, s. r. o.
- MARATOM, s. r. o.
- DELUX
- LIAHARENSKÝ PODNIK, s. s. NITRA (Výroba kŕmnych zmesí, živočíšna výroba)
- TEKRO NITRA, s. r. o.
- MATADOR AUTOMOTIVE VRÁBLE, a. s.
- SEMECS, s. r. o.
- STAVEBNINY (Obklady, dlažba, sanita)
- AUTOVRAKOVISKO (Výkup šrotu)
- PNEUSERVIS
- PREDAJ DREVA a REZIVA
- STAVEBNINY IN, STAVMAT
- LOMIK (Nákladný a osobný pneuservis)
- AUTOCENTRUM VRÁBLE (Autolaky, lakovanie)
- STAVEBNINY; KOVOŠROT apod.

Infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).

Doprava

Mesto Vráble je dnes svojou polohou a významom na okraji záujmu prepravného procesu prebiehajúceho v rámci Slovenskej republiky. Hlavné dopravné komunikácie sú vedené mimo región, na jeho okraji. Tranzitné vzťahy sú minimálne, podstatnú časť vonkajšej dopravy predstavuje doprava cieľová a zdrojová. Z uvedeného dôvodu je potrebné riešiť skvalitnenie mesta na nadradený komunikačný systém. Mesto Vráble leží priamo na ceste I / 51 Trnava – Nitra – Levice – I / 66, ktorá tvorí spojniciu s diaľnicou D-1 a E-75 a divoch ciest európskeho významu E-571 západ – východ Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec – Rožňava – Košice a E-77 sever – juh Waršava – Budapešť. V smere sever – juh prechádza mestom cesta II / 511 Partizánske I / 64 – Zlaté Moravce – Vráble – Nové Zámky. Jej význam je regionálny. Uvedenými cestnými komunikáciami je mesto Vráble napojené na celoslovenskú nadradenú cestnú sieť (ÚP Vráble Zadanie, 2010, s.9). Cesty a automobilová doprava v meste VRÁBLE sú založené na ortogonálnom systéme, ktorý pretína v centrálnych polohách mesta cesta I/51. Základná komunikačná sieť je tvorená cestami : I/51 NITRA – LEVICE, II/511 PARTIZÁNSKE – VRÁBLE – NOVÉ ZÁMKY, III/51111 VRÁBLE – HORNÝ OHAJ, ostatné cesty sú cesty doplnkovej siete : zberné tr. B – 1, B – 2, obslužné tr. C – 2, C – 3. Samotný dopravný systém z hľadiska organizácie dopravy (ortogonálny systém) je pomerne vhodný pre malé mesto, ale nevhodný je z hľadiska funkčného triedenia, vynúteného nevhodnou polohou ciest I / 51 a II / 511. V oblasti dopravy je nevyhnutné riešiť dopravnú zaťaženosť centra mesta. Z tohto hľadiska je potrebný aj obchvat mesta, čo však nezávisí iba od vôle jeho vedenia. Pre zvýšenie bezpečnosti dopravy je vhodné vyhľadávať riešenia, ktoré určitým spôsobom oddeľujú od seba jednotlivé typy dopravy, t. j. motorizovanú od cyklistickej, pešej, tieto dve ostatne menované od seba a pod. Tieto činitele bude potrebné podľa možnosti zohľadniť v pripravovanom územnom pláne mesta ÚP Vráble Zadanie, 2010, s.9). Na prelome rokov 2005 a 2006 bola v meste vykonaná rekonštrukcia viacerých cestných komunikácií, hlavne v centre mesta na Levickej ulici (hlavný cestný ťah Nitra - Levice), Ulica 1. mája smerom k autobusovej stanici, na Hlavnej ulici (smer Nové Zámky), Kollárova ulica a na vjazde do mesta smerom od Nitry pri čerpacej stanici ÖMW, kde sa na túto komunikáciu napája novovytvorená infraštruktúra priemyselného parku Vráble (MÚSES Vráble, 2008, s.50-51).

Na nadradenú trasu cesty I/51 sa priamo v meste pripájajú cesty regionálneho významu:

- II/511 (Partizánske, pripoj. na I/64 - Zlaté Moravce-Vráble-Dvory nad Žitavou, pripojenie na I/75 - Bajč, pripoj. na I/64)
- III/05111 (Vráble - miestna časť Horný Ohaj-Tajná-Čierne Kľačany)

Katastrálnym územím mesta Vráble prechádzajú aj trasy regionálnych ciest :

- III/05146 Vráble - Dyčka, z cesty I/51 smer Uľany nad Žitavou na cestu II/580
- III/05141 z III/05146 na Veľký Cetín na cestu III/05137
- III/05148 časť Horný Ohaj - Tajná - Telince na cestu I/51
- III/06417 Vráble z cesty II/511 - Tehla - Beša na cestu II/580

Produktovody

Zdrojom vody pre Vráble je vodárenský zdroj Gabčíkovo. Mesto je zásobované z diaľkového vodovodu Nové Zámky – Vráble cez VDJ Vráble – Dyčka (2 x 4000 m³) gravitačne potrubím DN500. Prívodným potrubím od vodojemu sa voda dopraví do mesta k spotrebiteľom cez rozvážiaciu vodovodnú sieť. Menšími zdrojmi, ktoré sa používajú na dozásobovanie mesta pitnou vodou sú VDJ Babindol (z VZ Kolíňany – 16 l/s) a VDJ Nová Ves nad Žitavou (20 l/s). V minulosti sa využívala aj úpravňa vody v Nevidzanoch (6 l/s) no v súčasnosti je odstavená. V prípade potreby sa úpravňa vody môže okamžite spustiť do prevádzky. Na všetkých vyššie uvedených objektoch je hygienické zabezpečenie vody. Vodovodná sieť v meste Vráble bola budovaná postupne v niekoľkých etapách. Najväčšia časť bola vybudovaná v roku 1976. Postupne sa dobudovávala až do r. 2005. Je vybudovaná z potrubia PVC, PE, Liatina, Rumunská liatina DN110, 150, 160, 100, 200, 80. Vodovodné prípojky pre obytné jednotky a rozvíjajúcu sa infraštruktúru sú z potrubia PE. Na rozvážacej sieti v celej trase je osadený vyhladávací vodič, aby sa vodovodné potrubie v prípade poruchy ľahko mohlo nájsť. Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území mesta je cca 25221 m.

Mesto Vráble je zásobované elektrickou po dvojito 110kV vedení 8843 a 8846 s vodičmi uloženými na priehradových stožiaroch. Tieto 110kV vedenia prepájajú nadradené transformovne medzi Križovanmi a Levicami. Vedenia vchádzajú do katastra mesta Vráble- Dyčka vedľa potoka Žitava, ktorý križujú až sa zaústia do rozvodne s číslom R 8155 110kV/22kV v katastrálnom území Dyčka. Transformovňa Vráble je prepojená dvojito 110kV vedením č. 8407 a 8846 s nadradenou transformovňou 400/110kV v Leviciach. Transformovňa - VRÁBLE má vývodové polia pre zaústenia 22kV vedení. Samotné mesto Vráble je z rozvodne Vráble-Dyčka napájané s nasledujúcimi 22kV vývodmi - linky č. 1059,1141,1142,309,1140, ktoré sú kábovými vývodmi a zásobujú hlavne centrum mesta. Ďalej sú z nej vyvedené vedenia č. liniek 248,249,266, ktoré sú napájané hlavne vzdušné vedenia v okolí Vrábli. Sú tu tiež 22kV vedenia, ktoré sú využívané aj ako záskokové vedenia pre trasu smerom na rozvodňu Zlaté Moravce a to linky č. 1059,309,1051.

Primárnym zdrojom ZP mesta je VTL prípojka PN63 DN150 Vráble z VTL plynovodu PN63 DN150 Bodok – Vráble a VTL regulačná stanica (RS) RS 7000 2/1 463 Vráble. VTL prípojka Vráble a RS Vráble zásobujú i obce Žitavce a Melek. Primárnym zdrojom ZP mestskej časti Dyčka je VTL prípojka PN63 DN100 Dyčka z VTL plynovodu PN63 DN100 Dyčka a VTL regulačná stanica RS 3500 2/1 463 Dyčka. VTL prípojka Dyčka a RS Dyčka zásobujú ZP i obec Lúčnica nad Žitavou. RS Vráble a RS Dyčka sú navzájom prepojené. Priemyselný park Vráble zásobuje VTL prípojka PN63 DN50 Priemyselný park IGP z VTL plynovodu PN63 DN100 Dyčka a VTL regulačná stanica RS 2000 2/1 463 Vráble-VIO. Sekundárnym zdrojom ZP v meste je STL plynovodná DS. Táto tzv. miestna sieť (MS) sa člení na 4 údržbové oblasti (ÚO): Vráble 1, Vráble 2, Horný Ohaj a Dyčka. MS je tvorená úsekmi STL plynovodov a plynovodnými prípojkami z ocele a z PE. MS zabezpečuje v meste plošnú dodávku ZP. Do odberných plynových zariadení (OPZ) jednotlivých odberateľov v meste je ZP dodávaný STL plynovodnými prípojkami (PP). Doreguláciu ZP z STL/STL resp. STL/NTL a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady. Katastrálnym územím Vráble južne od intravilánu mesta prechádza smerom východ - západ sústava tranzitných VTL plynovodov 1x PN75 DN1400 a 3x PN75 DN1200 s dvomi telekomunikačnými káblami (metalický a optický) vedenými súbežne s plynovodmi (ÚPO Vráble, 2010, s.74).

Zdrojom tepla sú tri centrálné teplovodné kotolne. V najstaršom sídlisku Kaška, je zdrojom tepla zrekonštruovaná kotolňa na zemný plyn, osadená tromi kondenzačnými kotlami s výkonom jedného Q = 460,0 kW. Celkový výkon kotolne je Q = 1,38 MW. V kotolni je aj centrálna príprava teplej vody. Rozvodný systém je štvortrubkový, umiestnený v pôvodných nepriehradných kanáloch. V najväčšom sídlisku Lúky je centrálna teplovodná kotolňa zložená z dvoch častí, z plynovej s tromi kotlami, s výkonom jedného Q = 3,5 MW a kotlom na drevnú štiepku s výkonom Q = 1,9 MW. Celkový výkon kotolne je Q = 12,4 MW. Plynové kotle sú doplnené spalínovým ekonomizérom. Kotol na drevnú štiepku je v prevádzke od roku 2010. Jeho podiel na výrobe tepla je 33,0%. Cieľový stav je 60% podiel vyrobenej tepla zo štiepky. Aj v tejto kotolni sa pripravuje centrálna teplá voda, a sekundárny

rozvod je štvortrubkový, vedený v nepriepustných kanáloch. Na kotolňu je pripojená ZŠ a MŠ. Obchodný dom Jednota COOP sa osamostatnil. Najmladšie sídlisko Žitava je zásobované z centrálnej kotolne na zemný plyn osadenej dvoma kotlami, s menovitým výkonom jedného $Q = 1,75$ MW. Celkový výkon kotolne je $Q = 3,5$ MW. Kotle sú tiež doplnené spalínovým ekonomizérom. Na rozvod od kotolne je pripojený aj objekt MU. Aj pri tejto kotolni je sekundárny rozvod štvortrubkový, vedený v nepriepustných kanáloch. Posledne postavené bytové objekty na tomto sídlisku nie sú pripojené na centrálnu kotolňu. Bytový objekt s 32 b.j. má samostatnú domovú kotolňu, objekty 4x 9 b.j., a 18 b.j. majú individuálny zdroj tepla. závesný plynový kotol v každom byte. Rodinné domy v rámci individuálnej výstavby sú vykurované zväčša domovými teplovodnými kotlami na zemný plyn s výkonom okolo $Q = 20,0$ kW. V malej miere na prírodne drevo alebo na upravený drevný odpad. V zanedbateľnom množstve lokálnymi spotrebičmi na zemný plyn alebo tuhé palivo. Pri ohreve teplej vody sa v malej miere využíva obnoviteľný zdroj tepla – slnečná energia.

Telekomunikácie

Sídelný útvar Vráble telekomunikačne v rámci ST, a.s. prislúcha jej regionálnej organizačnej zložke, Centru sieťovej infraštruktúry (CSI) JUH so sídlom v Banskej Bystrici. Prístupová sieť (miestna telefónna sieť) je zaústená do hlavného rozvodu ústredne RSÚ typového radu S-12, vybudovanej v rámci digitalizácie telekomunikácií ako PSTN sieť. V súčasnej dobe z hľadiska telekomunikačnej technológie prebieha postupný prechod z klasickej PSTN siete na sieť novej generácie NGN, do ktorej sa priebežne integrujú nové multimediálne služby s novými funkcionalitami. V prístupovej sieti sa v rámci zahusťovania širokopásmových uzlov vo Vrábľoch najskôr vybudoval DSLAM a neskôr aj MSAN. Dosiahlo sa podstatné zväčšením šírky prenosového pásma a zvýšenie prístupovej rýchlosti, čo podstatne rozšírilo sortiment ponúkaných služieb pre domácnosti, podnikateľov a veľké firmy. Súčasná telekomunikačná kapacita vo Vrábľoch s rezervou postačuje na zabezpečenie dostupnosti ponúkaných a požadovaných služieb. Využívanie kapacít systémovo sleduje a efektívne riadi kapacitný management. Z hľadiska transportnej siete patria Vráble k tranzitným bodom v smere Východ – Západ. K prenosu sa využíva sieť diaľkových optických káblov s monomódovými vláknami, po ktorých je prevádzkovaná sieť vlnových multiplexorov WDM, SDH sieť, MEN sieť a v dátovej technológii a širokopásmových službách sieť IP/MPLS. Prevádzka v jednotlivých typoch sietí je chránená rôznymi druhmi ochrán prevažne v kruhovej štruktúre. Technológie sú centrálné riadené a dohliadané (ÚPO Vráble, 2010, s.82).

Odpady a nakladanie s odpadmi

Kanalizačná sieť v meste Vráble je vybudovaná v celkovej dĺžke 25 026,32 m. Kanalizačná sieť mesta Vráble je vybudovaná prevažne ako jednotná kanalizácia a z časti ako delená kanalizácia – splašková. Odpadové vody sú odvádzané kanalizačnými zberačmi "B", "C", "D" a "E" do hlavného kanalizačného zberača "A". V prípade kanalizačného zberača "E" sú odpadové vody privedené do starej ČOV a odtiaľ prečerpávané do zberača "A". Na verejnej kanalizácii v meste sú umiestnené atypické a typizované kanalizačné šachty, ktoré sú uzatvorené ťažkými cestnými poklopmi, v zelenom páse ľahkým kanalizačným poklopom, prípadne betónovou kruhovou doskou. Vstup do šacht je po stúpadlách. Pri učilišti oproti sídlisku Kaška je vybudovaná malá čerpacia šachta ČS2 odpadových vôd, ktorou sa dopravujú odpadové vody zhybkou ponad Telinský potok do kanalizačnej šachty Š6. Na Kollárovej ulici je umiestnená malá čerpacia šachta ČS3, ktorou sa dopravujú odpadové vody z Kollárovej ulice do kanalizačnej šachty na Chalúpkovej ulici. Čerpacia stanica ČS4 je umiestnená na Hlavnej ulici a prečerpáva splaškové odpadové vody z firmy TELEFLEX. Ďalej splaškové vody z priemyselného parku sú prečerpávané do verejnej kanalizácie mesta Vráble čerpacou stanicou ČS5 umiestnenou pri rieke Žitava. Hlavný kanalizačný zberač "A" do ktorého sú zaústené ostatné zberače a prislúchajúce stoky má dĺžku 2685,20 m. Je vybudovaný z potrubia DN800, DN1400 a DN1600. Trasa je vybudovaná z prefabrikovaných železobetónových rúr "VIHY". Potrubie je na celej trase obetónované. Začína v odľahčovacej komore OK3 pod sídliskom Žitava a končí v odľahčovacej komore OK1 pred ČOV. Od odľahčovacej komory OK1 pokračuje kanalizačný zberač "A" DN1600 do rieky Žitava a má charakter odľahčovacej stoky. Týmto hlavným zberačom sa odvádzajú odpadové vody do ČOV. Na kanalizačnom zberači "A" je vybudovaná odľahčovacia komora OK1, na kanalizačnom zberači je vybudovaná OK3. Odľahčovacia komora č.1, sa nachádza na prítoku do ČOV a odvádzá privalové dažďové vody. Odľahčovacia komora č.3 sa nachádza na zberači "D" a je to typizovaná odľahčovacia komora s prepádovou hranou bez obsluhy, ktorá je zaústená do vodného toku Žitava (ÚPO Vráble, 2010, s.60-61).

Verejná kanalizácia – mestská časť horný Ohaj

V súčasnosti v sídelnom útvere Horný Ohaj je vybudovaná čiastočne gravitačná splašková kanalizačná sieť s následným prečerpávaním splaškových odpadových vôd do kanalizačnej siete mesta Vráble a s následným čistením na ČOV Vráble. V r. 2014 bola dobudovaná kanalizácia v celom Ohaji, 100% obyvateľstva má možnosť pripojiť sa na ver. kanalizáciu. Kanalizačná sieť v mestskej časti Horný Ohaj je vybudovaná v celkovej dĺžke 3791,0 m. Kanalizačná sieť je vybudovaná ako delená kanalizácia – splašková. Odpadové vody sú odvádzané gravitačne kanalizačnými stokami do čerpacej stanice ČS6, odkiaľ sú prečerpávané do kanalizačnej siete mesta Vráble – stoka „D6-4“. Na kanalizačnej sieti je osadená ešte čerpacia stanica ČS7, ktorá bude prečerpávať splaškové odpadové vody z kanalizačných stôk realizovaných na druhom brehu rieky Žitava.

Verejná kanalizácia – mestská časť Dyčka

V súčasnosti v sídelnom útvere Dyčka je vybudovaná čiastočne gravitačná splašková kanalizačná sieť s následným prečerpávaním splaškových odpadových vôd do kanalizačnej siete mesta Vráble a s následným čistením na ČOV Vráble. V časti sídelného útvaru, kde nie je vybudovaná kanalizačná sieť sú splaškové odpadové vody z domácnosti zachytávané do žump, ktoré často netesnia, v dôsledku čoho dochádza ku znečisťovaniu podzemných vôd prvého vodného horizontu a k zhoršovaniu životného prostredia. Kanalizačná sieť v mestskej časti Dyčka je vybudovaná v celkovej dĺžke 881 m. Kanalizačná sieť je vybudovaná ako delená kanalizácia – splašková. Odpadové vody sú odvádzané gravitačne kanalizačnými stokami do 2 čerpacích staníc, odkiaľ sú prečerpávané do kanalizačnej siete mesta Vráble – zberač „A“ (ÚPO Vráble, 2010, s.61).

Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji v návaznosti na zákon o odpadoch. V súčasnosti sa v riešenom území nenachádzajú rozsahom väčšie divoké skládky, je však nutné jednoduchou formou upozorňovať obyvateľov mesta na likvidáciu odpadu formou jeho triedenia. V prípade separácie rozšíri aktivity o viaceré komodity. Uvedené aktivity budú pôsobiť na znižovanie zaťaženia mestského rozpočtu, ako aj životné prostredie. V roku 2013 mesto spustilo prevádzku Zberného dvoru, vybudovaného z fondov EÚ.

Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.

Kultúrne pamiatky

Z hľadiska historického a kultúrneho významu sú objekty v riešenom území rozdelené:

- na pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu
- na pamiatky miestneho významu
- objekty dotvárajúce charakter kultúrno – historického územia

V zmysle Zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu (tzv. Pamiatkový zákon) Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v riešenom území eviduje nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky: BOŽIA MUKA - prícestná kaplnka, Vendelínko, SÚSOŠIE NA PILIERI - PILIER S PODSTAVCOM A RELIÉFOM, štvorboký, kamenný, SÚSOŠIE NA PILIERI - Panna Mária, Kristus – Pieta, súsošie Piety, KOSTOL - r. - k. kostol Nanebovzatia Panny Márie z rokov 1899 – 1911, neorománsky.

Predpokladaný vplyv

Strategický dokument rešpektuje kultúrne pamiatky a stanovuje opatrenia na ich ochranu: Opatrenie 8.1.3 Kultúrno-historické pamiatky.

Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).

V území sa nenachádzajú paleontologické náleziská. Nachádza sa tu len archeologická lokalita. Ide o lokalitu Fídvár, na ktorej objavil Archeologický ústav SAV Nitra (Prof. PhDr. Jozef Bátora, DrSc.) najväčšiu sídliskovú aglomeráciu v Európe, v ktorej istú dobu žilo viac ako 1000 obyvateľov. Ďalšie významné archeologické lokality v okolí mesta sú: Kíreš, Nemešgy a Venece, ktoré doteraz neboli preskúmané. Ich význam dokladajú písomné zmienky a povrchový zber.

Predpokladaný vplyv

Tieto lokality sú v strategickom dokumente rešpektované. Opatrenie 8.1.2 Múzeá a archeologické lokality. Aktivita Sprístupnenie archeologickej lokality Fídvár.

Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).

Žiarenie

Prirodzená rádioaktivita hornín je podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th. Tieto prvky emitujú gama žiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarenie. Horniny používané ako stavebné suroviny sa stávajú zdrojom radiácie v budovách. Vzhľadom k trendu narastajúceho podielu času stráveného v budovách, je posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov nevyhnutné. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 406/1992 Zb. o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z radónu a ďalších prírodných rádionuklidov uvádza podmienky použitia stavebných materiálov vo vzťahu k ekvivalentnej aktivite radónu v obytných priestoroch. Rádioaktivita stavebných surovín sa stanovuje od roku 1990. Prirodzená rádioaktivita (podľa zložiek – draslík, urán a tórium) bola meraná v teréne a prepočítaná na úhrnnú rádioaktivitu (eUt).

Z výsledkov meraní radónového rizika na území Slovenskej republiky, ktoré zhodnotil v roku 1992 Geologický prieskum, š. p. Spišská Nová Ves vyplýva, že sledované územie patrí do zóny nízkeho až stredného radónového rizika, kde objemová aktivita Rn222 v pôdnom vzduchu sa pohybuje medzi 10 – 100 Bq/m³. Vysoká kategória radónového rizika s hodnotou nad 100 Bq/m³ bola zistená v širšom okolí, v okolí Atómovej elektrárne Mochovce (MÚSES Vráble, 2008, s.45).

Seizmicita

Seizmicita územia patrí medzi endogénne geodynamické procesy. Podľa normy STN 73 0036 „Seizmické zaťaženie stavieb“ leží záujmové územie v oblasti s možnosťou výskytu zemetrasení o sile 6-7° podľa stupnice makroseismickej intenzity MSK-64 pre 90% pravdepodobnosť nepresiahnutia počas 50 rokov. Izoneisty o intenzite 6° prebiehajú v smere približne SZ-JV vo vzdialenosti cca 15 km S a J od predmetného územia. Pri bežných stavbách nie je potrebné uvažovať s účinkami zemetrasenia (Správa o hodnotení, č. C, 2014, s.40-42).

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných mestských komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň LA eq,p = 60 dB a v noci LA eq,p = 50 dB. Zvýšená hladina hluku v meste Vráble je dokumentovaná najmä pozdĺž hlavných tranzitných komunikácií – cesty I/51 a II/511. Podľa starších meraní ŠZÚ dosahuje hlučnosť v dennej dobe popri hlavných cestách 70-74 dB. Železničná doprava predstavuje menší podiel (vzhľadom na intenzitu prepravy) v intenzite hlučnosti a jej pôsobenie sa sústreďuje do najbližšieho okolia železničných tratí (ÚPO Vráble, 2010, s.87).

Predpokladaný vplyv

Realizácia strategického dokumentu bude mať pozitívny vplyv na hlukové pomery. Zníženie hluku bude spôsobené skvalitnením povrchov vozoviek miestnych a štátnych komunikácií, vhodnou organizáciou dopravy a hlavne výstavbou obchvatu mesta Vráble, ktorý je plánovaný v rámci ÚPM Vráble. Uvedená komunikácia bude posudzovaná samostatne v rámci EA samotným orgánom zodpovedným za výstavbu.

2. Informácia vo vzťahu k environmentálne obzvlášť dôležitým oblastiam, akými sú navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti a pod.

Územie mesta VRÁBLE a jeho okolie patrí k poľnohospodársky intenzívne využívaným typom krajiny, kde podstatnú časť tvoria prvky využívania ornej pôdy. Najvýznamnejším segmentom siete ÚSES na území mesta VRÁBLE je hlavne tok Žitavy, resp. jeho nezregulovaná časť. Je tu však viacero prvkov krajiny, zvlášť takých, ktoré sa viažu na hydrický systém nivy Žitavy a jej prítokov, ale aj človekom vytvorených prvkov ako sú vinohrady. Nenachádza sa tu žiaden prvok (biocentrum, biokoridor) nadregionálneho významu. Na regionálnej úrovni bol na sledovanom území vyčlenený len regionálny biokoridor toku rieky Žitavy a jej vetvy potok Široči - na, Host'ovský potok a Babindolský potok. Na sútoku dvoch posledne menovaných potokov bola vybudovaná vodná nádrž Vráble, ktorá je klasifikovaná z hľadiska ÚSES ako vodná plocha nadregionálneho významu vyčlenená v rámci projektu Commercialfishponds project (IUCN). V oblasti sa nachádzajú nasledujúce plochy vyžadujúce zvýšenú pozornosť v oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny:

- Nadregionálne biocentrum vodná nádrž Vráble
- Lokálne biocentrum Vinohrad 1 a Lokálne biocentrum Vinohrad 2
- Regionálny biokoridor potok Širočina

- Lokálny biokoridor Telinský potok
- Lokálny biokoridor – Kovačovský potok
- Lokálne biocentrum Lúka – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum Lužný lesík – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum lokálneho významu - meandre Žitavy
- Nadregionálny biokoridor toku Žitavy

3. Charakteristika životného prostredia vrátane zdravia v oblastiach, ktoré budú významne ovplyvnené.

Plánované aktivity v PHRSR mesta Vráble majú indikatívny charakter a nie je ich možné jednoznačne premietnuť do priestoru. Realizáciou opatrení uvedených v tomto dokumente nedôjde k významnému negatívnemu ovplyvneniu životného prostredia a zdravia. Je možné ale vymedziť významné prvky životného prostredia, na ktoré je bude potrebné pri realizácii opatrení pristupovať v obzvlášť osobitnom a citlivom režime.

Významné migračné koridory živočíchov

Dotknutým územím prechádza biokoridor regionálneho významu – Širočina a jeho západným okrajom i biokoridor nadregionálneho významu Tok rieky Žitavy. V území bol vykonaný ročný monitoring vtáctva a netopierov, ktorý významnosť uvedených migračných koridorov pre tieto druhy nepotvrdil. Uvedené biokoridory využívajú živočíchy sezónne. V užšom aj širšom okolí dotknutého územia sa nachádzajú viaceré vodné nádrže (Vráble, Čífare, Nová Ves nad Žitavou), ktoré môžu využívať obojživelníky ako miesta reprodukcie. V jarnom období migrujú z miesta hibernácie na uvedené miesta reprodukcie a na jeseň migrujú zase späť do terestrických biotopov za účelom hibernácie spolu s plazmi. Osobitnou skupinou viazanou na tieto migračné trasy sú viaceré skupiny hmyzu, ktorých larválne štádiá žijú vo vode a dospelé jedince v ich blízkosti.

Chránené územia a ochranné pásma

Do dotknutého územia nezasahujú tzv. veľkoplošné ani maloplošné chránené územia. Dotknuté územie nie je zaradené do zoznamu mokradí medzinárodného významu (Ramsarská konvencia). Navrhovaná činnosť (všetky varianty) je situovaná výlučne na ornej pôde a jej výstavba ani prevádzka nevyžaduje výrub drevín. V širšom okolí dotknutého územia (cca 1,25 km severne od jeho hranice) sa v zastavanom území obce Tajná nachádza chránený areál (CHA) Tajniánsky park. Vyhlásený bol v roku 1982 na ploche 10,19 ha za účelom ochrany rozsiahleho historického parku v obci Tajná v blízkosti kaštieľa. Park bol vytvorený vo voľno krajinárskom štýle a rastie tu 22 druhov cenných exotických drevín. V súčasnosti tu platí 3. stupeň ochrany. V širšom okolí územia sa nachádza NPR Patianska cerina. Bola vyhlásená za účelom ochrany najzachovalejších ukážok cerových porastov pahorkatín južného Slovenska a na vedecko - výskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele. Lokalita bola vyhlásená v roku 1983, s rozlohu 26,5 ha. V súčasnosti tu platí 5. stupeň ochrany.

Územia európskeho významu.

V dotknutom území ani v jeho širšom okolí sa územia európskeho významu (ÚEV) nenachádzajú.

Chránené vtáčie územia

Do dotknutého územia ani do jeho širšieho okolia nezasahuje žiadne vyhlásené ani navrhované chránené vtáčie územie. Najbližšie navrhované CHVÚ Žitavský luh sa nachádza cca 5,75 km. Navrhovaná činnosť (všetky varianty) je umiestnená v dostatočnej vzdialenosti od CHVÚ. Osobitne chránené druhy živočíchov a rastlín Osobitne chránené druhy, ktoré boli zistené v lokalite dotknutého územia a jeho blízkeho okolia sú uvedené v predchádzajúcej v časti Flóra a Fauna. Vzhľadom na charakter lokality a vykonaný botanický prieskum nepredpokladáme výskyt ďalších chránených, alebo ohrozených druhov na ornej pôde (vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z.).

Chránené stromy

V dotknutom území ani v jeho širšom okolí sa nenachádza žiaden evidovaný chránený strom.

Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) predstavuje takú celopriestorovú štruktúru navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť života v krajine. Základnými štrukturálnymi elementmi ÚSES sú biocentrá, biokoridory, interakčné prvky a genofondovo

významné lokality. Problematikou ekologických sietí nadregionálneho významu sa zaoberali práce – Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability (G NÚSES), ekologická sieť Slovenska - ECONET (1995), Návrh regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Nitra (Aurex, 1993). Podľa návrhu R-ÚSES-u okresu Nitra (Aurex, 1993) sa v dotknutom území nachádzajú alebo do tohto územia zasahujú nasledovné prvky:

Biokoridory

Nadregionálny biokoridor – NRBk (Nové Zámky) – rieka Žitava – Malá Lehota – tento biokoridor prechádza priamo západnou časťou dotknutého územia zo severu na juh. Biokoridor je tvorený vodným tokom a jeho sprievodnou vegetáciou. Jeho význam spočíva v prepojení Žitavskej pahorkatiny s pohoriami Pohronský Inovec a Vtáčnik, čím je umožnené prepojenie druhov celej bioty z nív riek Nitry a Hron s Panónskou oblasťou a centrom západného oblúka Karpát.

Regionálne biokoridory – RBk povodia Žitavy – sú to najvýznamnejšie regionálne biokoridory okresu Nitra, pretože spájajú NRBk rieky Žitavy s NRBk pohoria Trábeč. V užšom a širšom okolí dotknutého územia sa podľa návrhu R-ÚSES-u okresu Nitra (Aurex, 1993) nachádzajú nasledovné prvky:

Biokoridory

Regionálne biokoridory predstavujú prirodzené terestrické koridory. Ide o nasledovné prvky:

Regionálne biokoridory – RBk povodia Žitavy – sú to najvýznamnejšie regionálne biokoridory okresu Nitra, pretože spájajú NRBk rieky Žitavy s NRBk pohoria Trábeč.

Biocentrá

Regionálne biocentrum – RBc Čifáre. Ide o územie so zastúpením rozľahlých lesných komplexov porastov asociácie *Querceto – Fagetum*, ktoré sú útočiskom viacerých faunisticky významných druhov.

Genofonové lokality

Genofondové lokality sa v dotknutom území ani v jeho širšom okolí nevyskytujú.

Súvislá európska sústava chránených území NATURA 2000

Vstupom do Európskej únie Slovensko prijalo európsky systém ochrany prírody, čím dochádza k zmene oproti doterajšej koncepcii ochrany prírody, kde sa zdôrazňovala najmä ochrana území. Európsky systém ochrany prírody sa zameriava na účinnú ochranu biotopov a druhov, pre ktoré sa vyhlasujú chránené územia. Vytvorenie sústavy osobitne chránených území NATURA 2000 (ďalej len sústava NATURA 2000) bolo jednou z prioritných podmienok vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie v oblasti ochrany prírody. Z právneho hľadiska išlo o proces implementácie dvoch smerníc ES: Smernice Rady č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (smernica o vtákoch), Smernice rady č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (smernica o biotopoch). Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov, vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Cieľom programu budovania sústavy NATURA 2000 je zachovanie prírodných biotopov a biotopov ohrozených druhov rastlín a živočíchov v celoeurópskom meradle. Program je postavený na prísne vedeckých princípoch. Vychádza z poznania rozšírenia biotopov a biotopov druhov daných v prílohách uvedených smerníc, na ochranu ktorých sa vyčleňujú osobitne chránené územia na základe presne stanovených kritérií. V rámci prístupového procesu boli ich definície zosúladené s definíciami predpisov EÚ (v národnej legislatíve boli upravené pojmy „druh európskeho významu“, „biotop európskeho významu“, ich „priaznivý stav“, „chránené vtáčie územia“, „územia európskeho významu“ a „súvislá európska sústava chránených území - NATURA 2000“). Rovnako boli zosúladené kritériá výberu a spôsob vyhlasovania chránených území, podmienky ochrany druhov, biotopov a území, ako aj spôsob zriadenia a prevádzky zoologických záhrad a regulácia obchodu s ohrozenými druhmi rastlín a živočíchov (CITES). Vychádzajúc z uvedených smerníc tvoria sústavu NATURA 2000 dva typy území: Chránené vtáčie územia (Special Protection Areas - SPAs) a Územia európskeho významu (Special Areas of Conservation - SACs).

V užšom ani širšom okolí dotknutého územia sa nenachádza žiadne vyhlásené ani navrhované CHVÚ. Najbližšie navrhované CHVÚ Žitavský luh sa nachádza cca 5,75 km od hranice dotknutého územia.

Vzhľadom na vzdialenosť a popísané letové koridory a vplyvy na vtáctvo (vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy) nepredpokladáme vplyvy navrhovanej činnosti na toto navrhované CHVÚ. V užšom okolí dotknutého územia nachádza CHA Tajniarsky park. Predmetom jeho ochrany je historický park v obci Tajná v blízkosti kaštieľa, v ktorom rastie 22 druhov cenných exotických drevín. Žiaden z variantov navrhovanej činnosti nie je priamo umiestnený v CHA, najbližší variant sa od neho nachádza vo vzdialenosti cca 2,25 km. Vzhľadom k tomu je možné očakávať iba nepriame vplyvy navrhovanej činnosti na uvedené územie, resp. na neho viazané druhy (vtáctva a netopierov). Predmet ochrany CHA nebude priamo ohrozený navrhovanou činnosťou a uvedený vplyv je možné považovať za nevýznamný. Ďalej sa v užšom okolí dotknutého územia nachádza NPR Patianska cerina. Bola vyhlásená za účelom ochrany najzachovalejších ukážok cerových porastov pahorkatín južného Slovenska. Predmet ochrany NPR nebude priamo ohrozený navrhovanou činnosťou a uvedený vplyv je možné považovať za nevýznamný. Ostatné kategórie CHÚ akými sú prírodné rezervácie, prírodné pamiatky, chránené krajinné prvky, chránené krajinné oblasti, alebo národné parky sa v dotknutom území nenachádzajú. Taktiež sa tu nenachádzajú územia európskej sústavy chránených území NATURA 2000. Dotknuté územie nie je zaradené v zozname mokradí majúcich medzinárodný význam predovšetkým ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarská konvencia), nie je významným vtáčím územím (IBA), ani chránenou vodohospodárskou oblasťou.

Ohrozené biotopy

V dotknutom území sa nachádza jeden ohrozený typ biotopu:

dubovo-cerový les (Ls 3.4) – Čifársky háj – nachádzajúci sa v severovýchodnej časti dotknutého územia (biotop európskeho významu). Úroveň ohrozenia biotopov rastlín a živočíchov v dotknutom území je veľmi nízka. Lokalita je dlhodobou funkčným poľnohospodárskym výrobným priestorom so špecifickým režimom hospodárenia vo väzbe na veľké vidiecke sídlo a dopravnú infraštruktúru územia.

Ochrana lesných zdrojov

Ls Lesy

Ls 1.1 Vrbovo-topoľové nížinné lužné lesy - plošne najväčšie porasty sa vyskytujú vo vtokovej oblasti VN Vráble, s pozmeneným druhovým zložením aj v lužnom lesíku pri Hornom Ohaji. Líniový charakter majú na neregulovanom úseku Žitavy. Porasty nie sú vyvinuté typicky a predovšetkým nedochádza k prirodzeným záplavám, ktoré podmieňujú prirodzenú štruktúru a druhové zloženie mäkkých lužných lesov. Synantropizácia sa prejavuje lokálne šírením ruderalných druhov z nelegálnych skládok v okrajovej časti porastov. Porasty sú ovplyvnené tiež výskytom invázneho javorovca jaseňolistého (*Negundo aceroides*), ktorý patrí k naturalizovaným inváznym druhom a tvorí súčasť stromového poschodia. Najviac pozmenené sú porasty na lokalite 8 v lesíku pri Hornom Ohaji. Vzácné druhy sa vyskytujú v malej miere, za zmienku stojí výskyt vstavačovitej rastliny kruštík širokolistý (*Epipactis helleborine*) pri VN. Spoločenstvá mäkkých lužných lesov zvyšujú diverzitu ekosystémov a poskytujú útočiská pre živočíchy vrátane vtáctva a vysokej zveri.

X Ruderálne biotopy

X9 Porasty nepôvodných drevín - vyskytujú sa najmä porasty agátu bieleho buď v súvislých lesných porastoch, alebo ako líniová vegetácia popri poľných cestách, železničnej trati, na medziach. Tento typ vegetácie má skôr negatívny význam, prejavujúci sa napr. synantropizáciou bylinného podrastu. Kladne možno hodnotiť istý krajínotvorný význam, útočisko pre živočíchy a medonosný potenciál. Dotknuté územie a jeho širšie okolie patrí k pomerne málo lesnatým oblastiam. Má charakter poľnohospodárskej krajiny a priemerná lesnatosť je maximálne do 15%.

Chránené vodné zdroje

Vodohospodársky chránené územia

Dotknuté územie nezasahuje do žiadneho vodohospodársky chráneného územia. V súčasnosti predstavuje z vodohospodárskeho hľadiska územie bez možnosti významného využívania podzemných vôd. Toto územie, ako aj jeho okolie nezasahuje do žiadneho pásma hygienickej ochrany.

4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu.

Hlavné environmentálne problémy mesta priamo súvisia s jeho povinnosťami, ktoré musí vykonávať v zmysle originálnych a prenesených kompetencií. Ide hlavne o problémy s udržiavaním a zveľaďovaním mesta zameraných na ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, zabránenie

d'alšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území mesta, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržovanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj detské a športové ihriská vo všetkých častiach mesta Vráble so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. V rámci životného prostredia mesto vykonáva aj činnosti v súvislosti s nakladaním s odpadmi. Mesto vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov s cieľom ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia mesta odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Mesto zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

Medzi hlavné environmentálne problémy identifikované v rámci analytickej práce spracovania PHRSR patria: nevybudované protipovodňové opatrenia v mestskej časti Horný Ohaj, nedostatok zelených plôch v centrálnej časti mesta, nedostatok zelene na sídlisku Lúky, znečistené koryto Telinského potoka, nevyhovujúci stav parku Žitava, potrebné zvýšenie bezpečnosti, potrebné zvýšenie kontroly majiteľov psov, neregulovaný úsek rieky Žitava severne od Horného Ohaja, kontaminácia poľnohospodárskych pôd v dôsledku koncentrovanej živočíšnej výroby, zvýšené nebezpečenstvo vzniku povodní, významným zdrojom emisií a tým aj znečistenia ovzdušia sú mobilné zdroje, veľká intenzita dopravy na ceste I/51 - v intraviláne mesta pohybuje okolo 8-10 tisíc vozidiel za 24 hodín, veľké a stredné zdroje znečistenia ovzdušia – Matador Automotive,a.s., COOP Jednota, Hybrav, a.s., Liaharenský podnik Nitra, a.s., atď., sledované územie patrí medzi územia s intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou, silne ohrozené pôdy eróziou sú zastúpené v ploche 218,82 ha, neuspokojivý stav čistoty vody v rieke Žitava – rieka patrí k znečisteným vodným tokom, pretrvávajú nepriaznivý stav kvality podzemných vôd, zvyšovanie intenzity dopravy v centre mesta (smer Levice, Šurany) – zvýšená miera hluku a exhalátov, najmä na križovatke ciest, pokles hladiny spodných vôd – dôvodom sú realizované meliorácie, ako aj odbery vôd priemyselnými a poľnohospodárskymi podnikmi, veľký počet divokých skládok odpadu v meste – najmä je smetisko s hnojiskom v areáli farmy Kýreš na brehu vodnej nádrže, ako aj smetisko pri hydinárskej farme, zvýšenie podielu neudržiavaných areálov, komunikácií, technických areálov a objektov (rolnícke družstvá, priemyselný areál), absencia údržby vysokej zelene a jej rozširovania do areálov sídlisk, škôl, priemyselných a poľnohospodárskych areálov, existencia trvalo podmáčaných území - Pončíky - časť územia západne od rieky Žitavy, časť územia medzi Dyčkou a Vráblami, zanesené koryto vodnej nádrže naplaveninami pôdy z polí, poľnohospodárske farmy v likvidácii, časť územia medzi riekou Žitavou a súčasnou hranicou zastavaného územia v Dyčke, resp. vo Vráblach, nevyužívané plochy v centre Horného Ohaja resp. Vrábel alebo nevyužívané plochy za bytovými domami v centre Vrábel.

Ciele a opatrenia stanovené v rámci PHRSR sú zamerané na elimináciu, resp. zmiernenie týchto environmentálnych problémov, ktoré sa mnohokrát okrem samotného životného prostredia premietajú aj do zdravotného stavu obyvateľstva.

Hlavnými problémami v oblasti odpadového hospodárstva sú: nedobudovaná splašková kanalizačná sieť v časti Horný Ohaj, Nedobudovaná kanalizačná sieť v časti Dyčka, nedostatočná kapacita ČOV, nedoriešený zber rastlinného odpadu vo vinohradoch Vráble, Horný Ohaj a Dyčka, nedostatok odpadových nádob na zmiešaný komunálny odpad a separovaný zber, nedostatočne dobudované žľaby na odvádzanie povrchových vôd, nedostatočne využívaný separovaný zber – slabá motivácia obyvateľov, potrebné rozšírenie separovaného zberu o ďalšie komodity, nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP.

Uvedené environmentálne problémy sa častokrát premietajú do zdravotných problémov obyvateľstva: zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, vysoký výskyt alergických ochorení.

5. Environmentálne ciele vrátane zdravotných cieľov zistených na medzinárodnej, národnej a inej úrovni, ktoré sú relevantné z hľadiska strategického dokumentu, ako aj to, ako sa zohľadnili počas prípravy strategického dokumentu.

Pri určovaní environmentálnych cieľov a priorít boli identifikované relevantné medzinárodné, národné a regionálne dokumenty, ktoré podporujú záujmy starostlivosti o životné prostredie alebo podporujú uplatňovanie trvalo udržateľného rozvoja. Medzi také patrí napríklad: Environmentálny akčný program Spoločenstva (Rozhodnutie 600/2002/ES Európskeho parlamentu a Rady z 22. júla 2002), Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu. Tematická stratégia trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov, KOM(2005)670 v konečnom znení, Brusel 21. 12. 2005, Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: On the review of the Sustainable Development Strategy – A platform for action. (Obnovená stratégia EÚ pre trvalo udržateľný rozvoj), COM(2005)658 final. Brussels. 14. 12. 2005, Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu. Tematická stratégia pre životné prostredie v mestách, KOM(2005)718 v konečnom znení, Brusel 11. 1. 2006, Oznámenie Komisie. Zastavenie poklesu biodiverzity do r. 2010 – a v nasledujúcich rokoch. Trvalo udržateľné ekosystémové služby v prospech ľudstva. KOM(2006)216 v konečnom znení, Brusel, 22. 5. 2006. Smerom k trvalo udržateľnému rozvoju: Spoločné európske indikátory, technická správa. 2000. Iniciatíva expertnej skupiny pre mestské životné prostredie generálneho direktoriátu pre životné prostredie, Európska komisia, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/.../ES z ..., ktorou sa zriaďuje infraštruktúra priestorových informácií v Európskom spoločenstve (INSPIRE) – návrh, 12064/2/05, Brusel 23. januára 2006, Stratégia EHK OSN pre výchovu a vzdelávanie k trvalo udržateľnému rozvoju, CEP/AC.13/2005/3/Rev.1, 23. 3. 2005, Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu. Politika súdržnosti a mestá: prínos miest a aglomerácií k rastu a zamestnanosti v rámci regiónov, KOM(2006)385 v konečnom znení, Brusel, 13. 7. 2006, Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja SR (schválená uznesením vlády SR č. 978/2001 a uznesením NR SR č. 1989/2002) a Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na r. 2005 – 2010 (schválený uzn. vlády SR č. 574/2005), Návrh aktualizácie Národného akčného plánu osídlenia a bývania v SR (schválený uzn. vlády SR č. 836/2002), Aktualizovaný akčný plán pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku na roky 2003-2010 (schválený uzn. vlády SR č. 1209 zo 6.11.2002), Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky III (schválené uzn. vlády SR č. 10/2006), Koncepcia vodohospodárskej politiky SR do r. 2015 (schválené uzn. vlády SR č. 117/2006), Koncepcia ochrany prírody a krajiny (schválená uznesením vlády SR č. 471/2006), Operačný Program Životné prostredie (návrh), MŽP SR (schválený uzn. vlády SR č. 1015/2006), Akčný plán pre výchovu k trvalo udržateľnému rozvoju (návrh), MŠ SR, 4. 12. 2006 (+ ďalšie dokumenty podporujúce zmenu tradičnej školy na modernú tvorivú školu).

1. novembra 2014 začala svoje pôsobenie nová Komisia na čele s predsedom J. C. Junckerom, ktorý pre jej 5-ročný mandát stanovil nasledujúcich desať priorít:

1. Ďalšie posilnenie zamestnanosti, rastu a investícií
2. Prepojený jednotný digitálny trh
3. Odolná energetická únia uplatňujúca výhľadovú politiku v oblasti zmeny klímy
4. Prehĺbený a spravodlivejší vnútorný trh s posilnenou priemyselnou základňou
5. Hlbšia a spravodlivejšia hospodárska a menová únia
6. Rozumná a vyvážená dohoda o voľnom obchode s USA
7. Oblasť spravodlivosti a základných práv založená na vzájomnej dôvere
8. Smerom k novej migračnej politike
9. Silnejší globálny aktér
10. Únia demokratickej zmeny

Z uvedených priorít sú v roku 2015 pre Ministerstvo životného prostredia SR relevantné štyri nasledujúce priority, nakoľko sa týkajú problematiky životného prostredia a zmeny klímy:

1. Odolná energetická únia uplatňujúca výhľadovú politiku v oblasti zmeny klímy – v záujme dosiahnuť tento cieľ Komisia vo februári 2015 prezentovala balíček Energetickej únie. Jednou z dimenzií, na ktorú sa sústreďuje jej rámcová stratégia je dekarbonizácia hospodárstva (prechod na nízkouhlíkovú spoločnosť), ktorá neodmysliteľne súvisí s problematikou životného prostredia a zmenou klímy. Súčasťou balíka je aj Oznámenie definujúce pozíciu EÚ na klimatický summit OSN v Paríži v decembri 2015, na ktorej sa očakáva prijatie novej globálnej klimatickej dohody aplikovateľnej od roku 2020.

2. Silnejší globálny aktér – v rámci tejto priority je pre náš rezort dôležitá téma rozvojovej agendy po roku 2015, ktorého jadro tvoria ciele trvalo udržateľného rozvoja. Ako príspevok k tejto problematike Komisia publikovala vo februári 2015 Oznámenie o globálnom partnerstve pre odstránenie chudoby a trvalo udržateľný rozvoj na obdobie po roku 2015. Oznámenie predstavuje spoločnú pozíciu EÚ na medzinárodné rokovania k tejto problematike, ktoré majú byť ukončené prijatím nového univerzálneho rozvojového rámca po roku 2015 na summite OSN v septembri 2015.

3. Ďalšie posilnenie zamestnanosti, rastu a investícií – táto priorita je rovnako predmetom nášho záujmu, pretože okrem iného zahŕňa strednodobé zhodnotenie stratégie Európa 2020, ktorej jedným z cieľom je boj proti klimatickým zmenám a energetická udržateľnosť.

4. Únia demokratickej zmeny – uvedená priorita je pre náš rezort relevantná, nakoľko v rámci nej Komisia plánuje preskúmať rozhodovací proces na povoľovanie geneticky modifikovaných organizmov.

Priority komisára pre životné prostredie, námorné záležitosti a rybolov (2014-2019)

Portfólio životného prostredia bolo v aktuálnom volebnom cykle Komisie (2014-2019) spojené s problematikou námorných záležitostí a rybolovu. Nový komisár pre životné prostredie, námorné záležitosti a rybolov Karmenu Vella si pre oblasť životného prostredia stanovil pre svoj 5-ročný mandát nasledujúce priority:

Zelený rast – posilnenie konkurencieschopnosti, rastu, tvorba nových pracovných miest so zreteľom na ochranu životného prostredia

Integrácia environmentálnej agendy do ekonomických politík - dôraz na ochranu životného prostredia pri plánovaní všetkých ekonomických politík EÚ

Ochrana prírodného kapitálu a obyvateľov

Biodiverzita – urýchlenie plnenia cieľov Stratégie EÚ na ochranu biodiverzity do roku 2020 a strednodobé zhodnotenie jej pokroku

Udržateľný rozvoj – zachovanie medzinárodného líderstva v environmentálnych otázkach a oblasti udržateľného rozvoja

Pokračovanie v REFIT agende – zhodnotenie efektívnosti platnej legislatívy

- Smernice o ochrane vtákov a biotopoch
- Smernica o environmentálnej zodpovednosti

Implementácia existujúcej legislatívy

- Pokračovanie v implementácii REACH (chemické látky)
- Agenda efektívneho využívania zdrojov – Komisia ohlásila predloženie revidovaného resp. nového ambicioznejšieho tzv. Balíčka obehového hospodárstva
- Balíček na ochranu ovzdušia

Priority komisára pre klimatickú akciu a energetiku (2014-2019)

Komisár pre klimatickú akciu a energetiku A. M. Canete (2014-2019) sa zaviazal dosiahnuť počas svojho 5-ročného mandátu nasledujúce ciele:

Presadzovanie klimatických cieľov EÚ na medzinárodných rokovaníach

Predloženie legislatívnych návrhov na implementáciu klimaticko-energetického rámca 2030 prijatého na októbrovom zasadnutí Európskej rady

Reforma Európskeho systému obchodovania s emisiami (EU ETS), hlavne prijatie stabilizačnej trhovej rezervy, kde je pripravený podporiť jej uplatňovanie aj pred rokom 2020 (2017) v prípade, že sa na takéto opatrenia nájde politická podpora v EP.

Zapojenie sektorov mimo EU ETS do redukcí skleníkových plynov

Integrácia klimatických cieľov do všetkých ostatných európskych politík

Podpora rozvoja zachytávania a skladovania uhlíka (CCS).

Určenie významných environmentálnych cieľov a priorít, vrátane zdravotných cieľov pre mesto Vráble

V posudzovanom dokumente boli špecifikované nasledovné priority a ciele, ktoré majú priamy vzťah k životnému prostrediu a zdraviu a zohľadňujú predchádzajúce priority a ciele SR a EÚ:

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.
-----------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.4.1
Aktivity | Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Spracovanie projektov pre výrobu a využitie biomasy ako alternatívneho zdroja vykurovania bytov a objektov pre žiadosti zo zdrojov EÚ.
Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.
Využitie zvýšenej teploty v podzemí, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá. |
|-----------------------------|---|

Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.
---------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 3.7
Aktivity | Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.
Modernizácia tepelných zdrojov a rozvodov.
Zateplenie nájomného bytového fondu.
Výstavba prepojenia rozvodov tepla na sídlisku Žitava, Kaška a Lúky s centrálnou kotolňou na sídlisku Lúky.
Rekonštrukcia tepelných rozvodov na sídliskách.
Zníženie energetickej náročnosti Župného domu a Zníž. en. náročnosti budovy MsÚ vo Vrábl'och. |
|---------------------------|---|

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
---------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 4.1
Aktivity	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbory textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.
Zabezpečenie zberného kontajneru 2 x ročne.
Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2
Aktivity	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.
Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.
Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.
Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.
Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie.
Opatrenie 4.3
Aktivity	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.
Lokalizácia čiernych skládok.
Revitalizácia čiernych skládok v meste.
Sanácia smetiska s hnojiskom v areáli farmy Kýreš na brehu vodnej nádrže.
Sanácia smetiska pri hydinárskej farme.
Rekultivácia skládky Židová ul.
Opatrenie 4.4
Aktivity	Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba mestského kompostoviska.
Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko.
Výstavba dotriedňovacieho zariadenia separovaného zberu.
Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Zavedenie zberu rastlinného odpadu vo vinohradoch Vráble, Horný Ohaj a Dyčka.
Opatrenie 4.5
Aktivity	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba prístreškov.
Opatrenie 4.6
Aktivity	Odvádzanie odpadových vôd.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba kanalizačnej siete v časti Horný Ohaj.
Dostavba kanalizačnej siete v časti Dyčka.
Rekonštrukcia ČOV Vráble.
Rekonštrukcia kanalizačnej siete na sídlisku Lúky.
Opatrenie 4.7
Aktivity	Odvádzanie dažďových vôd.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba dažďovej kanalizačnej siete v meste Vráble.
Výstavba dažďovej kanalizačnej siete v časti Dyčka.
Výstavba dažďovej kanalizačnej siete v Horný Ohaj.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v meste. Prezentácia a šírenie osvedy v oblasti životného prostredia.
Podprogram 5.2.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Aktivity	Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta Vrábľa. Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov poľnohospodárskych podnikov.
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba protipovodňových opatrení v mestskej časti Horný Ohaj. Hydromeliácia priestoru Pončiky – časti územia západne od rieky Žitava. Hydromeliácia priestoru medzi Dyčkou a Vráblami.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pôch.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia kanalizovaného toku Žitava. Revitalizácia koryta vodného toku Telinský potok. Revitalizácia a vyčistenie koryta vodnej nádrže.
Podprogram 5.3.	Ochrana ovzdušia
Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
Aktivity	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív. Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.
Podprogram 5.4.	Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia
Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Realizácia protieróznych opatrení.
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Výsadba zelených plôch v centrálnej časti mesta. Výsadba zelených plôch na sídlisku Lúky. Výsadba zelene na Čerešňovom námestí. Dostavba oddychovej zóny v Lesoparku Dyčka. Výstavba oddychovej zóny pri Vrábeľskom rybníku. Revitalizácia parku Žitava. Výstavba námestí v meste Vrábľa. Revitalizácia vnútroblokov sídlisk – „brownfields“.
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Obnova prirodzených porastov toku Žitava.
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Výstavba cestných dopravných vstupov do mesta Vrábľa. Výbudovanie siete vstupných bodov do zastavaných častí mesta v katastri mesta Vrábľa z poľnohospodárskej krajiny v katastri vo väzbe na sieť rekreačných trás regiónu.
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie. Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej zelene pozdĺž intenzívne zaťažených dopravných koridorov, priemyselných a poľnohospodárskych areálov a skladov.

IV. Základné údaje o predpokladaných vplyvov strategického dokumentu vrátane zdravia

1. Pravdepodobne významné environmentálne vplyvy na životné prostredie a vplyvy na zdravie (primárne, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, strednodobé, dlhodobé, trvalé, dočasné, pozitívne aj negatívne).

V súlade s požiadavkami zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie bolo Oznámenie o strategickom dokumente zverejnené a tiež rozposlané na vyjadrenie všetkým obciam, s ktorými mesto Vráble susedí. V žiadnom zo stanovísk dotknutých obcí neboli vznesené osobitné požiadavky, námietky alebo nesúhlasné postoje. V zásade možno konštatovať, že strategický dokument sa dotkne všetkých obyvateľov a návštevníkov mesta Vráble. PHRSR mesta Vráble je plánovací dokument, ktorý nemá priamy vplyv na zdravie obyvateľov mesta. Strategický dokument vytvára predpoklady pre rozvoj územia, cieľom je získať optimálne urbanistické riešenie územia s doriešením existujúcich územno-technických podmienok a väzieb pre nové plánované využitie. Účelom je teda navrhnuť plnohodnotnú časť mesta s vytvorením plôch pre rozvoj bývania a rekreácie. PHRSR rieši problémy v oblasti rozšírenia dopravy a technickej infraštruktúry na základe požiadaviek na novú výstavbu. Zámer výstavby obchvatu mesta južnou trasou zásadne zmení orientáciu prepravných vzťahov v pôdoryse mesta Vráble. Lokálny význam bude mať vznikajúca doprava z titulu služieb obyvateľstva mesta v oblasti kamionovej dopravy, dochádzky do mesta za špecifickými službami prevádzok lokalizovaných v meste, ako aj za rekreáciou v lete k vodnej nádrži, celoročne v zanedbateľnom objeme ciest za turistikou kombinovane autom, bicyklom a pešo. Regionálne územné vzťahy v regióne vytvárajú tlak aj na zvýšenie kvality prepojení susediacich obcí. Zámer výstavby obchvatu zásadne zmení orientáciu prepravných vzťahov, čo bude mať pozitívny, odľahčujúci efekt na jestvujúcej komunikačnej sieti a podporí tak udržateľnosť rozvoja v subtilných priestorových podmienkach sídla. Environmentálne charakteristiky sídla v blízkosti prírodných fenoménov Požitia ako rekreačného zázemia regiónu, ale aj bezprostredný vplyv okolitej sídelnej štruktúry osídlenia si vyžadujú koncipovanie návrhu dopravy na zvýšenie bezpečnosti cestnej dopravy. Návrh sa týka tak prietahov ciest 3. triedy zamedzením tranzitu nákladnej automobilovej dopravy, ako aj z hľadiska pobytu ľudí vo verejnom priestore miestnych ulíc doplnením sústavy cyklistických cestičiek a chodníkov pri hlavných komunikáciách, zmenami kategórií MK na obytné ulice a pripojením mesta na regionálne a nadregionálne cyklistické ťahy spojené s krajinou štruktúrou. PHRSR síce počíta s miernym poklesom počtu obyvateľov, ale vzhľadom na neustále skvalitňovanie bývania formou IBV bude popri intenzifikácii znamenať aj zväčšenie súčasnej zastavanej plochy mesta s novými MK tak, aby ich riešenie prispelo k zvýšeniu kvality bývania: odstupy novej zástavby bývania, situovanie nových funkcií vybavenosti a výroby pozdĺž dopravnej kostry, naopak zvýšenie podielu MK najnižších funkcií v prospech pobytových funkcií miestnych ulíc.

Návrh rozvoja bývania v meste riešený v jednom variante s nasledovnými postupmi :

- a. priebežným skvalitňovaním súčasného bytového fondu** – z vlastnej iniciatívy vlastníkov domov a bytov, využitie rezerv, ktoré predstavuje neobývaný, resp. prechodne obývaný domový a bytový fond v súlade so stanovenými podmienkami regulatívov hlavne nadradeného územného plánu, navrhnuté zobytnenie neobývaných bytov,
- b. dostavbou voľných prelúk – funkčné plochy** v rámci súčasnej uličnej rodinnej zástavby na pozemkoch v zastavanom území mesta, využitím dopravne prístupných záhrad v zastavanom území mesta v súlade so stanovenými regulatívmi územného plánu (ktorý je regulatívami nadradený PHRSR);
- c. návrhom nových lokalít bytových budov**
 - **funkčné plochy - bývanie v rodinných domoch**
 - **funkčné plochy - bývanie v bytových domoch**

Na základe zhodnotenia územnotechnických daností navrhuje rozvoj bývania na disponibilných plochách v zastavanom území mesta a v obmedzenej miere na nových lokalitách za hranicou zastavaného územia mesta, v nasledovných lokalitách a v súlade so stanovenými regulatívmi územného plánu mesta - medzi Chalúpkovou ulicou a mestskou časťou Horný Ohaj, na Žitavskej ulici a v lokalite „Tehlianska cesta“.

Riešenie reflektuje narastajúci záujem o bytovú výstavbu zo strany individuálnych stavebníkov v meste. Vzhľadom k výhodnej polohe mesta v blízkosti okresného mesta Nitra, sa mesto Vráble v budúcnosti môže stať jedným z cieľových miest pre prisťahovanie obyvateľov.

V prípade prisťahovania nových obyvateľov dôjde k zmene sociálnej a demografickej štruktúry miestnej populácie – zvýšeniu podielu obyvateľov vekovej skupiny do 40 rokov, zvýšeniu podielu domácností so strednými príjmami. Táto zmena bude mať výrazne pozitívny dopad na celkovú vitalitu miestnej komunity. Nárast miestnej populácie by nemal byť natoľko výrazný, aby spôsobil rozvrat tradičnej komunity, ktorý je možné pozorovať vo viacerých sa rozvíjajúcich samosprávach suburbánneho pásma veľkých miest (hlavne v okolí Bratislavy).

Sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti

Plánovaný rozvoj mesta posilní miestne hospodárstvo a zabezpečí jeho diverzifikáciu smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam. Aj keď pre výrobu nie sú vymedzené nové plochy, výrobné aktivity sa môžu koncentrovať v existujúcich výrobných areáloch, ktoré majú dostatočné rezervy pre intenzifikáciu. V súvislosti s predpokladom rastu počtu obyvateľov (aj keď prognóza predpokladá mierny pokles) sa navrhuje dobudovanie občianskej vybavenosti a jej koncentrácia v hlavnom uzlovom priestore, definovanom ako centrálna zóna mesta. Týmto opatrením sa zabezpečí optimálna pešia dostupnosť zariadení občianskej vybavenosti celomestského významu pre všetkých obyvateľov. Regulačné podmienky však umožňujú umiestňovať drobné prevádzky obchodu a služieb (do istého rozsahu zastavaných plôch) aj v iných častiach mesta. Zvýšenie kvality a spektra sociálnych služieb prinesú návrhy v oblasti nekomerčnej občianskej vybavenosti. Odporúča sa postupne uskutočniť rekonštrukciu a modernizáciu verejných budov.

Pre rozvoj základného školstva sa navrhuje orientácia na zvyšovanie kvalitatívneho štandardu jestvujúceho zariadenia, na dobudovanie a zlepšovanie jestvujúceho stavu materiálno-technickej základne, zvyšovanie estetickej úrovne priestorov, vylepšovanie materiálneho vybavenia škôl modernými učebnými pomôckami, zvyšovanie úrovne špeciálnych učebných výpočtovej techniky a sústavne zdokonaľovanie technického vybavenia. Pre zlepšenie telovýchovných aktivít je navrhnuté doplniť súčasné vybavenie základných škôl dostavbou nových športovísk, rekonštrukcie telocviční v rámci školských areálov. V oblasti kultúry sa pre obyvateľov navrhuje dobudovanie a modernizácia kultúrnych a spoločenských priestorov a riešenie vonkajšieho priestoru na úroveň zodpovedajúcu významu a hodnote centrálnej zóny s väzbou námestie a ťažiskové funkcie sídla. Voľné priestory využívať aj pre voľno časové aktivity občanov, rozšíriť činnosti zriadením náučných krúžkov s programom atraktívnych podujatí s regionálnym dosahom. V rámci podružných centier občianskej vybavenosti nových obytných zón mesta sa navrhuje riešiť pešie plochy v kompozícii ťažiskovej polohy centra s väzbou na lokálne kultúrno-spoločenské objekty a umožniť všestranné využitie týchto priestorov.

Počíta sa tiež s revitalizáciou verejných priestranstiev v centrálnej zóne mesta, s výsadbou zelene a s výstavbou rozptylových plôch a chodníkov, doplnením detských atrakcií. Kultivované a príjemné prostredie by malo motivovať obyvateľov k zodpovednejšiemu prístupu k verejným priestranstvám a k zdravému patriotizmu. Rozšírenie športového areálu a vytvorenie ďalších možností pre oddychové a voľnočasové aktivity obyvateľov, rekreáciu v krajine bude mať pozitívne sociálne dopady. Novovytvárané zelené plochy budú priestorovo-vizuálnym prvkom prepájajúcim centrum mesta tvorené námestím s okolitými najvýznamnejšími budovami mesta s prírodnou zónou mesta tvorenú Žitavou a vodnou nádržou jazerom s rekreačno-oddychovými využitím. Pre rôzne podujatia, kultúrno-spoločenské a rekreačno-oddychové aktivity v prírodnom prostredí sa navrhuje využívať novo navrhovanú športovo-rekreačnú a oddychovú prírodnú plochu v blízkosti Žitavy a vinohradov.

Priamy pozitívny vplyv na zdravotný stav obyvateľov bude mať rozvoj športovej infraštruktúry. Navrhované je skvalitnenie vybavenia súčasného futbalového areálu na úroveň viacúčelového športového centra mesta s odporúčaným vybavením: rekonštrukcia objektu športového klubu so šatňami, hygienických zariadení, skladom, klubovňou, relaxačným centrom, dostavba ďalšej infraštruktúry: ihriská pre loptové hry, tenis, malý futbal, ponuka atraktívnych aktivít pre mládež, obyvateľov a aj rekreačnú návštevnosť mesta. Navrhujú sa nielen vo väzbe na futbalový areál, ale aj vzhľadom na nové rozvojové plochy športovej a rekreačno-oddychovej vybavenosti s odporúčanými zariadeniami: plaváreň v časti Horný Oháj, v letnom období s oddychovými lúkami a atraktivitami letného kúpania, športové klubovne, a pod.

S rozvojom kvality a dostupnosti služieb pre obyvateľov mesta je potrebné v PHRSR počítať aj s možným zriadením súkromných ambulancií v rámci rozvojových obytných plôch. Pre obyvateľov

mesta je priamo v meste poskytovaná primárna zdravotnícka starostlivosť zabezpečená v zariadení - Poliklinika na Moravskej ulici (majetok mesta získaný 1.1.2005 bezodplatným prevodom z FNM na základe rozhodnutia MH SR, mesto prenájom priestory súkromným lekárom). Pri zohľadnení doporučených minimálnych ukazovateľov občianskej vybavenosti by bolo potrebné podporiť zriadenie lekárskej služby prvej pomoci a zriadenie špecializovaných ambulancií. Primárna zdravotnícka starostlivosť bude do budúcnosti smerovať k zvyšovaniu kvality zdravotníckych zariadení, pomôcok, diagnostických prístrojov a pod. pre všetky skupiny obyvateľov, na čo je v súčasnom zariadení dostatok disponibilného priestoru. Vznik zariadení súkromných lekárskeho ambulancií a ich umiestňovanie sa plánuje v rámci plôch bývania a na navrhovaných plochách občianskej vybavenosti, v podružných centrách nových a pôvodných obytných zón.

Navrhované riešenie predpokladá zvýšenie stavebnej aktivity v meste. Prechodne môže počas výstavby nových obytných objektov, ako aj líniových stavieb technickej infraštruktúry, dôjsť ku krátkodobému zhoršeniu životných podmienok obyvateľstva dotknutej mesta – zvýšeniu hlučnosti, prašnosti, nárastu produkcie stavebných odpadov pri rekonštrukciách objektov. Ide o prechodné vplyvy, ktoré z dlhodobého hľadiska nie sú relevantné.

Návrh predpokladá, že v rámci rodinnej zástavby bude podnikateľský záujem riešiť penziónové zariadenie pre dôchodcov resp. zariadenie hospicu s príslušnou zamestnanosťou miestnych občanov. V nevyužívaných disponibilných budovách mesta a alternatívne v rámci podružných centier nových rozvojových zón bývania sa navrhujú umiestniť klubové zariadenia pre denný pobyt miestnych seniorov dôchodcov s možnosťou komplexného vybavenia s programom: jedáleň, spoločenská miestnosť, herne, pracovná dielňa, opatrovateľská služba, oddychová časť v parkovom prostredí areálu s plochou pre pohybové aktivity.

Nulový variant znamená konzervovanie súčasného stavu a znižovanie konkurencieschopnosti územia. Je v rozpore s tendenciou populačného prírastku, zaznamenávaného v meste v posledných rokoch.

Prijateľnosť činnosti, narušenie pohody a kvality života

Z hľadiska obyvateľstva realizáciu objektov podľa navrhovaného PHRSR mesta možno hodnotiť pozitívne, nakoľko sa rozšíri ponuka bývania, pracovných miest a služieb. Vhodnými stavebnými a vegetačnými úpravami sa vytvoria esteticky pôsobivé prvky, čo pozitívne ovplyvní obraz mesta a zvýši jej návštevnosť. Možné negatívne pôsobenie pri výstavbe na obyvateľstvo je nepriame prostredníctvom znečistenia ovzdušia, vznikom a nakladaním s odpadmi a hlukom z automobilov. Zaťaženie obyvateľstva znečistením ovzdušia je predovšetkým z vykurovania objektov a z výfukových plynov osobných automobilov. Možno predpokladať, že najvyššie koncentrácie znečisťujúcich látok v okolí objektov budú nižšie, ako sú príslušné limity. Výstavba nesmie ovplyvniť znečistenie ovzdušia jeho okolia nad prípustnú mieru a tým aj zdravotný stav obyvateľstva ani pri najnepriaznivejších podmienkach. Hygienické požiadavky na hluk vo vonkajšom prostredí stanovuje orgán na ochranu zdravia. Podľa predpisu, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií. Znečistené ovzdušie, najmä v dôsledku silného emisno - imisného zaťaženia zo zdrojov znečisťovania, je potenciálnou hrozbou pre zdravie obyvateľstva. Nepriaznivo na obyvateľstvo vplyva poľnohospodárska výroba a to používaním agrochemikálií, prašnosťou a živočíšnou výrobou (zaťažuje územie najmä pachmi). Podzemné vody sa môžu stať pri lokálnych zdrojoch jedným zo závažných rizikových faktorov zdravotného stavu obyvateľstva z dôvodu, že znečisťujúce látky vyskytujúce sa vo vode pôsobia toxicky na živé organizmy. Strategický dokument nezvyšuje funkčné plochy pre poľnohospodársku výrobu. Zdrojmi hluku na území mesta je automobilová doprava. V PHRSR je cieľom rozširovať dopravnú a technickú infraštruktúru na základe požiadaviek na novú výstavbu. Dopravná dostupnosť jednotlivých územných obvodov bude umožnená po jestvujúcich a taktiež novo navrhovaných pozemných komunikáciách komunikačného systému mesta.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.

Vplyvy na horninové prostredie sa prejavujú pri realizácii jednotlivých stavieb alebo činností v etape prípravy územia a samotnej výstavby objektov. Pri výstavbe sa predpokladá narušenie horninového prostredia do hĺbky zakladania jednotlivých stavebných objektov. Zvýšené riziko kontaminácie horninového prostredia predstavuje odkrytie potenciálnych prístupových ciest pre prienik

sekundárnych kontaminantov z povrchu. Znečistenie horninového prostredia v priebehu stavebných prác môže byť spôsobené predovšetkým havarijným únikom ropných látok z dopravných a stavebných mechanizmov. V pláne jednotlivých investičných zámerov musí byť stanovený spôsob riešenia takýchto situácií spôsobom, aby nedošlo k znečisteniu horninového prostredia a podzemnej vody. Únikom škodlivých látok sa bude predchádzať technickými a organizačnými opatreniami, ktoré stanoví povolujujúci orgán. Počas bežnej prevádzky stavieb a zariadení musí byť odvedenie všetkých odpadových vôd z objektov a odvedenie vôd z povrchového odtoku okolitých priestorov riešené technicky tak, aby nedošlo ku kontaminácii vôd cudzorodými látkami ani k ich prieniku do podzemných vôd a horninového prostredia (odvedenie vôd do kanalizácie, ČOV, ORL).

Nová zástavba je plánovaná mimo zosuvných území. Realizácia stavieb a činností podľa hodnoteného strategického dokumentu nebude v mať negatívny vplyv na horninové prostredie, geodynamické javy a geomorfologické pomery. Podmieňujúcim predpokladom je, že pri zakladaní stavieb bude zohľadnený prirodzený geologický podklad.

Vplyvy na reliéf

Nepriaznivý vplyv na reliéf bude spôsobovať najmä stavebná činnosť a to vytváraním depónií humusovej vrstvy pôdy a nahromadeného stavebného materiálu. Vplyv bude pôsobiť s priestorovým a časovým ohraničením, nakoľko dotknuté územie sa v ďalšej fáze realizácie kvalitatívne zmení. Priestorové limity objektov v území stanovuje povolujujúci orgán a pri ich dodržaní nie je predpoklad vzniku negatívnych vplyvov na reliéf vzhľad krajiny.

3. Vplyvy na klimatické pomery.

Z hľadiska využívania riešeného územia podľa navrhovaného strategického dokumentu nastane zmena v radiačnej a energetickej bilancii zemského povrchu a to vzhľadom k záberu pôvodného vegetačného krytu, ktorý sa čiastočne nahradí umelým povrchom. Ak dôjde k záberom pôdy, tak len v rozmedzí Územného plánu mesta ako nadradeného dokumentu. Zmeny v režime jednotlivých meteorologických prvkov budú zväčša krátkodobé a prejavovať sa budú najmä za ustálených, málo oblačných a radiačných typoch počasia. Vplyv na miestnu klímu je vzhľadom na zmenu funkčného využitia krajinného priestoru bodovo smerovaných antropogénnych zásahov (podiel spevnených plôch, čiastočné nahradenie vegetácie sadovými úpravami a ďalšie) na úrovni nevýznamných mikroklimatických zmien.

Z hľadiska sledovaných skleníkových plynov nie je v strategickom dokumente navrhované funkčné využitie územia mesta pre zariadenia s produkciou plyných látok CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs a SF₆ alebo významné zvýšenie živočíšnej výroby (veľkochovy hovädzieho dobytku a ošipáných) s produkciou metánu (CH₄). Z hľadiska rastlinnej prvovýroby ako zdroja oxidu dusného (N₂O) dochádza v riešenom území mesta k úbytku poľnohospodárskej pôdy a zníženiu využívania krajiny pre pestovanie agrocenóz. Interferencie s klimatickým systémom v oblasti, ktoré by mali vplyv na klimatické pomery dotknutého územia nie sú pravdepodobné. Koncentrácie emitovaných oxidov dusíka z nárastu automobilovej dopravy v meste (líniové zdroje znečisťovania ovzdušia) do ovzdušia sú z hľadiska celkovej imisnej situácie nevýznamné.

4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).

Okres Nitra ako aj mesto patria medzi územia s nižším množstvom vyprodukovaných emisií na Slovensku. Trend v znečisťovaní ovzdušia sa ubera pozitívnym smerom v prípade oxidu siričitého, ktorý klesol od roku 2003 do roku 2013 na hodnotu 0,09 ton na km². V prípade tuhých emisií bol zaznamenaný mierny nárast. Oproti Slovenskému priemeru je však vo všetkých ukazovateľoch hodnota neporovnateľne nižšia. Mesto Vráble je križovatkou ciest medzi mestami Levice a Zlaté Moravce a z tohto dôvodu je vystavené zvýšenej frekventovanosti cestnej dopravy, čomu mesto nie je prispôsobené. Problémom je aj skutočnosť, že tieto cesty vedú priamo centrom mesta, čím sa výrazne zvyšuje vplyv dopravy na životné prostredie a zároveň znižuje kvalita života obyvateľov mesta. Hlavnými nežiaducimi vplyvmi sú zvýšený podiel exhalátov v ovzduší produkovanými spaľovacími procesmi automobilov a samozrejme hluk (MÚSES Vráble, 2008, s.50).

Významným zdrojom emisií a tým aj znečistenia ovzdušia sú mobilné zdroje, a to predovšetkým automobilová doprava. Znečistenie ovzdušia ako jeden z bezprostredných dopadov automobilovej dopravy na okolie vzniká hlavne prevádzkou motorov pohybujúcich sa vozidiel, ale aj vírením čiastočiek prachu usadených na komunikácii a jej okolí a tiež opotrebovaním jednotlivých častí vozidla. K hlavným látkam znečisťujúcim ovzdušie pochádzajúcim z automobilovej dopravy patria najmä oxid uhoľnatý CO, oxidy dusíka NO_x a aromatické uhľovodíky C_xH_y a pevné častice, zlúčeniny olova. Cez mesto Vráble prechádza cesta I. triedy č. 51 v smere Nitra – Levice. Intenzita dopravy na tejto ceste sa v intraviláne mesta pohybuje okolo 8-10 tisíc vozidiel za 24 hodín. Okrajom mesta prechádza cesta II. triedy č. 511 Partizánske - Zlaté Moravce – Nové Zámky s intenzitou rádovo nižšou (2-3 tisíc voz. / 24 hodín) (ÚPO Vráble, 2010, s.83).

K hlavným stacionárnym zdrojom znečistenia ovzdušia (ZZO) v hodnotenom území patria najmä kategórie veľkých a stredných zdrojov v zmysle Národného emisného inventarizačného systému (NEIS) podľa výkonu (veľké zdroje – výkon od 50 MW a stredné zdroje s výkonom 0,3 – 50 MW). Medzi základné znečisťujúce látky vyhodnocované v rámci emisnej situácie patria: TZL (tuhé znečisťujúce látky), SO₂ (oxid siričitý), NO_x (oxidy dusíka), CO (oxid uhoľnatý) a TOC (celkový organický uhlík). Medzi veľké a stredné zdroje znečistenia ovzdušia patria HYBRAV a.s. Chov hydiny, Výroba dosiek plošných spojov Semecs, s.r. o., Staničná, Vráble, Kotelňa ZŠ Viliama Záborského, Levická, ČSPH OMV, Kotelňa Stredné odborné učilište elektrotechnické, SLOVNAFT, a.s. ČSMP Nitrianska ul., Kotelňa MATADOR - INALFA, a.s. Staničná, Vykurovanie výrobnej haly MATADOR - INALFA, a.s. Staničná 1045, Vykurovania haly expedície MATADOR - INALFA, a.s. Staničná, Kotelňa Opravovňa poľnoh. strojov, spol. sr.o. Štúrova, Plynová kotelňa Kongsberg Automotive, s.r.o., Hlavná, Klimatizačné jednotky Automotive Slovakia, s.r.o., Hlavná, Výroba mäkkých polyuretánových penových dielov Automotive Slovakia, s.r.o., Hlavná, Vykurovanie objektov Automotive Slovakia, s.r.o., Hlavná 48, Plynová kotelňa TEGAL, s.r.o., Staničná, Plynové ohrievače vzduchu TEGAL, s.r.o., Staničná, Kotelňa HEFRA VRÁBLE, s.r.o., Staničná, Sídliisko Lúky, Sídliisko Žitava, Sídliisko Kaška, Vykur. jednotky - objekty III. závodu priem. parku INDUSTRIE UND GEWERBEPARK, s.r.o., Hlavná, SAD NITRA, ČSPH Vráble, Štúrova, PERFEKT - SH, s.r.o. Malotonážna chémia, Hliníková 45, Vykurovanie objektov MIBA STEELTEC, Hlavná.

Najväčšie množstvá škodlivín sa produkujú predovšetkým vo forme CO₂, NO_x, uhľovodíkov, ťažkých kovov, v menšej miere SO₂ zo spaľovacích procesov. V bytovom a verejnom sektore sú za najväčších znečisťovateľov ovzdušia považované plynové kotolne Lúky, Žitava a Kaška. Aj snaha o zlepšenie životného prostredia a znižovanie emisii bol dôvod rozhodnutia pre vybudovanie kotolne na biomasu na sídlisku Lúky. Poloha Vrábel' podľa energetickej koncepcie mesta poskytuje aj dobré predpoklady pre zásobenie drevnou štiepkou okolitými lesnými porastmi. Nevyužitý potenciál lesnej biomasy a dreveného odpadu použiteľného na výrobu štiepky predstavuje množstvo cca 48 018 ton ročne, čo je cca 500.000 GJ tepla (www.vrable, 10.9.2014).

Stav ovzdušia v meste je ovplyvnený predovšetkým automobilovou dopravou na cestnej komunikácii III. triedy a decentralizovanou výrobou tepla, čo sa prejavuje na znečistení ovzdušia počas teplotných inverzií najmä v zimnom období.

Priemyselná a poľnohospodárska výroba ako zdroj znečisťovania ovzdušia v meste

Za zdroj znečistenia ovzdušia možno označiť aj poľnohospodársku a priemyselnú výrobu. Zaťaženie územia dopadmi výroby je v PHRSR minimalizované vymedzením areálov v dostatočnej vzdialenosti od obytných území. Z hľadiska minimalizovania prašnosti pri obhospodarovaní poľnohospodárskej pôdy vzhľadom na väčšiu výmeru trvalo trávnych porastov je potrebné sa zamerať na dodržiavanie organizačných opatrení pri agrotechnických postupoch hospodárenia na ornej pôde.

5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).

Vplyvy na kvalitu

Kvalitu vôd na území mesta ovplyvňuje antropogénna činnosť. K znečisteniu vôd významne prispieva vypúšťanie splaškových odpadových vôd do vodných tokov. Prienik látok organického aj anorganického pôvodu do povrchových tokov a do podzemných vôd spôsobuje aj poľnohospodárska výroba. Pri navrhovaní na rozvojových plochách je potrebné rešpektovať projektovú dokumentáciu splaškovej kanalizácie s vyústením do čistiarne odpadových vôd (ČOV), ktorá je umiestnená v meste.

Pri navrhovaní činností na rozvojových plochách je potrebné rešpektovať kanalizačnú sieť a podporovať inovačné postupy a technológie zabezpečujúce vsakovanie dažďovej vody do terénu a pri využívaní zostatkovej dažďovej vody podporovať technológie umožňujúce ďalšie využitie vody (npr. ako technologickej vody). Systém odvádzania splaškových vôd je navrhnutý z celého riešeného územia (najmä z jeho staršej časti) tak, aby odpadové splaškové vody boli odvádzané gravitačne (a nielen gravitačne), do najnižšieho miesta v území. V súvislosti novými objektmi, ktoré budú realizované vo väzbe na PHRSR, prístupujú aj nové zdroje znečisťovania vôd. Vzhľadom na plánované aktivity v PHRSR je možné v blízkej budúcnosti očakávať zlepšenie kvality vody v recipientoch. V bežných prevádzkových podmienkach zariadení na odvádzanie a čistenie odpadových vôd nedochádza ku kontaminácii povrchových a podzemných vôd. Uplatňovaním preventívnych technických opatrení je riziko havárie výrazne obmedzené.

Vplyvy na režim a odtokové pomery

V PHRSR sú konkretizované riešenia z zlepšenie režimu a odtokových pomerov v meste. Je potrebné zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu, zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky, s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne obcí a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v intraviláne obcí, ďalej zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách obcí, zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí, usmerniť odtokové pomery pomocou drobných hydrotechnických opatrení a zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy. V územnom rozvoji a urbanizácii krajiny bude prioritné zohľadňovanie princípu zadržiavania vôd v území a zamedzenia erózie pôdy. Ďalšie opatrenia budú smerovať na skvalitnenie prostredia tokov Žitava a ostatných s opatreniami na zabezpečenie ich prietochnosti a čistoty. V rámci opatrení návrh predpokladá revitalizáciu brehového prostredia vodnej nádrže. V rámci opatrení na zadržiavanie vody v území je riešené pre vodný tok Žitava podpora a revitalizácia brehových porastov okolie toku ako infiltračnú plochu pre zrážkovú vodu.

Protipovodňová ochrana

Katastrom mesta Vráble preteká vodný tok Žitava a ďalšie toky. Správa tokov vykonáva údržbu spolu s mestom výrubom stromov a prehlbovaním korýt. Tieto vodné toky sú potenciálnym zdrojom povodne, no najväčšou hrozbou sú prípadné zrážkové vody pri prudkých a dlhotrvajúcich dažďoch, prípadne rýchlym topením sa snehu a ľadu pri prudkom oteplení. Ich vplyv je ťažko možné predvídať. Mesto Vráble má vypracovaný povodňový plán záchranných prác. Pre potreby opráv a údržby je potrebné ponechať voľný nezastavaný pás pozdĺž oboch brehov tokov. Rozvojové aktivity budú v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami. V rámci odvádzania dažďových vôd je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie povrchového odtoku v území tak, aby odtok z daného územia do recipientu nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie v území resp. kontrolované vypúšťanie do recipientu po odznení prívalovej zrážky, prečistenie, infiltrácia dažďových vôd a pod.) Pozornosť je potrebné venovať údržbe existujúcich odvodňovacích kanálov v katastri.

Zásoby vody

Z hľadiska zásobovania obyvateľov má mesto Vráble vybudovaný verejný vodovod pitnej vody, ktorý prevádzkuje Západoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.. Prívod vody do rozvojových častí územia mesta bude zabezpečený novo navrhovaným samostatným potrubím pitnej vody. Novo navrhované potrubie sa napojí na existujúce potrubie verejného vodovodu. Časť novo navrhovaného územia určeného pre zastavanie bude zásobované potrubím pitnej vody z existujúceho potrubia vodovodu a časť územia bude zásobované z novo navrhovaného potrubia vodovodu. Z hľadiska vodných zdrojov realizácia nepredpokladá výraznejšie zásahy do kvalitatívnych ani kvantitatívnych parametrov. Na zásobovanie vodou bude používaná voda z verejného vodovodu.

6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).

Prioritným vplyvom na pôdu je záber poľnohospodárskeho pôdneho fondu, kde dôjde k použitiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely. PHRSR nepredpokladá použitie poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely.

Pri návrhoch mesta sa využívali predovšetkým lokality, ktoré nie sú poľnohospodárskou pôdou, voľné disponibilné plochy v zastavanom území mesta a pôdy skupín kvality 6 a vyššie.

Hlavné zásady ochrany poľnohospodárskej pôdy sú zhrnuté v § 12 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, kde osobitne chránenými pôdami sú pôdy patriace do prvej až štvrtej skupiny uvedenej v prílohe zákona č.3. Okrem zásad uvedených v úvode je najdôležitejšou činnosťou pri zábere poľnohospodárskej pôdy vykonanie skrývky humusového horizontu pôdy a zabezpečenie starostlivosti o pôdu. Podľa § 13 zákona 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy sa pri každom obstarávaní a spracúvaní plánovacej dokumentácie, projektov pozemkových úprav a iných návrhov podľa osobitných predpisov musí dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy a riadiť sa zásadami ochrany podľa §12. Tento ukladá najmä, že poľnohospodársku pôdu možno použiť na stavebné účely a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu. Ten, kto navrhne nepoľnohospodárske použitie poľnohospodárskej pôdy je povinný chrániť poľnohospodársku pôdu zaradenú podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do prvej až štvrtej kvalitatívnej skupiny uvedenej v prílohe zákona č.3, a riešiť alternatívne umiestnenie stavby na poľnohospodárskej pôde za hranicou zastavaného územia mesta so zreteľom na ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd a takisto vyhodnotiť dôsledky pre poľnohospodársku pôdu pre každú alternatívu. Pri trvalom odňatí poľnohospodárskej pôdy dôjde k nezvratným negatívnym vplyvom na poľnohospodársku pôdu, čiže k úplnému odstráneniu humusového horizontu pôd. Pri dočasnom zábere poľnohospodárskej pôdy môže dôjsť k ďalším negatívnym účinkom, ako je zhutnenie, prípadne kontaminácia pôdy. Z týchto dôvodov je potrebné dôsledne dodržiavať ustanovenia §12 a §17 zákona o ochrane pôdy.

V zmysle § 5 ods. 1 z .č. 326/2005 Z.z. o lesoch možno využívať lesné pozemky na iné účely ako plnenie funkcií lesov len ak tak rozhodne príslušný orgán štátnej správy lesného hospodárstva. Obvodný lesný úrad po predchádzajúcom stanovisku dotknutých orgánov štátnej správy, rozhodne o ich dočasnom vyňatí alebo trvalom vyňatí z plnenie funkcií lesov, alebo o obmedzení využívania funkcií lesov na nich. Taktiež je potrebné rešpektovať požiadavky z hľadiska ochrany lesných pozemkov pri ich využívaní na iné účely ako na plnenie funkcií lesov (jedná sa o zásady ochrany lesných pozemkov taxatívne uvedené v ustanovení § 5 ods. 2 z. č. 326/2005 Z.z .o lesoch). V rámci PHRSR mesta Vráble okrem využitia voľných plôch v súčasnom zastavanom území mesta, sa neuvažuje vo veľkej miere aj o riešení rozvoja mesta aj mimo zastavané území.

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).

Ohrozenosť voľne žijúcich rastlín, rastlinných spoločenstiev a živočíchov má viacero príčin, najdôležitejším faktorom však je ničenie prirodzeného prostredia rôznymi antropogénnymi činnosťami. PHRSR mesta Vráble rozvojové aktivity navrhuje najmä na plochách s nepoľnohospodárskym využitím v kontakte s existujúcou zástavbou v meste. Biota týchto častí záujmového územia je do značnej miery ovplyvnená a determinovaná zásahmi človeka v minulosti i v súčasnosti.

Zásadný dopad na biotopy predstavujú výrubu drevín a zemné práce, pri ktorých dochádza k úplnej likvidácii vegetačného krytu. Na plochách, ktoré budú zastavané (stavebné objekty, prístupové komunikácie) bude likvidácia rastlín a ich biotopov trvalá, o tieto zábery sa zmenší plocha súčasných biotopov. Na plochách dočasného záberu bude vegetačný kryt obnovený. Umiestnenie stavebných objektov si vyžiada plošné zmenšenie identifikovaných biotopov. Na plochách dočasného záberu pri vhodnom spôsobe zatrávnenia a následného manažmentu je predpoklad, že sa vytvorí vegetácia. Nepriame poškodenie vegetácie vplyvom znečistenia ovzdušia, pôdy alebo vody sa nepredpokladá, riziko ohrozenia týchto zložiek pri výstavbe je možné účinne ovplyvniť preventívnymi opatreniami. Pre živočíchov sa ťažisko vplyvov prejaví počas realizácie navrhovaných stavieb. Priamy dopad budú mať zemné práce, pri ktorých budú rušené jedince niektorých druhov, najmä bezstavovcov prípadne drobných zemných cicavcov, či plazov viazaných na v území sa vyskytujúce biotopy. Zastavanie územia bude mať za následok zmenšenie biotopu synantropných druhov živočíchov. Celkové zhoršenie hniezdnych podmienok by malo byť minimálne vzhľadom k tomu, že predmetné územie nie je vhodné pre hniezdenie väčších druhov vtáctva. Eliminácia negatívnych vplyvov na hniezdenie drobných druhov vtáctva hniezdiacich v krovinách je možné eliminovať začatím výstavby (výrub, zemné práce) do

mimohniezdného obdobia. Vplyv na živočíchy bude mať rušenie hlukom sprevádzajúce stavebné práce. Výstavba najmä obytných území bude mať lokálny a priestorovo ohraničený charakter a to v priestore kultúrnej krajiny, ktorý je čiastočne urbanizovaný. Vplyv na živočíšstvo využívaním navrhovaných obytných území, rekreačných území a zmiešaných území je daný predovšetkým úrovňou rušivých vplyvov. Vzhľadom na umiestnenie jednotlivých lokalít k existujúcim objektom a komunikáciám možno konštatovať, že záujmové územie je ovplyvňovaná trvalo predovšetkým javmi z obytnej zóny mesta, cestovného ruchu, poľnohospodárstva a cestnej premávky. V lokalitách, kde dochádza k rozšíreniu zastavaného územia dôjde v rôznej miere k zvýšeniu intenzity pôsobenia niektorých sprievodných javov spojených s funkčným využitím predmetnej lokality. Zvýšený pohyb motorových vozidiel, pohyb a prítomnosť človeka bude zdrojom zvýšenej hladiny hluku, optického rušenia a tým aj opustenia okolitých potravných a reprodukčných biotopov citlivými druhmi živočíchov. Celkové stanovenie rozsahu zásahov do biotopov a zásahy do porastov drevín bude potrebné konkretizovať pre každú stavbu či činnosť osobitne v zmysle platných legislatívnych predpisov.

Celkové stanovenie rozsahu zásahov do biotopov a zásahy do porastov drevín bude potrebné konkretizovať pre každú stavbu či činnosť osobitne v zmysle platných legislatívnych predpisov.

Z hľadiska vplyvov jednotlivých činností na faunu, flóru a ich biotopy možno konštatovať, že sa nepredpokladá výraznejší negatívny vplyv na faunu a flóru.

Vzhľadom na vzdialenosť väčšiny významných prírodných ekosystémov od lokalít so zmenou funkčného využitia, podľa PHRSR nie je predpoklad priameho negatívneho ovplyvnenia celkového genofondu a biodiverzity širšieho záujmového územia. Negatívne ovplyvnené budú niektoré lokality v priamom dotyku so zastavaným územím a lokality, ktoré sa plánujú zastavať niektorou s navrhovaných aktivít (zastavať priamo stavbou, alebo zmena súčasnej druhovej skladby vegetácie a pod.).

8. Vplyvy na krajinu – štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.

Riešené územie má charakter kultúrnej krajiny priestorovo diferencovaný geologickou stavbou, energiou reliéfu, pôdnymi vlastnosťami, povrchovými a podzemnými vodami, rastlinnými a živočíšnymi spoločenstvami, ale aj ľudskými aktivitami a záujmami celkového využívania krajinného priestoru. Nové priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia stanovuje zásady využitia riešeného územia. Návrh spočíva v intenzifikácii a reštrukturalizácii už urbanizovaných plôch v zastavanom území a príľahlom území mesta, racionalizáciou poľnohospodárskej výroby, oživením remesiel, regeneráciou jestvujúcich a návrhom nových plôch stabilizujúcej zelene a oddychových priestorov v zastavanom území. Zastavane územie mesta sa rozšíri pre rozvoj primárnej (obytnej) funkcie o nové lokality, vhodne na realizáciu individuálnej bytovej výstavby, smerom západným, severným a východným.

Prírodné a estetické hodnoty

Strategický dokument v riešenom území navrhuje nové priestorové usporiadanie a funkčné využitie krajinného priestoru. Z krajinárskeho hľadiska dôjde k zvýšeniu pomeru umelých krajinných prvkov a zahutneniu technických prvkov v území. Súčasná krajinná štruktúra riešeného predstavuje antropogénne pozmenenú urbánnu a poľnohospodársku krajinu. Realizácia navrhovaných činností ovplyvní charakter daného územia z hľadiska funkčného využitia najmä v častiach, kde sa nachádza poľnohospodárska pôda. Navrhované priestorové usporiadanie a funkčné využívanie krajinného priestoru bude mať za dôsledok zmenu súčasného stavu využívania územia a z hľadiska percepcie krajiny zmenu krajinného obrazu. Z hľadiska lokálnych aspektov scenérie krajiny je možné očakávať zmenu oproti súčasnému stavu, keď do nezastavaného krajinného priestoru budú začlenené nové prvky. V sekundárnej krajinnej štruktúre riešeného územia sa navrhované zmeny v súčasnom využití krajinných priestorov mesta prejavujú v lokalitách s plánovanou stavebnou činnosťou a zmenami vo využívaní krajiny.

V štruktúre navrhovaného funkčného využitia je obytné územie s prevahou rodinných domov s nízko podlažnou zástavbou rodinných domov. Rozvojové plochy obytných území sú lokalizované na okraji súčasného zastavaného územia mesta. Rozvojové plochy si situované v kontakte s prírodným prostredím, vzdialené od rušivých vplyvov dopravy a výrobných zariadení.

Rozvojové plochy občianskej vybavenosti (zariadenia prechodného ubytovania, verejného stravovania, zábavy, obchodu a služieb) sú navrhované v kontakte s rekreačným územím a v nadväznosti na centrum mesta.

Výrobné územia predstavujú územia pre rozvoj priemyselnej výroby miestneho a nadregionálneho významu a sú určené pre situovanie stavieb a zariadení s potenciálnym rušivým účinkom na obytné prostredie. Väčšie priemyselné areály s nadregionálnym významom sú umiestňované v rámci samostatných území mimo obytnej zástavby mesta. Malovýroba komunálneho a remeselného charakteru, výrobné služby môžu byť umiestňované v zmiešaných územiach vidieckej štruktúry ak ide o výrobný proces bez negatívnych situácií vo vzťahu k obmedzovaniu komfortu bývania, resp. v samostatných zónach v polohe bez dosahu na obytné prostredie.

Navrhované je územie pre rekreáciu v prírodnom prostredí charakteristické upraveným prírodným prostredím s nízkym podielom zastavaných plôch, zamerané na vytvorenie podmienok pre športové a rekreačné aktivity realizované v prírodnom prostredí.

Posúdenie miery zásahov strategického dokumentu do významných znakov krajinného rázu

Objekt	Charakteristika	Miera zásahu
Prírodné charakteristiky	Vlastnosti krajiny určené tak trvalými prírodnými podmienkami (geologické, geomorfologické, klimatické, biogeografické pomery) tak aktuálnym stavom ekosystémov	Slabý zásah
Kultúrne charakteristiky	Spôsob využívania prírodných zdrojov	Slabý zásah
Prírodné hodnoty	Kvalitatívne parametre zastúpených ekosystémov vo vzťahu k trvalej udržateľnosti, reprezentatívosti aktuálnych znakov vo vzťahu k stanovištným podmienkam, priestorové parametre, harmonický charakter interakcií medzi ekosystémami, výraznými prírodnými dominantami krajiny	Slabý zásah
Estetické hodnoty krajiny	Prírodné a kultúrne hodnoty, harmonické meradlo a vzťahy v krajine, objektívne vlastnosti krajiny, objektívne okolnosti pozorovania krajiny, subjektívne vlastnosti pozorovateľa	Slabý zásah
Významné krajinné prvky	Časť územia, ktorá utvára charakteristický vzhľad krajiny alebo prispieva k jej ekologickej stabilite, najmä vodná nádrž, brehový porast, tok Žitava, parky, aleje, remízy	Slabý zásah
Harmonické meradlo krajiny	Členenie krajiny, ktoré zodpovedá harmonickému vzťahu činnosti človeka a prírodného prostredia	Slabý zásah
Harmonické vzťahy v krajine	Súlad činnosti človeka a prírodného prostredia (absencia rušivých javov)	Slabý zásah

Miera negatívnych zásahov je daná konfliktnosťou takých zásahov do pozitívnych znakov jednotlivých charakteristík a do rysov krajinskej scény a čiastkových scenérií krajiny, ktoré boli identifikované v priebehu hodnotenia územia a v miestach hodnotenia krajinného rázu. Použitá bola päťstupňová škála pre označenie miery zásahu : žiadny zásah, slabý zásah, stredne silný zásah, silný zásah, veľmi silný zásah.

- Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma [napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti], na územný systém ekologickej stability.

V riešenom území mesta Vrábľa nie sú zastúpené chránené územia prírody a nie sú potenciálne navrhované chránené územia prírody v rámci sústavy Natura 2000. Celé katastrálne územie Vráblav je v 1. stupni ochrany prírody, v ktorom sa uplatňuje všeobecná ochrana prírody a krajiny.

Územie mesta VRÁBLA a jeho okolie patrí k poľnohospodársky intenzívne využívaným typom krajiny, kde podstatnú časť tvoria prvky využívania ornej pôdy. Najvýznamnejším segmentom siete ÚSES na území mesta VRÁBLA je hlavne tok Žitavy, resp. jeho nezregulovaná časť. Je tu však viacero prvkov krajiny, zvlášť takých, ktoré sa viažu na hydrický systém nivy Žitavy a jej prítokov, ale aj človekom vytvorených prvkov ako sú vinohrady. Nenachádza sa tu žiaden prvok (biocentrum, biokoridor) nadregionálneho významu. Na regionálnej úrovni bol na sledovanom území vyčlenený len regionálny biokoridor toku rieky Žitavy a jej vetvy potok Široči - na, Host'ovský potok a Babindolský potok. Na

sútoku dvoch posledne menovaných potokov bola vybudovaná vodná nádrž Vráble, ktorá je klasifikovaná z hľadiska ÚSES ako vodná plocha nadregionálneho významu vyčlenená v rámci projektu Commercialfishponds project (IUCN). V oblasti sa nachádzajú nasledujúce plochy vyžadujúce zvýšenú pozornosť v oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny:

- Nadregionálne biocentrum vodná nádrž Vráble
- Lokálne biocentrum Vinohrad 1 a Lokálne biocentrum Vinohrad 2
- Regionálny biokoridor potok Širočina
- Lokálny biokoridor Telinský potok
- Lokálny biokoridor – Kovačovský potok
- Lokálne biocentrum Lúka – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum Lužný lesík – Horný Ohaj
- Lokálne biocentrum lokálneho významu - meandre Žitavy
- Nadregionálny biokoridor toku Žitavy

PHRSR mesta Vráble nebude mať negatívny vplyv na chránené územia. V strategickom dokumente sú plne rešpektované všetky prvky územného systému ekologickej stability regionálnej a nadregionálnej úrovne (RÚSES). Pri umiestňovaní novej zástavby, najmä plôch pre bývanie, boli zohľadňované pásma hygienickej ochrany, resp. ochranné pásma existujúcich stavieb a činností, ktoré predstavujú zóny ich vplyvu na prostredie:

- ochranné pásmo cintorínov
- ochranné pásmo čistiarnie odpadových vôd
- pásmo hygienickej ochrany priemyselných areálov a areálov so živočíšnou výrobou
- ochranné, prístupové pásmo vodných tokov
- ochranné pásmo lesa
- ochranné pásma líniových technických stavieb – vymedzené ochranné pásma majú elektrické vedenia vysokého napätia, elektrické stanice, potrubia vysokotlakového a strednotlakového plynovodu, regulačné stanice, potrubia vodovodu a kanalizácie
- ochranné pásma ciest I až III. triedy (platia mimo zastavaného územia)

Navrhnuté sú nasledovné opatrenia:

- prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb.
- zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastmi za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- doplniť sprievodnú vegetáciu vodných tokov a vodných plôch vhodnými pôvodnými drevinami, oddeliť pásmami TTP brehy vodných tokov od plôch ornej pôdy,
- prepojiť jednotlivé navrhované prvky ÚSESu vhodným spôsobom (napr. pásmi TTP, líniami nelesnej stromovej a krovinovej vegetácie), zachovať plochy súčasnej nelesnej stromovej a krovinovej vegetácie a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výrubu drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potenciálnu vegetáciu v riešenom území.
- vypracovať návrh uličnej, parkovej a verejnej zelene v meste, zabezpečiť ich odbornú starostlivosť
- zachovať jestvujúce plochy trvalých trávnych porastov,
- zabezpečiť ochranu lokalít pravidelne podmäčianých pôd, ktoré plnia funkciu interakčných prvkov v rámci kostry M-ÚSES,
- realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia inváznych druhov rastlín a drevín.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.

Navrhované riešenie PHRSR mesta Vráble vytvára predpoklady pre zabezpečenie ochrany historických, umelecko-historických, urbanistických a architektonických hodnôt prostredia i objektov. Ochrana archeologických nálezísk a ich pamiatkových hodnôt pri realizácii plánovanej výstavby bude zabezpečená v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu

formou záchranného archeologického výskumu s dostatočným časovým predstihom. Pri realizácii plánovanej výstavby bude nevyhnutné zabezpečiť ochranu pamiatkových hodnôt na riešenom území v zmysle príslušných ustanovení zákona o ochrane pamiatkového fondu. Ku každej pripravovanej stavebnej činnosti na posudzovanom území je potrebné vyžiadať v zmysle pamiatkového zákona vyjadrenie dotknutého orgánu štátnej správy, ktorý určí spôsob ochrany evidovaných a potencionalných archeologických nálezísk a nálezov.

11. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.

Na území mesta Vráble nie sú známe paleontologické nálezy. V prípade objavu paleontologického náleziska bude postupované v zmysle platných právnych predpisov.

12. Iné vplyvy.

Žiadne iné vplyvy navrhovaných činností a stavieb navrhovaných v PHRSR mesta Vráble neboli zistené.

13. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.

Na základe vykonaných analýz abiotických, biotických a socioekonomických podkladov o území boli vytvorené modely krajinno-ekologických komplexov. Územie mesta je charakterizované základnými typmi krajinno-ekologických komplexov. Takto získané homogénne priestorové areály disponujú rovnakými krajinnoekologickými vlastnosťami. Na základe interpretácie vlastností krajinnoekologických komplexov (typy KEK) a predpokladaných vstupov a výstupov nového priestorového usporiadania a funkčného využívania územia boli identifikované súčasné environmentálne problémy, krajinno-ekologické limity a predpokladané vplyvy. Na základe identifikovaných vplyvov na jednotlivé komplexy krajiny a ich vlastností bola vypracovaná komplexná syntéza vplyvov PHRSR.

Syntéza vplyvov strategického dokumentu.

	Významnosť vplyvov									
	Variant 1					Variant 0				
Vplyvy na životné prostredie	N	S	V	K	D	N	S	V	K	D
Abiotický komplex krajiny										
Horninové prostredie a geomorf. pomery		-				0				
Pôda		-				0				
Ovzdušie		+				0				
Klimatické pomery	0					0				
Podzemná a povrchová voda				+					-	
Biotický komplex krajiny										
Vplyv na rastlinstvo		-				0				
Vplyv na živočíšstvo		-				0				
Socioekonomický komplex krajiny										
Krajinná štruktúra a vzhľad krajiny		+				0				
Územný systém ekologickej stability		+						-		
Obyvateľstvo (hluk, prašnosť)			-					-		
Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky	0					0				
Vplyvy na archeol. a paleontol. náleziská	0					0				
Doprava			+					-		
Chránené úz. a ekol. významné segmenty krajiny		+				0				
Rekreácia a turizmus				+					-	
Poľnohosp. a lesné hospodárstvo		-				0				
Zamestnanosť		+					-			
Priemysel		+					-			

N – bez vplyvu, S – vplyvy zanedbateľné, V – vplyvy málo významné, K – vplyvy významné, D – vplyvy veľmi významné, 0 – neutrálne, - negatívny, + pozitívny

Syntéza predpokladaných vplyvov navrhovaného priestorového usporiadania a funkčného využívania územia na jednotlivé komplexy krajiny hodnoteného územia preukázala variabilitu vplyvov navrhovaných variant z hľadiska celkovej zvolenej škály významnosti vplyvov. Z hľadiska vyhodnotenia poradia veľmi významných vplyvov možno konštatovať:

Koncept - Variant 1 je vhodným variantom strategického dokumentu, ktorý predpokladá hlavne pozitívne vplyvy na jednotlivé skúmané zložky.

Nulový variant dosiahol dva významné negatívne vplyvy a žiaden významný pozitívny vplyv.

Vplyvy v tejto fáze spracovania dokumentácie zväčša nie je možné vyjadriť presnými kvantitatívnymi ukazovateľmi. Pri spracovaní PHRSR však boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, a to najmä:

- Kvalita ovzdušia podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší.
- Vyhláška MŽP SR č. 410/2012 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ovzduší.
- Vyhláška MŽP SR č. 360/2010 Z.z. o kvalite ovzdušia.
- Vyhláška MŽP SR č. 411/2012 Z.z. o monitorovaní emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia a kvality ovzdušia v ich okolí.
- Vyhláška č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, technických požiadavkách a všemesto Vrábľených podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia
- Vyhláška č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všemesto Vrábľených podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. (vodný zákon)
- Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení zákona č. 454/2007 Z. z.
- Vyhláška č. 24/2003 Z. z. ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov
- zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch
- Vyhláška č. 284/2001 Z. z. ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov
- Vyhláška č. 409/2002 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 284/2001 Z. z.
- Hladina hluku vo vonkajšom priestore stanovené podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z. ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu
- Zákon č. 596/2002 Z. z. – úplné znenie zákona č. 272/1994 Z.Z. o ochrane zdravia ľudí

Komplexné riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia mesta Vráble pri zohľadnení rozvojových zámerov mesta a investičnej činnosti v riešenom území navrhuje aktivity, ktoré nie sú v rozpore s právnymi predpismi v oblasti ochrany a racionálneho využívania životného prostredia. PHRSR mesta Vráble vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja. Vlastná realizácia jednotlivých aktivít musí byť postupne konkretizovaná v ďalších plánovacích postupoch a dokumentáciách. Činnosti, ktoré podliehajú posúdeniu vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. môžu byť povolené príslušným orgánom len na základe odporúčania s ukončeného procesu posúdenia vplyvov na životné prostredie príslušným orgánom. Strategický dokument vytvára predpoklady pre rozvoj územia, ktoré smerujú k zmene organizácie dopravy, rozvoj obytnej zástavby, zariadení občianskej vybavenosti, rozvoj výroboobslužných zón a športovo rekreačných zón. Strategický dokument sa dotkne všetkých obyvateľov a návštevníkov mesta Vráble. Priame vplyvy na obyvateľstvo budú najmä v oblastiach, kde sa navrhujú nové aktivity. Priame vplyvy na obyvateľstvo,

spojené až s realizáciou objektov podľa PHRSR, budú v etape výstavby a následne počas prevádzky. Z hľadiska obyvateľstva komplexné riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania riešeného územia možno hodnotiť pozitívne a to vzhľadom na rozšírenie ponuky bývania, občianskej vybavenosti, pracovných príležitostí a služieb.

V. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

1. Opatrenia na odvrátenie, zníženie alebo zmiernenie prípadných významných negatívnych vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia, ktoré by mohli vyplývať z realizácie strategického dokumentu.

PHRSR mesta Vrábľe komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúladzuje záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia. Opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie musia vychádzať z princípov trvalo udržateľného rozvoja. Z hľadiska dosiahnutia trvalo udržateľného rozvoja regiónov treba za základný strategický cieľ považovať zabezpečenie takého socioekonomického rozvoja, ktorý je zameraný na dosiahnutie kvalitnej životnej úrovne obyvateľstva, na elimináciu starých a na prevenciu vzniku nových environmentálnych problémov, a ktorý je v súlade s prírodným, sociálnym a ekonomickým potenciálom regiónu. Realizácia tohto cieľa je možná len vzájomnou integráciou jednotlivých aspektov trvalo udržateľného rozvoja ekonomického, sociálneho a environmentálneho.

V súčasnej prevádzke krajiny katastra mesta a návrhu rozvoja sídla sú evidované negatívne stresové prvky, ktoré sú v PHRSR konkrétne riešené opatreniami na ich elimináciu :

- priesťah cesty I / 51 Trnava – Nitra – Levice – I / 66, ktorá tvorí spojniciu s diaľnicou D-1 a E-75 cez centrálnu časť mesta so stálym nárastom automobilovej dopravy,
- realizáciou pripraveného zámeru obchvatu cesty I triedy mimo centrálnu časť mesta,
- návrh dopravného režimu skľudnenia automobilovej dopravy v celom priebehu ciest cez zastavané územie mesta tvorbou spomaľovacích stredových ostrovčekov a značení pri priechodoch chodcov, deliacich pásov zelene medzi vozovkami, pešími chodníkmi a zástavbou domov,

z obytnej zástavby eliminovať

- drobné remeselné výroby a dielne, ktoré hlukom, zápachom a znečisťovaním ovzdušia znepríjemňujú každodenný život obyvateľov mesta
- malé zdroje znečistenia - lokálne kúreniská na tuhé palivo, prevažne sa jedná o staršie rodinné domy v pôvodnej zástavbe,
- regulovať nadmerný chov domácej hydiny a hospodárskych zvierat v rodinnej zástavbe,

nedostatočná technická infraštruktúra

- zabezpečiť dobudovanie mestskej kanalizácie a zabezpečiť pripojenie na kanalizačný systém všetky budovy mesta,
- pri elektrifikácii a teplofikácii budov podporovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie,
- zabezpečiť úplnú plynofikáciu mesta.

- Pre ochranu ovzdušia sa požaduje postupovať v súlade s legislatívnymi predpismi a krajskou environmentálnou politikou na úseku štátnej ochrany ovzdušia a jej stanovenými prioritami a opatreniami

- Dodržiavať opatrenia vyplývajúce zo Stratégii adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, prijatej uznesením vlády SR č.148/2014 z 26.3.2014, uvedené najmä v kapitole 8.3. Sídelné prostredie:

- koncipovať urbanistickú štruktúru tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu v sídlach,
- zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v sídlach,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb,
- vytvárať a podporovať vhodnú klímu pre chodcov a cyklistov v sídlach
- zabezpečiť prispôbenie výberu drevín pre výsadbu v sídlach meniacim sa klimatickým podmienkam.

návrhom dopravných opatrení

- realizáciou pripraveného zámeru preložky cesty I. triedy južnou časťou mesta sa očakáva zníženie frekvencie súčasnej dopravy na ťažiskových komunikáciách mesta a obmedzenie dopadov exhalátov z automobilovej dopravy na životné prostredie mesta.

navrhnuté riešenia v oblasti energetického vybavenia ;

- nové stavby riešiť progresívnou metódou nízkoenergetických a pasívnych bodov a inteligentných objektov,
- z hľadiska optimálneho vývoja štruktúry sídla je regulatívmi stanovené nepripustiť, aby sa v rámci ucelenej zóny bývania tvorili nové prevádzky priemyselnej výroby a služby, ktoré by znečisťovali ovzdušie a obmedzovali obytné funkcie,
- vytvorením pásu izolačnej vzrastlej zelene s vhodnou skladbou drevín v priestore priemyselných areálov a hlavných dopravných ťahov a tým čiastočne eliminovať vplyv exhalátov z dopravy priamo na obytnú zónu sídlisk.

Ochrana proti hluku

- návrhom dopravných opatrení a priestorových úprav koridorov hlavných ulíc mesta návrhom výstavby obchvatu cesty mimo zastavané územie je riešene obmedzenie dopadov hluku z automobilovej dopravy na životné prostredie mesta;
- z hľadiska optimálneho vývoja štruktúry sídla je prijatie opatrenia mesta, aby sa v rámci ucelenej zóny bývania netvorili nové prevádzky malovýroby a služby, ktoré by hlukom znehodnocovali životné prostredie
- pre už existujúce prevádzky s týmto dopadom riešiť premiestnenie prevádzok, ktoré ohrozujú, resp. znehodnocujú životné prostredie obytnej funkcie mesta.
- vytvorením pásu izolačnej vzrastlej zelene s vhodnou skladbou drevín v priestore priemyselných areálov a hlavných dopravných ťahov a tým čiastočne eliminovať vplyv exhalátov z dopravy priamo na obytnú zónu sídlisk.

Ochrana vôd

- Dodržiavanie opatrení vyplývajúce zo Stratégii adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, prijatej uznesením vlády SR č.148/2014 z 26.3.2014, uvedené najmä v kapitole 8.3. Sídelné prostredie, odsek Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky, s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne obcí a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v intraviláne obcí,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách,
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí,
- usmerniť odtokové pomery pomocou drobných hydrotechnických opatrení,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.
- V územnom rozvoji a urbanizácii krajiny zohľadňovanie princípu zadržiavania vôd v území a zamedzenia erózie pôdy.
- Zabezpečenie ochrany vôd pri sledovaní environmentálnych cieľov a ich trvalo udržateľného využívania ako sú: postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami, zastavenie alebo postupné ukončenie emisií, dodržiavanie podmienok ochrany vodárenských zdrojov v zmysle vodoprávneho rozhodnutia orgánu štátnej správy.
- Dobudovanie kanalizácie v pôvodnej, najstaršej časti mesta a zabezpečenie odkanalizovania všetkých budov aj v okrajových častiach.
- Skvalitnenie prostredia tokov (hlavne Žitava, Telinský potok, Širočina) s opatreniami na zabezpečenie ich prietochnosti a čistoty.
- Revitalizácia brehového prostredia vodnej nádrže.
- V rámci opatrení na zadržiavanie vody v území je riešené pre vodný tok Žitava, Telinský potok, Širočina podpora a revitalizácia brehových porastov okolie toku ako infiltračnú plochu pre zrážkovú vodu.

Nakladanie s odpadmi

- podporu z prostriedkov Recyklačného fondu zamerať na chýbajúce recyklačné kapacity a podporu separovaného zberu odpadu, - RF

- podporiť projekty na materiálové zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov pridelením finančnej podpory prostriedkov EU (ERDF),
- spaľovanie odpadového dreva a inej biomasy rozvíjať v súlade s prirodzenými možnosťami uplatnenie podľa miestnych podmienok,
- podporovať vo všetkých oblastiach vzniku odpadov separovaný zber pre rozvoj recyklácie materiálov zo zhodnotiteľných odpadov,
- uprednostniť zhodnocovanie odpadov pred skládkovaním,
- zvýšiť poplatky za ukladanie odpadov na skládky, pre všetky triedy skládok,
- celoplošné zvyšovanie počtu separovaných zložiek komunálneho odpadu,
- zlepšovanie logistiky systémov separovaného zberu podľa miestnych podmienok (komplexné systémy zberu),
- zvyšovať zapojenie občanov do separovaného zberu zlepšovaním informovanosti a zvyšovaním ich environmentálneho povedomia,
- podporovať všetky formy materiálového zhodnocovania (domáce, komunitné, priemyselné),
- doriešiť technicko-organizačné zabezpečenie zberu biologicky rozložiteľných odpadov z domácnosti a siete hotelových zariadení (20 01 08),
- vytvoriť podmienky zabráňujúce kontaminácii biologicky rozložiteľných odpadov škodlivinami a spracovať receptúry pre celoročné kompostovanie,
- komplexne riešiť uplatňovanie kompostov na trhu a zvyšovať mieru ich zhodnotenia spracovaním na substráty,
- zaviesť systém evidencie a kontroly nakladania s odpadmi v mestách a obciach,
- zabrániť kontaminácii komunálnych odpadov problémovými látkami, ktoré zabráňujú ich materiálovému zhodnocovaniu,
- pre odpady z dreva uplatňovať energetické zhodnocovanie (využiť drevnú hmotu ako palivo).

Pri rozhodovaní o realizácii navrhnutých aktivít a výbere z možných realizačných variantov sa ďalej navrhuje:

- brať do úvahy ich vplyv na udržateľný regionálny rozvoj,
- sledovať vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických vplyvov,
- sledovať vyváženosť lokálnych a regionálnych vplyvov projektov s prihliadnutím na cezhraničné vplyvy,
- sledovať nielen prínos aktivity a jej finančnú realizovateľnosť ale aj mieru ohrozenia životného prostredia a hodnotu potrebných environmentálnych opatrení,
- zabezpečiť transparentnosť, vrátane prístupu k informáciám, v celom procese vyhlasovania výziev, výberu a pridelovania prostriedkov ako aj monitoringu a hodnotenia projektov, opatrení a prioritných osí a celého operačného programu pri rešpektovaní ochrany hospodárskej súťaže,
- zefektívniť a zjednodušiť administráciu prípravy a realizácie projektov tak, aby boli prístupné širšiemu okruhu adresátov pomoci z rôznych obcí bez zvláštnych požiadaviek na ich finančné, technické a personálne kapacity za súčasného zabezpečenia objektívnosti výberu a dôslednosti kontroly,
- zvýšiť účasť obyvateľstva na príprave projektov a vytvoriť podmienky na dialóg medzi expertmi, zástupcami navrhovateľov projektov, samosprávou a verejnosťou,
- zabezpečiť uplatnenie posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni konkretizácie aktivít pre jednotlivé činnosti v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. tak, aby bola zabezpečená technická a technologická optimalizácia, ich vhodná lokalizácia, výber najlepších dostupných technológií, ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov,
- zachovať princípy ochrany prírody a krajiny,
- sledovať možnosť dodržiavania štandardných platných technických, technologických, organizačných a bezpečnostných predpisov súvisiacich s navrhovanou aktivitou vrátane protipožiarnych opatrení.

Doplňujúce odporúčania

Na základe analýzy a vyhodnotenia aktivít navrhovaných v posudzovanom strategickom dokumente predkladáme nasledujúce doplňujúce odporúčania formulované s cieľom posilniť pozitívny vplyv PHRSR a vytvoriť lepšie možnosti pre podporu smerovania územia mesta Vráble k trvalo udržateľnému rozvoju:

- Pri rekonštrukcii sociálnych zariadení podporovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie (napr. zmeniť všade kde sa to dá, palivovú základňu energetických zdrojov na výrobu tepla a teplej vody v prospech využívania obnoviteľných zdrojov energie)
- Zamerať sa na dosiahnutie takej úrovne zeleného obstarávania, akú v súčasnosti dosahujú členské štáty EÚ s najlepšimi výsledkami
- Implementovať základné princípy trvalo udržateľného rozvoja do učebných osnov na všetkých stupňoch škôl a tiež do celoživotného vzdelávania učiteľov a riadiacich pracovníkov
- Podporiť vzdelávanie v otázkach ako je napr. trvalo udržateľné využívanie energie a dopravných systémov, modely trvalo udržateľnej výroby a spotreby, zdravie, zodpovedné občianstvo a pod.
- Čo najviac škôl zapojiť do programu „Zelená škola“ a ďalších environmentálne orientovaných iniciatív (Zdravá škola a pod.)
- Zavádzať integrované environmentálne riadenie do škôl a školských zariadení
- Spolupracovať s rezortom zdravotníctva pri realizácii preventívnych opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia v školách tak, aby sa znižovala chorobnosť na respiračné choroby
- Zosúladiť prístup ochrany prírody, ochrany pred povodňami a ochrany vôd cez integrovaný manažment krajiny
- Zvýšenou mierou pôsobiť na vedomie obyvateľov o rizikách povodní a ochrane pred povodňami. Pre tento účel vypracovať a vydať mapy s vyznačením rizikových oblastí s údajmi o pravdepodobnosti výskytu povodňových prietokov
- Protipovodňovú ochranu uskutočňovať v zmysle Akčného programu trvalo udržateľnej ochrany pred povodňami
- Zapájať MVO do praktickej starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny, využívať spoluprácu na získanie ďalších finančných zdrojov
- Zapájať obce do starostlivosti o chránené územia a vytvárať podmienky pre uplatňovanie ekoturistiky
- Zabezpečiť priaznivý stav osobitne chránených častí prírody a krajiny prostredníctvom zapojenia vlastníkov a užívateľov pozemkov aj uplatnením stimulačného opatrenia (finančný príspevok štátu)
- Zachovať druhy a biotopy s osobitným dôrazom na zabránenie fragmentácie prirodzeného prostredia
- Dobudovať materiálnu základňu pre realizáciu výchovy k ochrane prírody v chránených územiach
- Realizovať plán rekonštrukcie a budovania náučných chodníkov a náučných lokalít v chránených územiach
- Vytvoriť stratégiu invázných druhov a akčný plán, ako odstraňovať invázne druhy rastlín v chránených územiach. Spolupracovať aj s miestnymi samosprávami a MVO
- Vypracovať a realizovať systém vzdelávania odborných zamestnancov organizácií ochrany prírody, vrátane jazykovej prípravy, s cieľom zlepšenia komunikácie s vlastníkami, samosprávou a návštevníkmi chránených území
- Zvýšiť účinnosť pôsobenia na verejnosť prostredníctvom masmédií, rozšírenia edičnej činnosti a ďalšími výchovno-propagačnými akciami s cieľom zlepšenia jej vzťahu k ochrane prírody a k myšlienkam trvalo udržateľného rozvoja
- Vytvoriť podmienky pre plnenie medzinárodných záväzkov v oblasti starostlivosti životné prostredie a zdravie na regionálnej úrovni
- Pri vypracovaní programov starostlivosti o chránené územia, najmä chránené vtáčie územia a územia európskeho významu aktívne spolupracovať v rámci cezhraničnej spolupráce so zahraničnými partnermi
- Aktívne spolupracovať pri vytváraní integrovaného dopravného systému
- Pri zlepšovaní bezpečnostných parametrov ciest podporovať realizáciu cyklistických trás a cyklistickej dopravy
- Vypracovať plán trvalo udržateľnej mestskej a prímestskej dopravy s cieľom dosiahnuť rovnováhu medzi individuálnou a hromadnou dopravou
- Rozširovať udržateľné formy dopravy, ako je verejná hromadná doprava a cyklistika
- Brať ohľad na najzraniteľnejších účastníkov dopravy, napr. znížením najvyššej prípustnej rýchlosti alebo vytvorením peších zón v centrách miest alebo obytných zón
- Zlepšiť hospodársky a environmentálny výkon všetkých druhov dopravy a v prípade potreby realizovať opatrenia v prospech presunu toku cestujúcich a tovarov od cestnej na železničnú a verejnú dopravu
- Podporovať vybudovanie trvalo udržateľných komunit v mestských a vidieckych oblastiach

- Posilňovať a podporovať prístupy ako miestna Agenda 21 a iné procesy so širokou účasťou verejnosti
- Podporiť zvyšovanie environmentálnej výkonnosti energeticky úsporných budov (izolácia, využitie obnoviteľných zdrojov energie, zelené strechy, pasívna / solárna konštrukcia, nízkoenergetické stavby a pod.)
- V procese regenerácie sa zamerať na hnedé parky, pri riešení ktorých by mohli vzniknúť verejno-súkromné partnerstvá so smerovaním k novému rozvoju týchto území pre služby, obchod, výrobu ale i pre projekty bývania, rekreácie a občianskej vybavenosti
- V procese regenerácie hnedých parkov môžu nové funkcie poskytovať i tzv. objekty priemyselného dedičstva, ktoré môžu byť selektívne zachované
- Zavádzať integrované environmentálne riadenie mestského prostredia (napr. zavedenie systémov EMAS alebo ISO 14001)
- Zlepšiť informovanosť o znečistení životného prostredia a nepriaznivých vplyvov na zdravie
- Podporovať ekologické inovácie, ktorých cieľom je pokrok smerom k dosiahnutiu trvalo udržateľného rozvoja tým, že znižujú vplyv na životné prostredie, alebo vedú k účinnejšiemu a zodpovednejšiemu využívaniu prírodných zdrojov, vrátane energie
- Podporovať medzidisciplinárny a prierezový výskum
- Vedecké inštitúcie by mali pracovať tak, aby sa inovácie, výskum a technologický rozvoj stal účinnejší a prístupnejší miestnym podnikom
- Podporovať výskum vzájomného pôsobenia sociálnych, hospodárskych a ekologických systémov, metód a nástrojov analýzy rizika, systémov spätnej projekcie, predpovedí a prevencie
- Podporovať vzdelávanie v oblasti zavádzania environmentálneho manažérstva v podnikateľskom a verejnom sektore
- Ekonomicky stimulovať aktivity zamerané na udržateľné využívanie prírodných zdrojov
- Podporiť výskum biodiverzity, genetických zdrojov, ekosystémov a interakcií s ľudskou činnosťou
- Dosiahnuť pokrok v medzinárodnej a cezhraničnej spolupráci tak, aby sa environmentálne politiky a opatrenia navzájom podporovali.
- Stimulovať environmentálne a ekologické inovácie prostredníctvom rozsiahleho zavádzania IKT a investovania do IKT
- Rozširovať IKT vrátane digitálneho obsahu, prístupnosť a digitálna gramotnosť a podporovať vzdelávacie aktivity zamerané na zvyšovanie znalostí a vedomostí o internete
- Zavádzať rozšírené verejné e-služby v prístupe k informáciám o životnom prostredí a zdraví a vo výchove a vzdelávaní k trvalo udržateľnému rozvoju
- Posilňovať dôveru v IKT a podporu pri používaní IKT a osobitným dôrazom na aspekty súkromia

Požiadavky dotknutých orgánov a organizácií:

Zo stanovísk doručených k oznámeniu a z obsahu oznámenia vyplynula potreba v správe o hodnotení podrobnejšie rozpracovať nasledovné okruhy otázok súvisiacich s navrhovaným strategickým dokumentom:

2.2.1 V rámci strategického dokumentu je dôležité z hľadiska ochrany prírody a krajiny, aby v PHSR bolo rozpracované, ako budú rozvojové programy, zámery a projekty v budúcnosti ovplyvňovať kvalitu a stupeň ŽP a ekologickú stabilitu. Preto je žiaduce, aby v rámci PHSR bola zakotvená požiadavka na neustále monitorovanie a vyhodnocovanie **koeficientu ekologickej stability (KES) a stupňa ekologickej stability (SES)**. Tieto údaje uvádzať každoročne. Stupeň ekologickej stability mesta resp. jeho jednotlivých zón nesmie klesať oproti stanovenému SES v súčasnosti.

Uvedená požiadavka nebude akceptovaná, nakoľko PHRSR mesta nie je dokument primárne zameraný na riešenie environmentálnych aspektov územia, ale ekonomickou stratégiou rozvoja. Výpočet uvedených koeficientov neukladá v takomto dokumente žiadna právna forma ani metodika. Keďže sú mnohé ciele a aktivity stanovené indikatívne, nie je ani možné tento koeficient vypočítať, pretože rozsah činností, lokalizáciu, zábery ako aj prípadné zmeny funkčného využitia územia budú určené až pri samotnom realizovaní. Následne môžu byť predmetom posudzovania EIA.

2.2.2 Pri navrhovaní opatrení na elimináciu negatívnych vplyvov vychádzať z ekosystémového prístupu (hľadiska) – ekosystémové služby.

Opatrenia sú predmetom tejto hodnotiacej správy a budú premietnuté aj do dokumentu.

2.2.3 V PRO v oblasti krajinnoekologickej sa primerane zaoberať vyhodnotením prírodne zachovalých a významných nechránených lokalít na území Mesta Vráble v rámci legislatívnej možnosti zákona (§ 25a zákona). V budúcnosti ich navrhnúť na vyhlásenie ako Obecné chránené územie, ktoré by vyhlasovala obec/mesto podľa § 69 ods. 1 písm. j/ zákona č. 543/2002 Z. z. v platnom znení s účinnosťou od 1.1.2014. Za takéto územia by sa dali považovať niektoré významné krajinné prvky v danom území.

Rozsah riešenie oblasti životného prostredia je v dokumente riešený na dostatočnej úrovni. Podrobné analýzy a návrhy sú predmetom krajinnoekologických plánov.

2.2.4 V rámci ekonomických rozvojových zámerov, najmä v oblasti rozvoja dopravy zakomponovať opatrenie – nové cestné komunikácie budovať len takým spôsobom, ktorý umožňuje prirodzený spôsob migrácie živočíchov - podchody, ekodukty - § 4 ods. 6 a 7 zákona č. 543/2002 Z. z. Dopravné koridory plánovať do oblastí, kde nehrozia konflikty so záujmami ochrany prírody a krajiny, príp. do takých, kde hrozia najmenšie ujmy a kde sú navrhnuté kompenzačné opatrenia.

Všetky dopravné zariadenia sú plánované v rámci zastavaného územia mesta. Jedinou výnimkou je plánovaná výstavba obchvatu, ktorá ale nie je v kompetencii mesta. Uvedené bude zohľadnené pri hodnotení samotnej činnosti EIA.

2.2.5 V PRO sa v rámci krajinno-ekologickej oblasti zaoberať projektovaním opatrení zameraných na riešenie **konfliktných uzlov aj na miestnej úrovni** a stanovením primeraných odporúčaní pre riešenie konfliktov so záujmami ochrany prírody a krajiny v daných uzloch, napr. definovaním stresových a bariérových efektov voči migrujúcim živočíchom a navrhnutím opatrení na elimináciu a nápravu.

Všetky dopravné zariadenia sú plánované v rámci zastavaného územia mesta. Jedinou výnimkou je plánovaná výstavba obchvatu, ktorá ale nie je v kompetencii mesta. Uvedené bude zohľadnené pri hodnotení samotnej činnosti EIA. Navrhované komunikácie v rámci intravilánu nekolidujú s migračnými trasami živočíšstva.

2.2.6 Navrhnuť najmä strednodobé ako aj dlhodobé opatrenia zamerané na neustále zlepšenie mikroklimy v meste, v priemyselnom parku a popri hlavných cestných ťahoch, napr. aj zvyšovaním podielu využívania OZE (fotovoltaika), ako aj zvyšovaním podielu zelene, vrátane drevín v priemyselnom parku.

Uvedené bolo v strategickej časti zohľadnené.

2.2.7 Posilňovať biodiverzitu v k. ú. mesta **trvalo udržateľným plánovaním, ktoré musí v sebe zahŕňať podporu biodiverzity všetkých zložiek bioty** (rastlinstvo aj živočíšstvo).

Uvedené bolo v strategickej časti zohľadnené nepriamo.

2.2.8 Podporovať rozvoj cyklodopravy – budovanie cyklotrás (napr. smerom na VN Vráble) vrátane zabezpečenia príslušnej infraštruktúry a mobiliáru – odstavné plochy, stojany, miesta na krátkodobý odpočinok - odpočívadlá. V rámci komunikácií oddeliť cyklotrasu a vymedziť v rámci komunikácie.

Uvedené bolo v strategickej časti zohľadnené.

2.2.9 V kapitole II subkapitola 3. Hlavné ciele požadujeme doplniť v druhej vete text za slovami cestovného ruchu, **krajinného a ekologického plánovania**, ekonomického či kultúrneho rozvoja mesta Vrábľa.

Uvedené bude v strategickej časti zohľadnené.

2.2.10 V školstve prioritu klásť aj v oblasti environmentálnej výchovy a výchovy k ochrane prírody a krajiny.

Samospráva nemôže výrazne zasahovať do kurikula určeného orgánom štátnej správy. Rozsah a obsah environmentálnej výchovy je potrebné riešiť z vyššej úrovne riadenia verejnej správy.

2.2.11 V dokumente uviesť presnejšiu charakteristiku územného plánu mesta Vrábľa s uvedením údajov, kedy bol schválený, či bol aktualizovaný, ak áno, s uvedením údajov o aktualizácii. Taktiež presnejšie charakterizovať v akom vzťahu je územný plán mesta Vrábľa k dokumentu, pričom následne je to potrebné v dokumente aplikovať.

Uvedené bude v dokumente zohľadnené.

2.2.12 U stavieb navrhovaných na ceste I/51, ktorej správcom je Slovenská správa ciest, nie sú uvedené konkrétne, resp. odhadované investičné náklady na ich realizáciu, ale je uvedené „podľa potreby“. Tieto náklady je potrebné spresniť po dohode s SSC.

Keďže uvedené nepatrí do kompetencie mesta, nie je potrebné uvedené náklady odhadovať.

2.2. 13 Pri požiadavkách na riešenie uvedených „okružných“ križovatiek preformulovať tieto požiadavky na rekonštrukciu či prestavbu križovatiek, keďže požiadavka na „okružnú“ križovatku už predurčuje jej technické riešenie a dopravno – inžiniersky rozbor nemusí takéto technické riešenie potvrdiť, resp. preukázať potrebu iného vhodnejšieho riešenia.

Ciele a opatrenia sú stanovené indikatívne, v priebehu času sa podľa potreby môžu/musia meniť. Nie je preto potrebné v tejto fáze plánovania jednoznačne určiť konečné vhodné riešenia.

2.2.14 Na základe SWOT analýzy bol spracovaný akčný plán, ktorý je súčasťou materiálu. Pre úlohy v akčnom pláne, ktoré vychádzajú zo SWOT analýzy odporúčame stanoviť konkrétne termíny. Do SWOT analýzy a akčného plánu zahrnúť aj úlohu zmapovania turistických aktivít v meste a blízkom okolí. Len na základe informácií o nich bude možné ich propagovať a priťahovať pozornosť klientov.

Konkrétne termíny v strategickom dokumente nie je možné stanoviť. Určuje len obdobie, kedy by bolo vhodné aktivity realizovať. Presné termíny budú stanovené po premietnutí do rozpočtu mesta a schválení mestským zastupiteľstvom.

2.2.15 Vyhodnotiť spoluprácu s príslušnou oblastnou organizáciou cestovného ruchu, prípadne záujem mesta Vrábľa, organizácií, inštitúcií a podnikateľských subjektov pôsobiacich v meste a regióne o vstup do oblastnej organizácie cestovného ruchu.

Je to vecou operatívnych aktivít samosprávy a dotknutých subjektov. V PHRSR je možné túto požiadavku spomenúť.

VI. Dôvody pre výber zvažovaných alternatív a popis toho, ako bolo vykonané vyhodnotenie vrátane ťažkostí s poskytovaním potrebných informácií, ako napr. technické nedostatky alebo neurčitosti

Krajinnoekologickou evalváciou boli identifikované vplyvy navrhovaného variantného priestorového usporiadania a funkčného využitia riešeného územia na jednotlivé zložky životného prostredia. Pre hodnotenie významnosti vplyvov bola použitá 5 stupňová škála hodnotenia:

- Bez vplyvu - činnosť neovplyvní zložky životného prostredia a socioekonomické prostredie.
- Vplyvy zanedbateľné - činnosť ovplyvní zložky životného prostredia viac menej potenciálne v prípade rôznych - nepredvídateľných udalostí (jedná sa o riziká).
- Vplyvy málo významné - činnosť ovplyvní zložky životného prostredia minimálne, s lokálnym dosahom.
- Vplyvy významné - činnosť ovplyvní zložky životného prostredia širšieho okolia, vplyvy sú vnímané a preukázané objektívne.
- Vplyvy veľmi významné - činnosť podstatne ovplyvní zložky životného prostredia, s regionálnym dosahom.

Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska významnosti znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska významnosti

Významnosť vplyvov	Označenie	Variant 1		Variant 0	
		pozit.	negat.	pozit.	negat.
Bez vplyvu	N	4		11	
Vplyvy zanedbateľné	S	2	5	0	2
Vplyvy málo významné	V	1	2	0	3
Vplyvy významné	K	2	2	0	2
Vplyvy veľmi významné	D	0	0	0	0

Strategický dokument rieši nové priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia mesta v zastavanej časti mesta a len v obmedzenej miere mimo zastavanej časti. Návrh spočíva v intenzifikácii a reštrukturalizácii už urbanizovaných plôch v zastavanom území a priláhom území, racionalizáciou poľnohospodárskej výroby, regeneráciou jestvujúcich a návrhom nových plôch stabilizujúcej zelene a oddychových priestorov v zastavanom území. Zastavane územie mesta sa rozšíri pre rozvoj primárnej (obytnéj) funkcie o nové lokality, vhodné na realizáciu individuálnej bytovej výstavby. Navrhované priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia mesta vo vymedzenom území vytvára predpoklady pre trvalý súlad všetkých subjektov a činností v záujmovom území, s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizačných a kultúrnych hodnôt územia. V návrhu zohľadňuje vzájomné väzby na susedné väčšie mesta - Lúčnica nad Žitavou, Telince, Melek, Tajná, Nová ves nad Žitavou, Veľké Chyndice, Klasov, Paňa.

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.

Pri tvorbe kritérií pre výber optimálneho variantu bol zohľadňovaný záujem, čo najviac eliminovať vplyv navrhovaného priestorového usporiadania a funkčného využívania územia na zložky životného prostredia, socioekonomický komplex krajiny a obyvateľstvo za akceptovania prírodných podmienok územia. Pri návrhu alternatív priestorového usporiadania a funkčného využívania územia sa vychádzalo zo súčasného stavu kvality životného prostredia zhodnoteného v predchádzajúcich kapitolách, ekologickej únosnosti územia, technických predpokladov záujmového územia, pričom boli zohľadnené nasledovné kritériá:

Krajinno-ekologické kritériá :

- vplyvy na substrát (kontaminácia horninového prostredia),
- vplyvy na ovzdušie,
- vplyvy na reliéf (geodynamické javy),
- vplyvy na produkčný potenciál pôd (záber pôdy),

- vplyvy na podzemné a povrchové vody,
- vplyvy na chránené územia,
- vplyvy na faunu a flóru,
- vplyvy na prvky ÚSES.

Environmentálne kritériá :

- vplyvy na obyvateľstvo vrátane zdravia,
- vplyvy na sídla a ich infraštruktúru,
- vplyvy na výrobné činnosti v dotknutom území (poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo),
- vplyvy na nevýrobné činnosti (služby, rekreácia a cestovný ruch),
- vplyvy na krajinný ráz,
- vplyvy na surovinové zdroje,
- vplyvy na odpadové hospodárstvo,
- vplyvy na úroveň hluku a vibrácií,
- kumulatívne vplyvy.

Sociálne kritériá :

- územný rozvoj mesta,
- hospodársky a sociálny rozvoj mesta,
- riešenie problematiky spoločensko-sociálnych vzťahov,
- miestne a lokálne dopravné vzťahy (spôsob dopravnej obsluhy, zásobovanie, dopravná dostupnosť),
- rozvoj dotknutého mesta v nadväznosti na región.

Návrh súboru kritérií vychádza z predpokladu, že pri výbere optimálneho variantu priestorového usporiadania a funkčného využívania územia je potrebné zohľadniť negatívne aj pozitívne vplyvy na jednotlivé zložky dotknutého územia. Potrebne je vyhodnotiť vplyvy na abiotické a biotické zložky ekosystémov, ako aj vplyvy na krajinu, urbánny komplex a využívanie zeme a vplyvy na človeka a jeho zdravie. Rozhodujúca je skutočnosť, do akej miery sa v dôsledku realizácie konkrétneho druhu a rozsahu plánovaného priestorového usporiadania a funkčného využívania územia môže východiskový stav krajiny zmeniť v pozitívnom, či negatívnom slova zmysle, pri rešpektovaní podmienok environmentálnej legislatívy a krajinno-ekologických limitov.

2. Porovnanie variantov.

Navrhovaný variant priestorového usporiadania a funkčného využívania územia a nulový variant bol z hľadiska predikcie vplyvov posúdený na základe bodového hodnotenia vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia v dotknutom území, podľa vyššie uvedenej škály. Pri posúdení boli porovnávané vplyvy navrhovaného variantu a nulového variantu na jednotlivé zložky životného prostredia vrátane socioekonomického komplexu krajiny. Nulový variant bol posúdený s ohľadom na existujúci stav priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s výskytom environmentálnych problémov (Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov).

Nulový variant (variant „0“) predstavuje súčasný stav využívania riešeného územia – katastrálnych území mesta Vrábľa v rozsahu zastavaného územia mesta a plôch mimo zastavaného územia. Je tiež ekvivalentom stavu bez platného PHRSR. To by pre mesto znamenalo, že nebude mať dokument s právnou záväznosťou, ktorý by koncepčne usmerňoval a koordinoval činnosti na území mesta a účinne zamedzil environmentálne neprijateľné zábery a činnosti. Riešenie v predkladanom PHRSR mesta Vrábľa je prezentované v 1 variante.

Variant č.1 – je zameraný na racionálny rozvoj mesta a z hľadiska dlhodobého vývoja progresívny. Ťažiskovým smerovaním je posilnenie obytnej funkcie, vyplýva z polohy mesta v sídelnej štruktúre a malej vzdialenosti od okresného mesta a posilnenie hospodárskej základne využitím potenciálnych možností v oblasti cestovného ruchu a rekreácie. Stratégia návrhu variantu 1. vychádzala z využitia prírodných daností územia a reálnej možnosti navrhnuť využitie polohovej preferencie, ktoré prinesie mestu afektívny, dlhodobý a všeobecne prínosný rozvoj. Význam navrhovanej rekreačno-oddychovej zóny sa predpokladá nielen v miestnej úrovni, ale vytvorením

zaujímavého rekreačného priestoru a ponukou atraktívnej vybavenosti nadštandardnej úrovne chce dosiahnuť nadregionálny hodnotový rámec.

Rozvojom funkcie bývania sa vytvárajú územné podmienky pre bytovú výstavbu rozsahom adekvátnu k predpokladanému demografickému vývoju s primeraným rastom počtu obyvateľov. V zastavanom území mesta sa navrhuje rozvoj bývania na doposiaľ voľných plochách, dostavbou prelúk v uličnom fronte, v rámci rozmerných záhrad rodinnej zástavby s dopravným prístupom a postupným rozširovaním na disponibilných plochách extravilánu s väzbou na súčasnú zástavbu mesta. Návrh tiež počíta s využitím v súčasnosti neobývaných bytov a domov na obytnú funkciu.

Nové obytné územia sú navrhované s rozsiahlejším plošným záberom najmä medzi Chalúpkovou ulicou a mestskou časťou Horný Ohaj, na Žitavskej ulici a v lokalite „Tehlianska cesta“. Sú navrhnuté ako obytné zóny, s prevažne rodinnou zástavbou. Časť obytnej zóny je vyčlenená aj pre zástavbu viacpodlažnými bytovými domami, podrobné členenie zóny bude predmetom spracovania urbanistickej štúdie, resp. územného plánu zóny. Navrhované plochy občianskej vybavenosti budú dimenziou poskytovať dostatok priestoru na umiestňovanie nielen základnej ale aj vyššej resp. nadštandardnej vybavenosti, ktorá sa čakáva od ponúkanej úrovne kvality bývania.

Polohu navrhovanej zóny cestovného ruchu, oddychu a rekreácie určilo viacero faktorov, svoj význam zohrala vízia zapojiť potenciál súčasnej štruktúry zástavby mesta do novovznikajúceho rekreačného priestoru a pre program rozvoja cestovného ruchu tým využiť disponibilné plochy, priestory, budovy, miestnu históriu a spätne vytvoriť finančný rámec pre posilnenie obecných funkcií, budovanie obchodno-obslužnej vybavenosti, rekonštrukciu historicky významných budov, obnovu a budovanie nových spoločenských stretávacích priestorov. Výraznou podporou návrhu je významný územný potenciál Vráblov – vinársky kraj, poloha pri rieke Žitava a vodnej nádrži s bezkolíznym dopravným prepojením a je podnetom k vytvoreniu rozšírenej ponuky aktivít rekreácie, ktoré tomuto mestu chýbajú. Program vybavenosti sa navrhuje na kvalitnej a atraktívnej úrovni, aby ponukou aktivít prilákal pasantov nielen z nitrianskeho regiónu, ale aj širšieho územia a bol podnetom aj pre pobytovú návštevnosť.

Funkcia športovej vybavenosti je riešená intenzifikáciou súčasného futbalového areálu doplnením o športoviská exteriérového charakteru, spravidla ide o športoviská pre rôzne loptové hry, tenis, prípadne pre niektoré ľahkoatletické disciplíny. Plochy pre interiérové športy sú navrhované ako viacfunkčné zariadenia s využitím aj pre športovo-rekreačne orientovaných užívateľov, pre aktívny relax, sú preto navrhnuté ako súčasť rekreačno-oddychovej zóny. Predpokladá sa aj výstavba krytej plavárne.

Vytvorenie podmienok pre rozvoj výroby, ako doplnkovej funkcie je nie menej dôležitým programom návrhu variantu riešenia PHRSR mesta. Plochy priemyslu nadväzne na rozvojové plochy mestských technických služieb tvoria v území samostatnú výrobnú zónu mesta (PHRSR neplánuje tieto plochy rozširovať).

Pol'nohospodárska výroba rastlinná zostáva v stabilizovanej úrovni s odporúčením orientovať sa na rozvoj ekologického poľnohospodárstva s pestovaním biopotravín a ekologického spracovania produktov prvovýroby s umiestnením prevádzok priamo v navrhovaných plochách rozvoja výroby. K tomuto využitiu má vzhľadom na polohu v katastri mesta a danostiam okolitej krajiny významný predpoklad.

Ochranu poľnohospodárskej pôdy a posilnenie ekostabilizačných a migračných vlastností krajiny bude PHRSR riešiť návrhom infiltračných pásov zelene, ktoré zároveň spĺňajú funkciu interakčných prvkov v poľnohospodárskej krajine.

Potenciálne zmeny vyvolané navrhovaným priestorovým usporiadaním a funkčným využívaním územia boli vyhodnotené podľa stupnice uvedenej nižšie:

- +5 – Veľmi priaznivý, veľmi významný, dlhodobý, väčšinou s regionálnym až nadregionálnym dosahom
- +4 – Priaznivý, významný vplyv, dlhodobý, väčšinou s lokálnym dopadom
- +3 – Stredne významný priaznivý vplyv, väčšinou s lokálnym významom
- +2 – Málo významný priaznivý vplyv, s malou plošnou pôsobnosťou
- +1 – Veľmi málo priaznivý vplyv, väčšinou krátkodobý, na malom území
- 0 – Neutrálne pôsobiace vplyvy
- 1 – Veľmi málo nepriaznivý vplyv, väčšinou krátkodobý, na malom území

- 2 – Málo významný nepriaznivý vplyv, s malou plošnou pôsobnosťou
- 3 – Stredne významný nepriaznivý vplyv, väčšinou s miestnym významom
- 4 – Nepriaznivý, negatívny, dlhodobý vplyv, väčšinou s miestnym dopadom
- 5 – Veľmi nepriaznivý, veľmi negatívny vplyv, dlhodobý, väčšinou s regionálnym až nadregionálnym dosahom

Výber optimálneho variantu alebo stanovenie poradia vhodnosti pre posudzované varianty

Navrhované varianty priestorového usporiadania a funkčného využívania územia a nulový variant bol z hľadiska predikcie vplyvov posúdený na základe bodového hodnotenia vplyvov na jednotlivé zložky životného prostredia v dotknutom území, podľa vyššie uvedenej škály. Pri posúdení boli porovnávané vplyvy navrhovaných variant a nulového variantu na jednotlivé zložky životného prostredia vrátane socioekonomického komplexu krajiny. Nulový variant bol posúdený s ohľadom na existujúci stav priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s výskytom environmentálnych problémov.

Hodnotenie predpokladaných vplyvov

Kritériá hodnotenia	Vplyvy na zložky životného prostredia	Variant 1	Variant 0
1. Vplyvy na obyvateľstvo			
a) kvalita života	hluk, prašnosť	1	-1
	vizuálne dopady	1	0
	pracovné príležitosti	2	-2
b) zdravotné riziká	hluk, prašnosť	-1	0
	emisie	1	-1
	prašnosť	-1	0
	odpady	2	0
2. Vplyvy na prírodné prostredie			
a) horninové prostredie a reliéf	znečistenie horninového prostredia	-1	0
	narušenie geologického podložia	0	0
	narušenie stability horninového prostredia	0	0
	ovplyvnenie reliéfu	0	0
b) ovzdušie	emisie z objektov a zariadení	-1	0
	sekundárna prašnosť	-1	0
c) povrchové vody	kontaminácia	3	-3
d) podzemné vody	ovplyvnenie množstva využívania vodných zdrojov	0	0
	ovplyvnenie kvality využívania vodných zdrojov	1	0
	ovplyvnenie miestnych hydrogeologických pomerov	1	0
	ovplyvnenie kvality podzemných vôd na regionálnej úrovni	3	-3
e) pôda	záber pôdy	2	0
	kontaminácia pôdy	0	-3
	erózia	0	0
f) rastlinstvo a živočíšstvo	výrub stromov rastúcich mimo lesa	-1	0
	zásah do biotopov	0	0
3. Vplyvy na krajinu			
a) štruktúra krajiny	zmena využitia krajinných prvkov	1	0
b) krajinný ráz	krajinný ráz	1	0
c) chránené územie	vplyv na chránené územia prírody	0	0
d) ÚSES	vplyvy na ÚSES	3	0
e) kumulatívne vplyvy		0	0
4. Urbánny komplex a využitie krajiny			
a) sídla	kultúrne pamiatky	0	0

	archeologické náleziská	2	0
b) poľnohospodárstvo	záber PPF	-1	0
c) lesné hospodárstvo	záber LPF	-1	0
d) doprava	kvalita dopravnej obsluhy územia	2	-2
	bezpečnosť	2	-2
e) služby, rekreácia, CR	služby, rekreácie a CR	5	-4
f) infraštruktúra	elektrické vedenie	1	0
	plynovod	1	0
	vodovod	1	0
	kanalizácia	4	-4
g) odpady	staré environmentálne záťaž	4	0
	produkované množstvo odpadov	1	0
5. Rozvoj mesta	územný rozvoj mesta	4	-3
	rozvoj mesta v nadväznosti na región	3	-3

Najdôležitejšími kritériami na výber optimálneho variantu je pravdepodobnosť vplyvov na obyvateľstvo a na ochranu prírody dotknutého územia. Pre stanovenie dôležitosti jednotlivých kritérií bola použitá porovnávacia metóda, pri ktorej boli určené priority kritérií. Na základe komplexného hodnotenia variantov priestorového usporiadania a funkčného využívania územia možno konštatovať, že Koncept - Variant 1 PHRSR mesta Vrábľa získal prvé poradie vhodnosti. Variant „0“ získal druhé poradie. Variant „0“ nerieši rozvoj mesta z hľadiska celospoločenských záujmov a rezortných záujmov, ktoré sú deklarované v strategických dokumentoch mesta a regiónu. Z hľadiska celkového hodnotenia medzi obidvoma variantmi je výrazný rozdiel z pohľadu negatívnych dopadov na biotické a abiotické zložky.

Správa o hodnotení bola vypracovaná na základe výsledkov vyhodnotenia oznámenia o strategickom dokumente „PHRSR mesta Vrábľa“ vypracovaného podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v procese posudzovania, informácií uvedených v oznámení, stanoviskách zainteresovaných orgánov a organizácií, príslušných právnych predpisov a noriem, odborných podkladov (prieskumy a rozborý vrátane krajinnoekologického plánu, Územného plánu mesta).

Z hľadiska posúdenia predpokladaných vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie sa vychádzalo zo synergického pôsobenia aktivít na krajinu, ktoré sa môžu prejavovať v závažných ekologických, ekonomických, technických a iných problémoch. Preto pri posúdení vplyvu strategického dokumentu boli použité:

- Krajinno-ekologické podklady (abiotické, biotické, socioekonomické podklady krajiny) za účelom stanovenia vhodnosti priestorového usporiadania a návrhu funkčného využitia riešeného územia podľa krajinno-ekologických limitov.
- Územno-technické podklady za účelom riešenia funkčného využitia krajiny, infraštruktúry a ďalších aktivít.
- Podklady o existujúcej environmentálnych záťažach v území (SAŽP 2013).
- Administratívno-správne podklady o území v širšom kontexte
- Regionálny územný systém ekologickej stability,

Uvedené materiály s príslušnými údajmi sú záväzného charakteru pre spracovanie PHRSR mesta a tieto budú premietnuté do všetkých postupov riešenia úlohy. V postupe prác boli zhodnotené ďalšie materiály :

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Vrábľa,
- Energetická koncepcia mesta Vrábľa,
- MÚSES,
- Údaje o rozvojových zámeroch mesta
- Štatistické údaje o obyvateľstve, domovom a bytovom fonde,
- údaje o súčasnom stave občianskej vybavenosti,

- údaje o priemyselnej a poľnohospodárskej výrobe,
- údaje o súčasnom stave a využívaní poľnohospodárskych areálov, poľnohospodárskej pôdy,
- Prehľad ÚHDP katastra mesta

Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Strategická plánovacia činnosť je permanentnou činnosťou. Orgán strategického plánovania sústavne sleduje, či sa nezmenili územno-technické, hospodárske a sociálne predpoklady, na základe ktorých bola navrhnutá koncepcia organizácie územia. Ak dôjde k zmene predpokladov, alebo je potrebné umiestniť verejnoprospešné stavby, orgán strategického plánovania zabezpečí aktualizáciu PHRSR. Neurčitosti poznatkov sa odvíjajú teda z podstaty plánovacej činnosti ako sústavného procesu reagujúceho na meniace sa podmienky a usmerňujúceho rozvoj daného územia.

Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch pri vypracúvaní tejto správy vyplynuli zo skutočnosti, že pre hodnotenie územie chýbajú určité konkrétne údaje charakterizujúce stav zložiek životného prostredia a faktorov ovplyvňujúcich životné prostredie – chýbajú výsledky konkrétnych meraní kvality a stavu ovzdušia, povrchových vôd, podzemných vôd, pôdy, hluku atď.

Na rozdiel od posudzovania vplyvov činností na základe konkrétnych investičných zámerov (EIA) preto v hodnotenej dokumentácii ešte nie je možné presne určiť, aké konkrétne činnosti zo spektra prípustného funkčného využitia sa v rámci jednotlivých funkčných plôch, resp. regulačných blokov a krajinnoeekologických komplexov budú v skutočnosti realizovať. Uvedené nedostatky a neurčitosti však nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie strategického dokumentu boli v tejto správe o hodnotení zohľadňované.

VII. Návrh monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2015 – 2024 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorit a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na

základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR mesta Vráble je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území mesta. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR mesta Vráble. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre mesto Vráble vstupy pre rozhodovanie s cieľom zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie Mestského zastupiteľstva mesta Vráble (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR mesta Vráble). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažérmi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať MsÚ Vráble. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí MsÚ Vráble a Mestského zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR mesta Vráble. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR mesta Vráble na roky 2015 - 2024. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2015 – 2024) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá MsÚ Mestskému zastupiteľstvu mesta Vráble najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Mestskému zastupiteľstvu mesta Vráble. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre

rozhodnutia MsÚ a Mestské zastupiteľstvo mesta Vrábľa pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR mesta Vrábľa. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31. 12. 2024. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí MsÚ Vrábľa, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá Mestskému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2015 - 2024		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2020	podľa rozhodnutia mesta/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2016, 2018, 2020, 2022	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programového obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

VIII. Pravdepodobne významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie

Vzhľadom na polohu mesta je predpoklad, že pri realizácii vybraných činností môže dôjsť k cezhraničným vplyvom. Týka sa to najmä opatrení v oblasti dopravy, kde môže dôjsť k potenciálnym vplyvom, ktoré môžu mať dosah aj na územie Maďarska a Českej republiky. Všetky projekty, ktoré súvisia s navrhovanými opatreniami sa budú posudzovať z hľadiska vplyvov na životné prostredie. Možno očakávať, že dôjde k významným pozitívnym vplyvom, ktoré môžu mať aj transhraničný charakter, a to v súvislosti s navrhovanými environmentálnymi opatreniami (napr. príprava programov starostlivosti o chránené územia NATURA 2000, programov záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy, napojenie na európsku sieť cyklomagistrál a pod.). Aby sa ešte lepšie posilnili očakávané pozitívne vplyvy odporúčame tieto plánované aktivity konzultovať s orgánmi a zainteresovanými organizáciami susedných štátov.

IX. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií

Hlavným cieľom vypracovania PHRSR je zabezpečiť pre samosprávny orgán plánovací dokument, ktorý bude vytvárať podmienky pre formovanie mesta ako aktívnej súčasti regiónu a rozvoj územia smerovať s plnohodnotným využívaním svojich ľudských, materiálnych, prírodných a ekonomických zdrojov k zvýšeniu kvality života svojich občanov.

PHRSR je spracovaný v jednom variante so zohľadnením nulového variantu v tejto správe. Rozdielnosť variantov je v odlišnosti prístupu k faktorom ovplyvňujúcim usporiadanie územia a v návrhu využitia potenciálu územia, prírodných daností a polohových predpokladov a návrhom situovania rozvojových funkcií v území.

PHRSR rieši rozvoj mesta s ťažiskovou funkciou obytnou, s rezidenčným charakterom, s vytvorením plnohodnotných podmienok komfortného bývania, s rozvojom občianskej vybavenosti s nadštandardnou obchodno-obslužnou a kultúrno-spoločenskou zložkou spĺňajúcou predstavy a očakávania budúcich občanov. Popri dominantnom funkčnom využití územia je významný návrh rozvoja funkcie cestovného ruchu a športovo-rekreačných aktivít regionálneho dosahu, založený na využití a znásobení hodnoty polohy v sídelnej štruktúre Požitavského regiónu.

Ako doplnkovú funkciu navrhuje rozvoj územia výroby smerovaný k umiestňovaniu ľahkého priemyslu, rôznych podnikateľských aktivít, výrobných služieb a pod., je navrhovaný s obmedzeným územným rozsahom s doplňujúcou funkciou k hlavným smerom územného rozvoja mesta.

K ďalším aspektom riešenia sa zaraďuje návrh celoročného využitia prírodného prostredia na turistiku, cykloturistiku, pobyt pri vode. Rozvojom značených peších a cyklistických trás sa navrhuje s prepojením na trasy regionálneho charakteru.

Navrhnutým rozvojom obce a aktivít vybavenosti s nadštandardnými službami je sledované, aby naďalej plnila spádovú funkciu sídelného centra mikroregionálneho charakteru smerované k príľahlým obciam a s podporou väzieb na mestá Levice a Nitra.

Koncepcia rozvoja bývania je založená na princípe využitia voľných plôch súčasnej zástavby, na disponibilných plochách rozľahlých záhrad s dopravným prístupom, ktoré vlastnosťami obhájajú predpoklady kvalitného bývania a postupným rozširovaním za zastavaným územím mesta na navrhovaných plochách obytných zón pri koncepcne sledovanom zachovaní charakteristickej kompozície mesta v krajinnom prostredí.

Podrobným urbanisticko-architektonickým návrhom je potrebné riešiť nedostatočne artikulovanú plochu námestia centrálnej zóny, s jasným vyjadrením zhromažďovacieho priestoru, s usmernením toku pasantov, a s hmotovo-kompozičným previazaním s prírodným prostredím pri vodnej nádrži so sústredenou rekreačnou vybavenosťou.

V novonavrhovaných obytných zónach, v súlade so stanoveným princípom kvalitného obytného prostredia, budú komplexnosť vybavenosti zabezpečovať podružné – lokálne centrá najmä sústredením základnej vybavenosti, spoločenských priestorov pre stretávanie a nadväzovanie susedských vzťahov v previazanosti na exteriérové voľno časové aktivity, doplnené plochami pre hry detí a ihriská mládeže a s dostatkom plôch zelene verejného charakteru formou menších parčíkov s hodnotnými nízkymi drevinami a stromami.

Rozvoj rekreácie a športovo-oddychových aktivít sú smerované k celoročnému využitiu prírodného prostredia Požitia na turistiku, cykloturistiku nenáročnými prechádzkami poľnými cestami.

Návrhom boli sledované ciele zaradiť sa do siete poznávacieho cestovného ruchu na trase Levice – Vrábľa – Nitra, zaradiť sa do siete regionálnej cyklotrasy a najmä zaradiť sa do záujmového rekreačného územia okresného mesta Nitra.

Vo vnútroblokoch sídliskovej časti je na efektívne málo využívaných plochách navrhnuté doplnenie ihriskami pre deti a pre mládež viacúčelové plochy pre rôzne športoviská aj športovo-zábavného charakteru.

Z hľadiska obyvateľstva realizáciu objektov podľa navrhovaného PHRSR možno hodnotiť pozitívne, nakoľko sa rozšíri ponuka bývania, pracovných miest a služieb. Vhodnými stavebnými a vegetačnými úpravami sa vytvoria esteticky pôsobivé prvky, čo pozitívne ovplyvní obraz mesta a zvýši jej návštevnosť. Možné negatívne pôsobenie pri výstavbe na obyvateľstvo je nepriame prostredníctvom znečistenia ovzdušia, vznikom a nakladaním s odpadmi a hlukom z automobilov. Zaťaženie obyvateľstva znečistením ovzdušia je predovšetkým z vykurovania objektov a z výfukových plynov osobných automobilov. Možno predpokladať, že najvyššie koncentrácie znečisťujúcich látok v okolí objektov budú nižšie, ako sú príslušné limity. Výstavba nesmie ovplyvniť znečistenie ovzdušia jeho okolia nad prípustnú mieru a tým aj zdravotný stav obyvateľstva ani pri najnepriaznivejších podmienkach. Hygienické požiadavky na hluk vo vonkajšom prostredí stanovuje orgán na ochranu zdravia. Podľa predpisu, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií. Znečistené ovzdušie, najmä v dôsledku silného emisno - imisného zaťaženia zo zdrojov znečisťovania, je potenciálnou hrozbou pre zdravie obyvateľstva. Nepriaznivo na obyvateľstvo vplýva poľnohospodárska výroba a to používaním agrochemikálií, prašnosťou a živočíšnou výrobou (zaťažuje územie najmä pachmi). Podzemné vody sa môžu stať pri lokálnych zdrojoch jedným zo závažných rizikových faktorov zdravotného stavu obyvateľstva z dôvodu, že znečisťujúce látky vyskytujúce sa vo vode pôsobia toxicky na živé organizmy. Strategický dokument nezvyšuje funkčné plochy pre poľnohospodársku výrobu. Zdrojmi hluku na území mesta je automobilová doprava. V koncepte oboch variant je cieľom rozširovať dopravnú a technickú infraštruktúru na základe požiadaviek na novú výstavbu. Dopravná dostupnosť

jednotlivých územných obvodov bude umožnená po jestvujúcich a taktiež novo navrhovaných pozemných komunikáciách komunikačného systému mesta.

Vplyvy na horninové prostredie sa prejavajú pri realizácii jednotlivých stavieb alebo činností v etape prípravy územia a samotnej výstavby objektov. Pri výstavbe sa predpokladá narušenie horninového prostredia do hĺbky zakladania jednotlivých stavebných objektov. Zvýšené riziko kontaminácie horninového prostredia predstavuje odkrytie potenciálnych prístupových ciest pre prienik sekundárnych kontaminantov z povrchu. Nepriaznivý vplyv na reliéf bude spôsobovať najmä stavebná činnosť a to vytváraním depónií humusovej vrstvy pôdy a nahromadeného stavebného materiálu.

Z hľadiska sledovaných skleníkových plynov nie je v strategickom dokumente navrhované funkčné využitie územia mesta pre zariadenia s produkciou plyných látok CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs a SF₆ alebo významné zvýšenie živočíšnej výroby (veľkochovy hovädzieho dobytku a ošípaných) s produkciou metánu (CH₄).

Prioritným vplyvom na pôdu je minimálny záber poľnohospodárskeho pôdneho fondu, kde dôjde k použitiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely. PHRSR ale nepredpokladá použitie poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske. Pri návrhoch sa odporúčajú predovšetkým lokality, ktoré nie sú poľnohospodárskou pôdou, voľné disponibilné plochy v zastavanom území a pôdy skupín kvality 6 a vyššie.

PHRSR nebude mať negatívny vplyv na chránené územia. V PHRSR sú plne rešpektované všetky prvky územného systému ekologickej stability regionálnej a nadregionálnej úrovne (RÚSES). Pri umiestňovaní novej zástavby, najmä plôch pre bývanie, boli zohľadňované pásma hygienickej ochrany, resp. ochranné pásma existujúcich stavieb a činností.

Žiadne iné vplyvy navrhovaných činností a stavieb navrhovaných v PHRSR neboli zistené.

X. Informácia o ekonomickej náročnosti (ak to charakter a rozsah strategického dokumentu umožňuje)

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť mesta v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností mestského rozpočtu atď.

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Spolu
III. Environmentálna politika	1150	2151	2200	2200	1052	95	43	0	0	0	8890
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	1143	1143	1143	1143	0	0	0	0	0	0	4570
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	7	1008	1057	1057	1052	95	43	0	0	0	4320
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v rézii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zámery realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

Program 4. Odpadové hospodárstvo

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	400	400	300	100	80	0	20	0	0
Opatrenie 4.4	605	605	454	151	121	0	30	0	0
Opatrenie 4.5	150	150	113	38	30	0	8	0	0
Opatrenie 4.6	1 610	1 610	1 208	403	322	0	81	0	0
Opatrenie 4.7	1 805	1 805	1 354	451	361	0	90	0	0
Spolu	4 570	4 570	3 428	1 143	914	0	229	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	1142,50	1143	857	286	229	0	57	0	0
2016	1142,50	1143	857	286	229	0	57	0	0
2017	1142,50	1143	857	286	229	0	57	0	0
2018	1142,50	1143	857	286	229	0	57	0	0
2019	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4570,00	4570	3428	1143	914	0	229	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy
 INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií nariadenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

a) Ochrana a manažment životného prostredia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKO FOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

Program 5. Životné prostredie

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								

Opatrenie 5.2.2	2 210	2 210	1 658	553	442	0	111	0	0
Opatrenie 5.2.3	1 615	1 615	1 211	404	323	0	81	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	205	205	154	51	41	0	10	0	0
Opatrenie 5.4.2	260	260	195	65	52	0	13	0	0
Opatrenie 5.4.3	21	21	16	5	4	0	1	0	0
Opatrenie 5.4.4	4	4	3	1	1	0	0,2	0	0
Opatrenie 5.4.5	5	5	4	1	1	0	0,3	0	0
Spolu	4 320	4 320	3 240	1 080	864	0	216	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2015	7,25	7	5	2	1	0	0	0	0
2016	1008,08	1008	756	252	202	0	50	0	0
2017	1057,33	1057	793	264	211	0	53	0	0
2018	1057,33	1057	793	264	211	0	53	0	0
2019	1052,08	1052	789	263	210	0	53	0	0
2020	94,58	95	71	24	19	0	5	0	0
2021	43,33	43	33	11	9	0	2	0	0
2022	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4320,00	4320	3240	1080	864	0	216	0	0

Zdroje financovania EÚ

OP Kvalita životného prostredia

PRIORITNÁ OS 1: UDRŽATEĽNÉ VYUŽÍVANIE PRÍRODNÝCH ZDROJOV PROSTREDNÍCTVOM ROZVOJA ENVIRONMENTÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Riešenie významných potrieb investícií do sektora odpadu s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: ochrana a obnova biologickej diverzity, ochrana pôdy a obnova a propagácia ekosystémových služieb vrátane Natura 2000 a zelených infraštruktúr

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: opatrenia na zlepšenie obecného prostredia, regeneráciu opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

PRIORITNÁ OS 2: ADAPTÁCIA NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY SO ZAMERANÍM NA OCHRANU PRED POVODŇAMI, RIADENIE A PREVENCIU SÚVISIACICH RIZÍK

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora vyhradených investícií na prispôsobenie sa zmene klímy

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

PRIORITNÁ OS 3: ENERGETICKY EFEKTÍVNEJŠIE NÍZKOUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO

INVESTIČNÁ PRIORITA 1: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

INVESTIČNÁ PRIORITA 2: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

INVESTIČNÁ PRIORITA 3: Podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane využitia vo verejných budovách a v sektore bývania

INVESTIČNÁ PRIORITA 4: Vývoj a zavedenie inteligentných distribučných systémov s nízkymi a strednými úrovňami napätia

INVESTIČNÁ PRIORITA 5: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory trvalo udržateľnej mestskej mobility a zmiernenie relevantných adaptačných opatrení

INVESTIČNÁ PRIORITA 6: Podpora využitia vysokoúčinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla založenej na dopyte po využiteľnom teple

PRIORITNÁ OS 4: TECHNICKÁ POMOC

Program rozvoja vidieka

Projektové opatrenia (realizácia bude zabezpečovaná cez individuálne Opatrenia žiadateľov):

- Investície do hmotného majetku (čl. 18)
- Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 21)
- LEADER (čl. 42-45)

NÓRSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS A FINANČNÝ MECHANIZMUS EHP

Finančné príspevky sa poskytujú v týchto prioritných oblastiach:

- a) Ochrana a manažment životného prostredia
- b) Klimatické zmeny a obnoviteľná energia

ŠVAJČIARSKY FINANČNÝ MECHANIZMUS

THE INTELLIGENT ENERGY – EUROPE PROGRAMM

DOTÁCIE MINISTERSTVA DOPRAVY, VÝSTAVBY A REGIONÁLNEHO ROZVOJA SR

EKOFOND

ENVIRONMENTÁLNY FOND

RECYKLAČNÝ FOND

NADÁCIA SPP

NADÁCIA ORANGE

NADÁCIA EKOPOLIS

GREENWAYS

PRIESTORY

POHODA ZA MESTOM

ZELENÉ OÁZY

GRANTOVÝ PROGRAM TESCO PRE ZDRAVŠIE MESTÁ

XI. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ing. Jaroslav Vítek, ul. Gliarska 527/4, 963 01 KRUPINA, IČO:43272720, DIČ:1029408908

.....
podpis

.....
pečiatka

XII. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

Územný plán mesta Vráble
MÚSES Vráble 2007
MÚSES Vráble 2008
Územný plán obce – Mesto Vráble, 2010

**XIII. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou)
oprávneného zástupcu navrhovateľa**

Vo Vrábľoch 24.9.2015

Ing. Tibor Tóth, primátor mesta

.....
podpis, pečiatka